

Strategia Rozwoju Gminy Niemce

na lata 2021–2030

Niemce, maj 2021 r.

SPIS TREŚCI

Wykaz stosowanych skrótów	3
1. Wprowadzenie	4
2. Wnioski z diagnozy i analiza SWOT	6
2.1. Wnioski z diagnozy sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej	6
2.2. Analiza SWOT.....	10
3. Wizja, cele strategiczne, kierunki działań i oczekiwane rezultaty	11
3.1. Wizja	11
3.2. Cele Strategiczne	11
3.3. Obszary Tematyczne i Kierunki Działań	12
3.4. Oczekiwane rezultaty	19
4. Spójność z dokumentami strategicznymi wyższego rzędu.....	23
5. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej oraz ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej.....	26
6. Obszary strategicznej interwencji	33
6.1. Obszary strategicznej interwencji określone w Strategii Rozwoju Województwa Lubelskiego do 2030 roku.....	33
6.2. Obszary strategicznej interwencji kluczowe dla Gminy Niemce.....	36
7. Zasady wdrażania Strategii.....	38
8. Monitoring i ewaluacja Strategii.....	39
9. Ramy finansowe i źródła finansowania.....	40
Bibliografia.....	42
Spis tabel	43
Spis rysunków	43
Wykaz załączników	43

Wykaz stosowanych skrótów

CS	Cel Strategiczny
EOG	Europejski Obszar Gospodarczy
GBP	Gminna Biblioteka Publiczna
GOASz	Gminny Ośrodek Administracyjny Szkół
GOK	Gminny Ośrodek Kultury
GUS	Główny Urząd Statystyczny
JST	Jednostka Samorządu Terytorialnego
KD	Kierunek Działań
KGW	Koło Gospodyń Wiejskich
KSRR 2030	Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030
LOM	Lubelski Obszar Metropolitalny
MOF	Miejski Obszar Funkcjonalny
MPZP	Miejskowy Plan Zagospodarowania Przestrzennego
NFOŚiGW	Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
OSI	Obszar Strategicznej Interwencji
OSP	Ochotnicza Straż Pożarna
OT	Obszar Tematyczny
REGON	Rejestr Gospodarki Narodowej
SOR	Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.)
SRWL	Strategia Rozwoju Województwa Lubelskiego do 2030 roku
SUiKZP	Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego
UE	Unia Europejska

1. Wprowadzenie

Strategia Rozwoju Gminy Niemce na lata 2021–2030 (dalej także: Strategia Niemce 2030) to plan działania wyznaczający strategiczne cele rozwoju gminy w perspektywie kolejnych 10 lat. Ustalenia zawarte w Strategii Niemce 2030 stanowią podstawę do prowadzenia przez władze gminy średniookresowej i długookresowej polityki rozwoju społecznego, gospodarczego oraz przestrzennego. Wokół zawartych w dokumencie ustaleń koncentrować się będą działania władz gminy, a także innych interesariuszy, zmierzające do zapewnienia jak najlepszych warunków do dalszego rozwoju gospodarczego i życia mieszkańców wspólnoty samorządowej.

Wcześniejszy dokument strategiczny Strategia Rozwoju Gminy Niemce na lata 2015–2020¹ był opracowany w 2015 r. i jego okres ważności dobiegł końca. Dostrzegając ten fakt, a także szereg istotnych zmian, jakie zaszły w ciągu kilku ostatnich lat, zarówno w otoczeniu zewnętrznym, jak i relacjach wewnętrznych, władze gminy zdecydowały o ponownym zdefiniowaniu celów rozwojowych dla samorządu. Nieustannie zmieniająca się sytuacja społeczna, gospodarcza i przestrzenna, skłania do uważnego spojrzenia na obecne uwarunkowania oraz posiadane zasoby i zderzenia ich z aspiracjami całej wspólnoty samorządowej. Dodatkowo doświadczenia z realizacji zakończonej Strategii Rozwoju Gminy Niemce na lata 2015–2020 oraz te wynikające z sukcesywnego pozyskiwania środków unijnych z perspektywy finansowej Unii Europejskiej na lata 2014–2020, a także innych programów pomocowych, pozwoliły przygotować nowy dokument, który stanowi podstawy do długofalowego rozwoju gminy Niemce i sprawnego zarządzania.

Ważną przesłanką uzasadniającą potrzebę przygotowania nowego dokumentu jest zapewnienie spójności z całym katalogiem dokumentów strategicznych na szczeblu unijnym, krajowym i regionalnym. Dokument ten jest także odpowiedzią na nowe ustawowe regulacje dotyczące prowadzenia polityki rozwoju² oraz uprawnienia gminy wynikające z ustawy o samorządzie gminnym³.

Opracowana Strategia Niemce 2030 jest dokumentem o średnim horyzoncie czasowym. Ze względu na wieloletni okres obowiązywania i realizacji Strategii oraz fakt wkroczenia w nową perspektywę finansową Unii Europejskiej na lata 2021–2027, dokument ten powinien być postrzegany, jako uniwersalny, ukazujący wizję, misję i strategiczne kierunki działań Gminy Niemce. Zgodnie z postanowieniami art. 10e ustawy o samorządzie gminnym dokument ten zawiera wnioski z diagnozy sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej, o której mowa w art. 10a ust. 1 ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju, oraz określa w szczególności:

- cele strategiczne rozwoju w wymiarze społecznym, gospodarczym i przestrzennym;
- kierunki działań podejmowanych dla osiągnięcia celów strategicznych;
- oczekiwane rezultaty planowanych działań, w tym w wymiarze przestrzennym, oraz wskaźniki ich osiągnięcia;
- model struktury funkcjonalno-przestrzennej;
- ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej;
- obszary strategicznej interwencji określone we właściwej strategii rozwoju województwa wraz z zakresem planowanych działań;
- obszary strategicznej interwencji kluczowe dla gmin wraz z zakresem planowanych działań;
- system realizacji strategii, w tym wytyczne do sporządzania ewentualnych dokumentów wykonawczych;

¹ Strategia Rozwoju Gminy Niemce na lata 2015–2020, Urząd Gminy Niemce, Niemce 2015. [Uchwała nr XV/142/2015 Rady Gminy Niemce z dnia 17 grudnia 2015 r. w sprawie przyjęcia „Strategii Rozwoju Gminy Niemce na lata 2015–2020”].

² Ustawa z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 1295, 2020, z 2020 r. poz. 1378, 2327).

³ Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 713, 1378).

– ramy finansowe i źródła finansowania.

Integralną częścią Strategii Niemce 2030 są jej załączniki:

- [Załącznik nr 1](#): Diagnoza sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej Gminy Niemce;
- [Załącznik nr 2](#): Wyniki ankiety skierowanej do mieszkańców Gminy Niemce.

Przyjęta i sukcesywnie wdrażana Strategia Rozwoju Gminy Niemce na lata 2021–2030 pozwoli nie tylko efektywnie prowadzić politykę rozwoju samorządu, ale także będzie zasadniczym dokumentem umożliwiającym skorzystanie z licznych instrumentów finansowych wspierających rozwój lokalny i regionalny, w tym pochodzących z Unii Europejskiej.

2. Wnioski z diagnozy i analiza SWOT

2.1. Wnioski z diagnozy sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej

Obszar: Społeczeństwo

- Na koniec 2019 r. liczba ludności w gminie Niemce wyniosła 19 814 i była o 1 479 osób wyższa niż w 2013 r.
- Średnia gęstość zaludnienia w latach 2013–2019 systematycznie wzrastała – w ostatnim roku analizy wyniosła 140 osób na 1 km² wobec 130 osób w 2013 r.
- Przyrost naturalny na 1 000 ludności w analizowanym okresie przyjmował wartości dodatnie, co oznacza, że w gminie Niemce więcej osób przychodziło na świat niż umierało.
- W analizowanym okresie saldo migracji dla każdego roku było dodatnie, co oznacza, że więcej osób dokonywało zameldowań niż wymeldowań. Najwyższa wartość wystąpiła w 2013 r. i wyniosła 281 osób.
- W latach 2013–2019 liczba pracujących w gminie Niemce wzrastała i w 2019 r. wyniosła 3 012 osób (o 21,5% więcej niż w 2013 r.).
- Analiza struktury pracujących według płci w latach 2013–2019 wskazuje na przewagę kobiet wśród osób zatrudnionych – w 2019 r. stanowiły one 51,3% ogólnej liczby pracujących.
- W analizowanym okresie liczba zarejestrowanych osób bezrobotnych zmniejszała się i w 2020 r. (mimo pandemii koronawirusa) wyniosła łącznie 304 osoby (z czego 186 to kobiety).
- O aktywności społecznej mieszkańców świadczy między innymi uczestnictwo w wyborach. Gmina Niemce na tle powiatu i województwa charakteryzowała się wyższą frekwencją w wyborach samorządowych i prezydenckich, organizowanych w latach 2014–2020.
- Zgodnie z danymi Głównego Urzędu Statystycznego, w gminie Niemce w 2020 r. istniało 11 fundacji oraz 49 stowarzyszeń i organizacji społecznych, a ich liczba od 2013 r. wzrosła odpowiednio o 7 i 19.

Obszar: Szkolnictwo i wychowanie

- W związku z przejęciem prowadzenia szkół podstawowych jako zadanie własne gminy Uchwałą nr XV/87/95 Rady Gminy Niemce z dnia 29.11.1995 r. powołany został Gminny Ośrodek Administracyjny Szkół w Niemcach. Podstawowym zadaniem GOASz jest zarząd organizacyjny, administracyjno-gospodarczy i finansowo-księgowy placówek oświatowych (przedszkoli, szkół podstawowych i gimnazjów – wtedy, kiedy funkcjonowały).
- Gmina Niemce w rok szkolnym 2019/2020 była organem prowadzącym dla 3 przedszkoli i 4 oddziały przedszkolne przy szkołach podstawowych. Dodatkowo na terenie gminy działalność w zakresie wychowania przedszkolnego prowadziły dwie placówki niepubliczne.
- W roku szkolnym 2019/2020 sieć szkół na terenie gminy Niemiec tworzyło 7 szkół podstawowych.
- Sieć edukacyjną na terenie gminy uzupełnia Zespół Szkół Ponadpodstawowych, w którego skład wchodzi: Liceum Ogólnokształcące, Technikum, Szkoła Branżowa I Stopnia oraz Szkoła Branżowa II stopnia.
- Łącznie w szkołach podstawowych i gimnazjach prowadzących działalność na terenie gminy Niemce w roku szkolnym 2017/2018 uczyło się 1 568 uczniów, a w roku 2019/2020 – 1 431 (o 137 osób mniej).
- Placówki oświatowe prowadzone przez gminę Niemce działają w 10 budynkach. Stan techniczny i funkcjonalność budynków oświatowych oraz urządzeń sportowych uznać należy za dobry i bardzo dobry, co jest rezultatem stałych remontów, modernizacji i oraz budowy nowych obiektów.

Obszar: Infrastruktura

- W ostatnich kilku latach w gminie Niemce dynamicznie rozwinęła się infrastruktura. Dzięki licznym inwestycjom oraz staraniom władz samorządowych w pozyskiwaniu funduszy na bieżąco utwardzane i remontowane są drogi.
- Przez teren gminy przebiegają dwie drogi krajowe będące bardzo ważnym czynnikiem wpływającym na jej rozwój. Pierwsza z nich, stanowiąca oś rozwojową to droga krajowa nr 19 Rzeszów–Lublin–Białystok, która kończy się na przejściu granicznym polsko-litewskim w Budzisku. Druga to wspólny odcinek dróg krajowych S17 i S12, który od niedawna przebiega północną obwodnicą Lublina przez południową część gminy Niemce.
- Układ drogowy w gminie uzupełniają drogi krajowa, drogi wojewódzkie, powiatowe i gminne.
- Oprócz rozwiniętej sieci dróg, gmina Niemce posiada dobrze zorganizowany transport pasażerski obsługiwany m.in. przez autobusy PKS, Zarząd Transportu Miejskiego w Lublinie oraz busy i mikrobusy innych przewoźników.
- Przez obszar gminy przebiega linia kolejowa PKP (nr 30) na trasie Lublin Północny–Łuków. Zlokalizowane są 3 przystanki kolejowe: w Ciecierzynie, Bystrzycy i Niemcach.
- Od 2013 r. liczba mieszkań na terenie gminy Niemce systematycznie wzrastała. W 2019 r. w zasobach mieszkaniowych znajdowało się 6 169 mieszkań, dla których przeciętna powierzchnia użytkowa wynosiła 107,8 m² (o 4,3 m² więcej niż w 2013 r.).
- Obszar gminy ma dobrze rozwiniętą infrastrukturę techniczną. Gmina jest w pełni zwodociągowana, a w 2019 r. na 100 km² w gminie Niemce przypadało średnio 188,2 km sieci wodociągowej, 33,2 km sieci kanalizacyjnej oraz 130,6 km sieci gazowej.

Obszar: Aktywność gospodarcza

- Niemal 83% powierzchni gminy stanowią użytki rolne. Gmina charakteryzuje się dobrą jakością gleb. Większość gleb bowiem to gleby średniej i wysokiej klasy bonitacyjnej z przewagą gleb klasy III, które zajmują prawie połowę powierzchni wszystkich użytków rolnych.
- Z Powszechnego Spisu Rolnego przeprowadzonego w 2010 r. (najnowsze dostępne dane) wynika, że na terenie gminy istniało 3 566 rolnych gospodarstw domowych, z czego ponad 75% utrzymywało się z działalności rolniczej, a niemal 21% z pozarolniczej działalności gospodarczej.
- W latach 2013–2020 liczba podmiotów gospodarczych wpisanych do rejestru REGON wzrosła z poziomu 1 520 do 2 119, wykazując tym samym tempo wzrostu na poziomie niemal 40%. Biorąc pod uwagę strukturę własności zdecydowanie dominowały przedsiębiorstwa z sektora prywatnego.
- Analiza struktury sektora przedsiębiorstw pod względem klas wielkości pokazuje, że dominującą grupą przedsiębiorstw w latach 2013–2020 były mikroprzedsiębiorstwa, zatrudniające do 9 pracowników, które w 2020 r. stanowiły 97,6% wszystkich przedsiębiorstw. Należy przy tym zauważyć, że ich liczba wzrastała z roku na rok i w 2020 r. była o 41% większa niż w 2013 r.
- Struktura branż gospodarki na terenie gminy Niemce wykazuje dominację firm prowadzących działalność inną niż rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo, rybactwo czy przemysł i budownictwo. Spośród 2 119 przedsiębiorstw zarejestrowanych w rejestrze REGON w 2020 r., tylko 23 przedsiębiorstwa zajmowały się rolnictwem, leśnictwem, łowiectwem bądź rybactwem, 531 przedsiębiorstw funkcjonowało w branży przemysł i budownictwo, zaś pozostałą działalnością zajmowało się 1 565 podmiotów.
- Analiza zmian w liczbie podmiotów zarejestrowanych w rejestrze REGON pokazuje, że we wszystkich analizowanych latach, liczba podmiotów nowo zarejestrowanych w rejestrze REGON prze-

wyższała liczbę podmiotów wyrejestrowanych z rejestru. W 2020 r. na terenie gminy Niemce zarejestrowano 179 nowych przedsiębiorstw – o 18 więcej niż w 2013 r. – a wyrejestrowano 82 podmioty (o 24 mniej niż w 2013 r.).

- Wskaźnik podmiotów gospodarczych wpisanych do rejestru REGON na 1 tys. ludności w gminie Niemce w latach 2013–2019 wzrastał i w 2019 r. wyniósł 101. O 26,2% (do poziomu 162,9) wzrosła również wartość wskaźnika podmiotów na 1 000 mieszkańców w wieku produkcyjnym, a o 20,3% (do poziomu 83) wzrosła wartość wskaźnika osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą na 1 000 ludności.

Obszar: Kultura, wizerunek i czas wolny

- Gmina Niemce może poszczycić się urozmaiconym krajobrazem, który sprzyja aktywnemu wypoczynkowi. Charakteryzuje się przy tym dużym bogactwem dziedzictwa kulturowego i nasyceniem obiektami zabytkowymi. Do atrakcji turystycznych należą szlaki turystyczne, ścieżki rowerowe (na terenie gminy oznakowano 50 km szlaków rowerowych), liczne zabytki, w tym zabytki sztuki sakralnej, miejsca pamięci narodowej czy obszary chronionego krajobrazu.
- Na terenie gminy znajdują się liczne zabytki oraz miejsca pamięci narodowej.
- Za organizację życia kulturalnego w gminie odpowiada Gminny Ośrodek Kultury w Niemcach, realizujący zadania gminy w zakresie tworzenia, upowszechniania i ochrony kultury, prowadzący działalność w zakresie edukacji artystycznej w klubach i kołach zainteresowań, a także organizujący imprezy kulturalne różnego rodzaju.
- Instytucją kultury, która spełnia funkcje społeczne wynikające z szeroko rozumianej edukacji, oświaty i kultury jest Gminna Biblioteka Publiczna w Niemcach. Jest ona jedną z największych wiejskich bibliotek w województwie lubelskim.
- W gminie funkcjonuje 17 Kół Gospodyń Wiejskich, które przyczyniają się do kultywowania polskiej tradycji i pielęgnowania sztuki ludowej.

Obszar: Jakość życia

- Obszar gminy zróżnicowany jest z punktu widzenia przyrodniczego i krajobrazowego. Najbardziej interesujące pod tym względem są tereny w południowej części gminy, położone w dolinie rzeki Ciemięgi i zakwalifikowane do Obszaru Chronionego Krajobrazu „Dolina Ciemięgi” (z głęboko wciętą rzeką, z przylegającymi do niej wąwozami, suchymi dolinami i interesującą roślinnością kserotermiczną) oraz położony na północy gminy obszar należący do otuliny Kozłowieckiego Parku Krajobrazowego. Środkowa część gminy to teren monotonnej równiny, pól uprawnych. Generalnym założeniem kształtowania przestrzeni powinna być maksymalna ochrona naturalnych walorów przyrodniczych i utrzymanie stref otwartego krajobrazu.
- Chcąc zachować wszelkie walory przyrodnicze, stanowiące nie tylko atrakcję turystyczną, ale również wpływające na jakość życia w gminie i mieście, niezwykle ważne jest stosowanie odpowiednich rozwiązań w kwestii ochrony środowiska.
- W gminie Niemce w 2019 r. funkcjonowały następujące podmioty zapewniające mieszkańcom podstawową opiekę medyczną: Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Niemcach z przychodniami w Ciecierzynie i Krasieninie, Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Przychodnia Lekarza Rodzinnego „Uśmiech” w Niemcach, Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „Krasmedic Centrum” w Krasieninie, który od kwietnia 2018 r. dołączył do przychodni NZOZ SANUS z siedzibą w Lublinie.
- Z zakresu opieki stomatologicznej usługi świadczy 5 gabinetów dentystycznych w miejscowości Niemce. Na terenie gminy funkcjonuje ponadto 6 aptek ogólnodostępnych (5 w miejscowości

Niemce i 1 w miejscowości Krasienin-Kolonia) oraz 1 punkt apteczny w miejscowości Dys. Nocna i świąteczna opieka zdrowotna udzielana jest mieszkańcom gminy przez Samodzielny Publiczny Szpital Wojewódzki im. Jana Bożego w Lublinie, ul. M. Biernackiego.

- Zadania z zakresu pomocy społecznej w gminie Niemce realizuje Ośrodek Pomocy Społecznej w Niemcach. OPS w Niemcach jest jednostką organizacyjną gminy Niemce realizującą zadania własne i zadania zlecone przez administrację rządową z zakresu pomocy społecznej na podstawie ustawy o pomocy społecznej.
- W gminie Niemce od 2013 r. liczba beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców zmniejszała się i w 2019 r. wyniosła 461 osób – o 43% mniej niż w pierwszym roku analizy
- Na terenie gminy Niemce funkcjonuje Komisariat Policji w Niemcach (ul. Różana 18). Podlegają mu: Posterunek Policji w Jastkowie, Posterunek Policji w Garbowie oraz Posterunek Policji w Wólce. Z obsadą etatową 61 funkcjonariuszy obsługuje teren czterech gmin tj. Niemce, Jastków, Garbów i Wólka na którym mieszka ok. 52 000 osób.
- Na terenie Gminy Niemce w latach 2015–2019 funkcjonowało 8 jednostek OSP. Są to jednostki z miejscowości: Dys, Jakubowice Konińskie Kolonia, Kawka, Krasienin-Kolonia, Majdan Krasieniński, Nasutów, Niemce, Stoczek-Kolonia. Dwie z tych jednostek, OSP Krasienin i OSP Niemce, decyzją Komendanta Głównego PSP zostały włączone do Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego.

2.2. Analiza SWOT

Jednym z narzędzi stosowanych do przeprowadzenia analizy strategicznej jest analiza SWOT – zestawienie silnych i słabych stron jednostki samorządu terytorialnego (odpowiednio: *strengths* oraz *weaknesses*) oraz określenie szans i zagrożeń rozwojowych (*opportunities* oraz *threats*). Metoda ta umożliwia zebranie oraz usystematyzowanie informacji o wewnętrznym potencjale gminy, jak również dostrzeganych barierach, zwracając jednocześnie uwagę na pojawiające się w otoczeniu szanse oraz zagrożenia mające wpływ na jej działalność oraz rozwój.

Poniższa analiza SWOT została sporządzona w oparciu o wnioski z diagnozy sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej Gminy Niemce, wyniki ankiety skierowanej do mieszkańców oraz konkluzje z przeprowadzonych spotkań i warsztatów strategicznych z przedstawicielami samorządu.

SILNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> ▪ dogodne położenie geograficzne i komunikacyjne gminy – w pobliżu Lublina (stolicy województwa); ▪ przez teren gminy przebiegają dwie drogi krajowe (S19 i wspólny odcinek dróg S12 i S17); ▪ dobrze zorganizowany transport pasażerski; ▪ wysoka atrakcyjność inwestycyjna – w pobliżu Lublin, jako centrum powiatu i województwa; ▪ dobrze rozwinięta infrastruktura techniczna – 100% gminy jest zwodociągowana; ▪ dodatnie saldo migracji i przyrost naturalny; ▪ zmniejszająca się liczba osób bezrobotnych; ▪ dobry stan techniczny i funkcjonalność budynków oświatowych; ▪ rosnąca liczba mieszkań oddanych do użytkowania; ▪ rosnąca liczba przedsiębiorstw zarejestrowanych w rejestrze REGON; ▪ na obszarze gminy znajduje się Rynek Elizówka; ▪ bogate dziedzictwo kulturowe, liczne zabytki i miejsca pamięci narodowej; ▪ walory przyrodniczo-krajobrazowe (dolina rzeki Ciemięgi, Kozłowiecki Park Krajobrazowy); 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ postępujący proces starzenia się społeczeństwa oraz wzrost udziału osób w wieku poprodukcyjnym; ▪ słabo rozwinięta na obszarach wiejskich sieć gazowa i kanalizacyjna; ▪ rozproszona zabudowa mieszkaniowa; ▪ słabo rozwinięta sieć światłowodowa; ▪ niski poziom lesistości; ▪ silna dominacja rolnictwa jako podstawowego sektora aktywności gospodarczej; ▪ małe możliwości zatrudnienia w sektorze przemysłowym oraz niewystarczająca ilość miejsc pracy wysokiej jakości; ▪ brak działań w kierunku wykorzystania terenów pod usługi turystyczne; ▪ niewystarczająca dostępność do specjalistycznej opieki medycznej;
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> ▪ dalszy rozwój infrastruktury drogowej; ▪ wzrost liczby ludności – rozwój infrastruktury mieszkaniowej; ▪ możliwość pozyskania środków ze źródeł zewnętrznych, wykorzystywanie różnego rodzaju programów unijnych i pomocowych; ▪ współpraca na szczeblu lokalnym, regionalnym i krajowym z innymi podmiotami lub JST; ▪ zwiększenie sieci współpracy pomiędzy samymi przedsiębiorcami oraz na linii biznes–samorząd; ▪ rozwój odnawialnych źródeł energii; ▪ dopłaty bezpośrednie dla rolnictwa; ▪ rozwój edukacji; ▪ lepsze wykorzystanie walorów przyrodniczo-krajobrazowych i turystycznych; ▪ zwiększenie działań w zakresie marketingu i promocji samorządu; ▪ poprawa działań samorządu w zakresie aktywizacji gospodarczej i przyciągania inwestorów; ▪ modernizacja produkcji rolnej i rozwój przetwórstwa; 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ wzrost gęstości zaludnienia (problemy zwłaszcza z ochroną środowiska i krajobrazem) oraz wzrost bezwzględnej liczby ludności (problemy zwłaszcza z przepięcznością); ▪ wzrost udziału osób w wieku poprodukcyjnym w ogóle ludności przyczyniający się do pogorszenia wskaźnika obciążenia demograficznego; ▪ występowanie ukrytego bezrobocia w rolnictwie; ▪ niska dochodowość pracy w rolnictwie; ▪ postępująca centralizacja państwa; ▪ brak transferów środków pieniężnych z budżetu państwa do samorządu w adekwatnej wysokości, odpowiadającej powierzonym zadaniom; ▪ nieprzewidywalna sytuacja epidemiczna na świecie i w kraju; ▪ trudności w dostępie do środków finansowych z Unii Europejskiej; ▪ obciążenie budżetu rosnącymi wydatkami społecznymi; ▪ degradacja środowiska; ▪ spadek liczby uczniów w placówkach oświatowych i wpływ osób młodych do większych ośrodków miejskich;

3. Wizja, cele strategiczne, kierunki działań i oczekiwane rezultaty

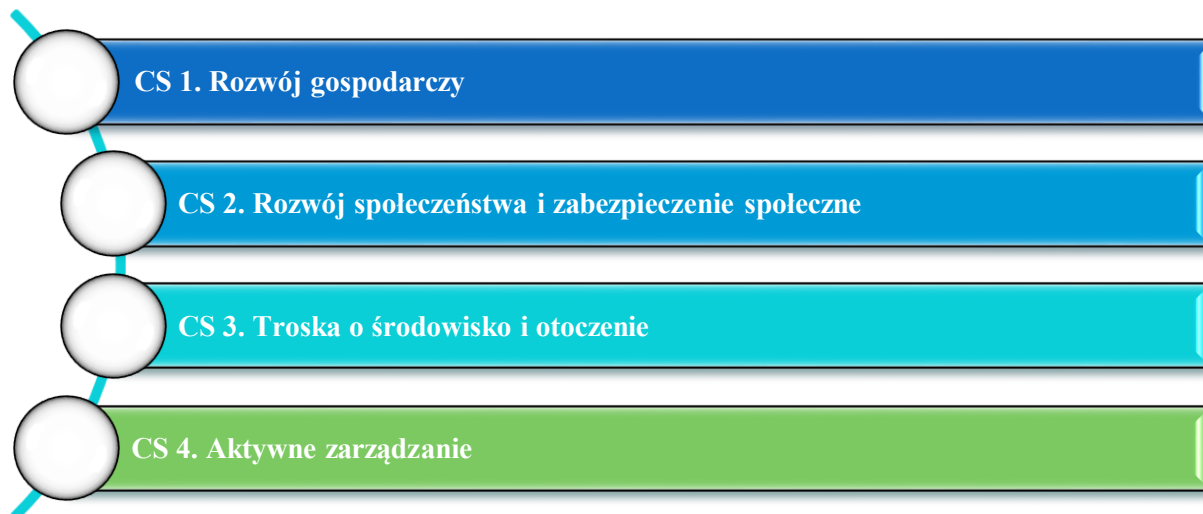
3.1. Wizja

Wizja rozwoju przedstawia oczekiwany stan na koniec 2030 r. i jest obrazem przyszłości samorządu. Stanowi podstawę do sformułowania kluczowych celów strategicznych i obszarów tematycznych. Podejmowane działania strategiczne mają sprawić, że w perspektywie zakończenia obecnej dekady:

Gmina Niemce stanie się gminą miejsko-wiejską oferującą przyjazną przestrzeń do zamieszkania i życia rodzinnego oraz rozwijania własnych inicjatyw gospodarczych i społecznych w bezpośrednim sąsiedztwie dużego miasta metropolitalnego. Jednocześnie gmina Niemce odgrywa istotną rolę w ramach dynamicznie rozwijającego się Lubelskiego Obszaru Metropolitalnego współpracując z pozostałymi samorządami. Gmina Niemce konsekwentnie stawia na zrównoważony i wielofunkcyjny rozwój przestrzenny, społeczny i gospodarczy.

3.2. Cele Strategiczne

Po przeprowadzeniu analizy sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej metodą społeczno-eksperską, w oparciu o dokumenty i materiały będące w dyspozycji Urzędu Gminy Niemce oraz dane statystyczne, a także przy uwzględnieniu wyników dokonanej analizy SWOT, zostały wyróżnione cztery zasadnicze Cele Strategiczne:

Wskazane powyżej Cele Strategiczne zawierają konkretne Obszary Tematyczne, stanowiące ich uszczegółowienie, zaś w ramach każdego z nich opracowano propozycje głównych Kierunków Działań. Wyznaczone działania stanowią podstawę i jednocześnie uzasadnienie do realizacji w przyszłości wielu zadań, które swoją tematyką wpisują się w założenia strategiczne dokumentu.

Realizacja zaproponowanych Celów Strategicznych poprzez podjęcie konkretnych działań w poszczególnych Obszarach Tematycznych, doprowadzi nie tylko do zmian społecznych, gospodarczych i przestrzennych o charakterze ilościowym, ale przede wszystkim jakościowym.

3.3. Obszary Tematyczne i Kierunki Działań

Cel Strategiczny 1: Rozwój gospodarczy

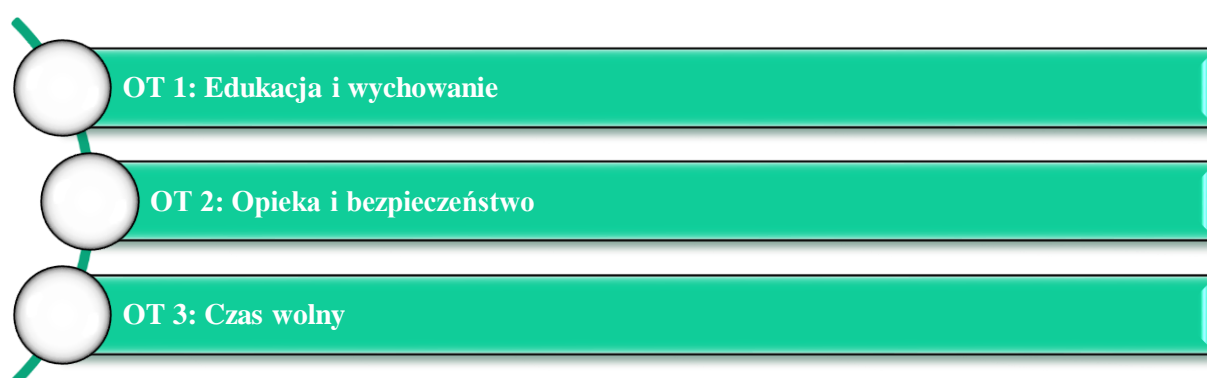

W ramach pierwszego Celu Strategicznego działania zostaną skoncentrowane wokół trzech zasadniczych Obszarów Tematycznych: Przedsiębiorczość i kreatywność, Rolnictwo. Będą one służyć zbudowaniu przewag konkurencyjnych zapewniających dobrobyt mieszkańcom poprzez stabilny rozwój gospodarczy, z uwzględnieniem obszarów związanych z rolnictwem oraz interesów lokalnych przedsiębiorców i producentów, a także rosnącej roli sektora kreatywnego.

Kierunki Działań	
OT 1: Przedsiębiorczość i kreatywność	Tworzenie stref aktywności gospodarczej dla działalności produkcyjnej, logistycznej lub usługowej poprzez inwestycje w infrastrukturę oraz zmianę dokumentu studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego i miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego.
	Prowadzenie aktywnej polityki podatkowej poprzez ustalanie stawek podatku w zależności od bieżącej sytuacji ekonomicznej w gospodarce, w tym tworzenie zachęt inwestycyjnych.
	Zapewnienie dogodnych warunków administracyjno-organizacyjnych dla osób chcących rozpocząć prowadzenie działalności gospodarczej (w tym rolników) lub już prowadzących swoje firmy.
	Tworzenie miejsc spotkań przedsiębiorczej, innowacyjnej i kreatywnej młodzieży.
	Wspieranie inicjatyw gospodarczych związanych z turystyką, agroturystyką oraz drobną działalnością usługową i rzemieślniczą, służącą mieszkańcom i przyjezdnym.
	Współpraca z przedsiębiorstwami społecznymi oraz wspieranie tworzenia i trwałości miejsc pracy w przedsiębiorstwach społecznych.
	Wypracowanie i wdrożenie instrumentów wsparcia i promocji dla osób chcących działać w branżach kreatywnych: reklama, architektura, sztuka i rynek antyków, rzemiosło, design, moda, film, gry video, muzyka, sztuki sceniczne, działalność wydawnicza, oprogramowanie, radio i telewizja.
OT 2: Rolnictwo	Upowszechnianie nowoczesnych metod uprawy i produkcji oraz organizacja szkoleń i spotkań z doradcami branżowymi.
	Zachęcanie do tworzenia grup producenckich i innych form zrzeszeń rolników oraz ich aktywne wspieranie poprzez promocję na rynku regionalnym i ogólnokrajowym.
	Dążenie do przekształcania gospodarstw niskotowarowych w gospodarstwa o znacznie większej produktywności i stopniu mechanizacji.
	Wspieranie procesu modernizacji gospodarstw rolnych, zakupu sprzętu oraz dostosowania obiektów budowlanych.

Kierunki Działań	
OT 2: Rolnictwo	Zapewnienie dostępności lokalnych targowisk do handlu towarami pochodzącymi od lokalnych rolników, producentów i rzemieślników (warzywa, owoce, wyroby mleczarskie, mięso i wędliny, rękodzieło artystyczne i ludowe itd.), w zależności od zgłaszanych potrzeb mieszkańców.
	Wsparcie dla rolników zamierzających rozpocząć pozarolniczą działalność gospodarczą.
	Ochrona gruntów rolnych posiadających wysoką klasę bonitacyjną przed ich zabudową mieszkaniową oraz przemysłową, a w rezultacie degradacją na pozarolnicze cele.
	Zwiększanie udziału rolnictwa ekologicznego i lokalnej produkcji rolnej, jako perspektywicznych gałęzi rolnictwa, co może stanowić szansę dla małych gospodarstw rolnych.

Cel Strategiczny 2: Rozwój społeczeństwa i zabezpieczenie społeczne

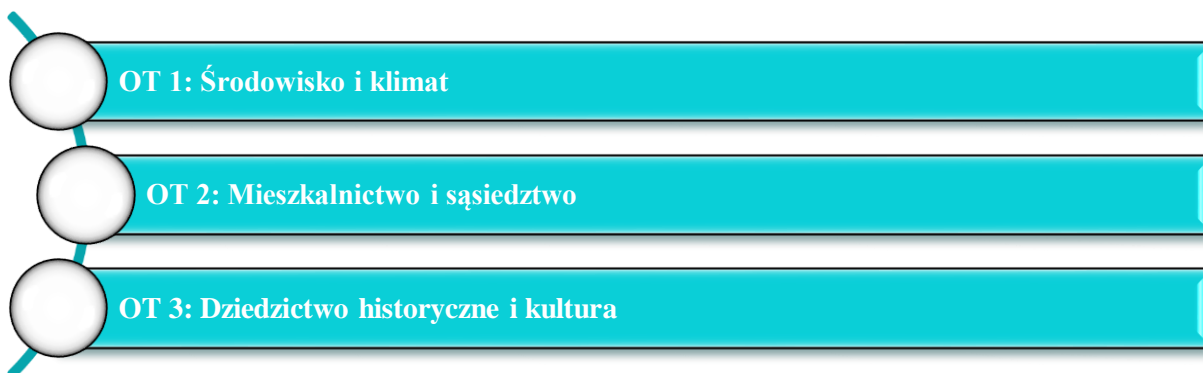

W ramach drugiego Celu Strategicznego działania zostaną skoncentrowane wokół trzech zasadniczych Obszarów Tematycznych: Edukacja i wychowanie, Opieka i bezpieczeństwo, Czas wolny. Będą one służyć wykształceniu mądrego i ambitnego społeczeństwa, a także zbudowaniu poczucia bezpieczeństwa wśród mieszkańców oraz troski o obywateli w każdym wieku i każdej sytuacji życiowej, jednocześnie umożliwiając spędzanie czasu wolnego w różnorodny sposób.

Kierunki Działań	
OT 1: Edukacja i wychowanie	Zapewnienie odpowiednich warunków technicznych w budynkach oświatowo-wychowawczych (żłobki, przedszkola, szkoły) poprzez ich modernizację i rozbudowę lub budowę nowych obiektów.
	Zapewnienie dostępności placówek oświatowo-wychowawczych oraz prawidłowa organizacja sieci szkół, w celu optymalnego zapewnienia placówek oraz organizacji zajęć lekcyjnych i pozalekcyjnych.
	Zapewnienie odpowiedniego wyposażenia wszystkich placówek oświatowo-wychowawczych w niezbędny sprzęt, pomoce naukowe i najnowocześniejsze narzędzia sprzyjające realizacji procesu kształcenia i rozwoju intelektualnego.
	Zapewnienie bogatej oferty zajęć pozalekcyjnych dla dzieci i młodzieży, zarówno o charakterze rozwijającym umiejętności i kompetencje dzieci oraz młodzieży, jak i wyrównawczym.
	Wspieranie najbardziej uzdolnionych poprzez specjalne systemy stypendialne i nagrody.
	Udział placówek oświatowo-wychowawczych w programach i projektach dotyczących edukacji oraz wychowania i pozyskiwanie środków finansowych na ten cel.
	Podnoszenie kwalifikacji kadry pedagogicznej, w tym propagowanie innowacyjnych metod nauczania i wychowania.
	Edukacja uczniów i młodzieży w zakresie rozwoju kreatywności, przedsiębiorczości i odpowiedzialności społecznej.

Kierunki Działań	
OT 2: Opieka i bezpieczeństwo	Sukcesywne dostosowywanie sieci placówek (w tym budowa/rozbudowa/modernizacja) zapewniających opiekę oraz pobyt seniorom, a także osobom ze szczególnymi potrzebami i wykluczonym społecznie (m.in. chorym, niepełnosprawnym, uzależnionym itd.).
	Promowanie wartości rodzinnych oraz wspieranie rodzin wielodzietnych i niepełnych (rodziców samotnie wychowujących dzieci).
	Przeciwdziałanie negatywnym zjawiskom społecznym dotyczącym dzieci i młodzież, w tym wyrównywanie szans w dostępie do edukacji.
	Pomoc osobom bezrobotnym, samotnym, schorowanym i mającym trudną sytuację bytową oraz osobom dotkniętym niepełnosprawnością, a także ich opiekunom.
	Realizacja programów zapobiegających i ograniczających występowanie różnego rodzaju uzależnień oraz patologii społecznych, w tym przeciwdziałanie przejawom dysfunkcji i przemocy w rodzinie.
	Monitorowanie jakości i dostępności do usług medycznych dla mieszkańców, a w razie potrzeby dążenie do zmian w tym zakresie.
	Prowadzenie dla mieszkańców działań w zakresie edukacji zdrowotnej, profilaktyki zdrowia i zdrowego stylu życia, bez względu na wiek i status społeczny.
	Wspieranie inicjatyw obywatelskich/społecznych na rzecz otoczenia ekonomii społecznej i solidarnej.
	Zwiększanie zasobu mieszkań socjalnych poprzez budowę nowych budynków lub dostosowywanie istniejących obiektów.
OT 3: Czas wolny	Budowa, rozbudowa i modernizacja infrastruktury sportowej i rekreacyjnej (boiska wielofunkcyjne, przyszkolne sale sportowe, place zabaw, siłownie, otwarte strefy aktywności i inne) oraz turystycznej.
	Realizacja programów i projektów dotyczących kultury, sportu i rekreacji oraz pozyskiwanie środków finansowych na ten cel.
	Budowa, rozbudowa i modernizacja obiektów kultury, świetlic wiejskich i remiz strażackich oraz ich wyposażenie w niezbędny sprzęt, m.in. we współpracy z GBP, GOK, KGW oraz OSP.
	Stały rozwój oferty kulturalnej GOK i GBP i organizacja różnorodnych form spędzania czasu wolnego, w tym otwartych wydarzeń plenerowych.
	Zapewnienie różnorodności i dostępności oferty kulturalnej, sportowej i rekreacyjnej w poszczególnych miejscowościach w różnych częściach gminy, w tym stworzenie atrakcyjnej oferty produktów turystycznych.
	Sukcesywne zwiększanie księgozbioru tradycyjnego, a także cyfrowego, będącego w dyspozycji GBP.
	Wspieranie działalności organizacji zrzeszających twórców ludowych, zespołów folklorystycznych, grup artystycznych, KGW, OSP i innych organizacji pozarządowych.
	Aktywizacja i integracja społeczna seniorów poprzez włączanie ich w życie społeczne samorządu i wykorzystanie ich wiedzy oraz bogatego doświadczenia życiowego.

Cel Strategiczny 3: Troska o środowisko i otoczenie

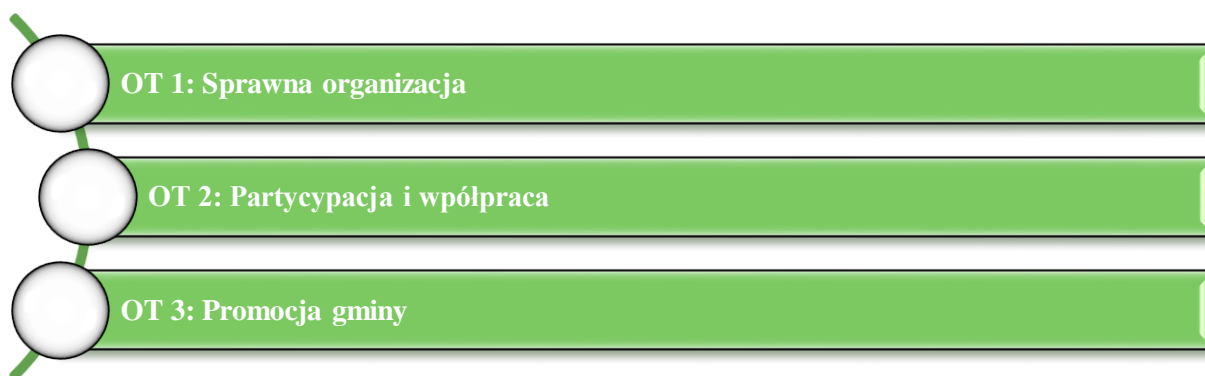

W ramach trzeciego Celu Strategicznego działania zostaną skoncentrowane wokół trzech zasadniczych Obszarów Tematycznych: Środowisko i klimat, Mieszkalnictwo i sąsiedztwo, Dziedzictwo historyczne i kultura. Będą one służyć zbudowaniu dogodnych warunków do zamieszkiwania w gminie przy uwzględnieniu zachodzących w otoczeniu zmian klimatycznych i trosce o środowisko naturalne oraz dziedzictwo historyczne i kulturę.

	Kierunki Działań
OT 1: Środowisko i klimat	Realizacja inwestycji i przedsięwzięć w zakresie ochrony wód powierzchniowych i podziemnych oraz wspieranie różnego rodzaju rozwiązań z zakresu małej retencji.
	Intensyfikacja działań na rzecz utylizacji materiałów zawierających azbest i inne szkodliwe substancje.
	Zapewnienie sprawnego i zgodnego z oczekiwaniami mieszkańców systemu gospodarowania odpadami, w tym położenie nacisku na prowadzenie prawidłowej segregacji odpadów.
	Likwidacja istniejących dzikich wysypisk śmieci i wdrożenie działań prewencyjnych.
	Stopniowe ograniczanie wykorzystania węgla i produktów węgl pochodnych jako czynnika grzewczego.
	Realizacja inwestycji w zakresie termomodernizacji budynków użyteczności publicznej, wymiany źródeł zaopatrzenia w ciepło, wprowadzania rozwiązań technologicznych optymalizujących zużycie mediów (budynki niskoemisyjne, zeroemisyjne, pasywne).
	Wspieranie inwestycji mających na celu zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł energii (np. systemy solarne i fotowoltaiczne, urządzenia wykorzystujące wiatr i inne dostępne rozwiązania) oraz ograniczenie emisji zanieczyszczeń do powietrza, zarówno w gospodarstwach rolnych, jak i tych nieprowadzących działalności rolniczej.
	Promowanie postaw proekologicznych wśród dzieci, młodzieży i dorosłych poprzez organizację heppeningów, konkursów i innych wydarzeń propagujących ochronę środowiska.
	Realizacja działań edukacyjnych z zakresu dbania o czyste powietrze, ograniczania ilości wytwarzanych odpadów oraz ekologicznego gospodarowania zasobami wodnymi.
	Zwiększanie powierzchni lasów i zagajników poprzez zalesianie nieużytków oraz gruntów o bardzo słabej glebie.
	Zapobieganie likwidacji zadrzewień śródpolnych i tych rosnących przy naturalnych ciekach oraz zbiornikach wodnych.
	Wdrażanie idei/rozwiązań związanych z gospodarką okrężną (ang. circular economy) i prowadzenie działań informacyjnych w tym zakresie.
	Ochrona terenów prawnie chronionych i cennych przyrodniczo zlokalizowanych na terenie gminy, m.in. obszar doliny rzeki Ciemięgi i otuliny Kozłowieckiego Parku Krajobrazowego.

Kierunki Działań	
OT 2: Mieszkalnictwo i sąsiedztwo	Racjonalne wyznaczenie terenów pod zabudowę mieszkaniową w MPZP oraz ich uzbrajanie, w tym zwiększenie możliwości rozwoju budownictwa wielorodzinnego w celu zagęszczenia zabudowy oraz przyciągnięcia nowych mieszkańców.
	Budowa nowych i modernizacja istniejących dróg łączących poszczególne miejscowości oraz zlokalizowanych wewnątrz nich.
	Budowa nowych i modernizacja istniejących chodników oraz dróg/ścieżek rowerowych, ze szczególnym uwzględnieniem ciągów komunikacyjnych prowadzących do budynków użyteczności publicznej.
	Budowa i modernizacja infrastruktury oświetleniowej oraz wykorzystanie nowoczesnych i energooszczędnych rozwiązań technologicznych (np. systemy solarne, solarno-wiatrowe, fotowoltaiczne oraz technologia LED).
	Stąły rozwój sieci wodociągowej oraz budowa i modernizacja ujęć wody w celu zaopatrzenia gospodarstw domowych i podmiotów gospodarczych w wodę dobrej jakości.
	Stąły rozwój sieci kanalizacyjnej oraz infrastruktury związanej z oczyszczaniem ścieków, w celu umożliwienia podłączenia się do kanalizacji wszystkim zainteresowanym mieszkańcom i podmiotom gospodarczym.
	Wspieranie budowy przydomowych oczyszczalni ścieków, jako alternatywnego systemu neutralizacji ścieków wytwarzanych w gminie.
	Modernizacja istniejącej infrastruktury wodociągowej i kanalizacyjnej, w miarę pojawiających się potrzeb przy wykorzystaniu najnowocześniejszych rozwiązań technologicznych.
	Podejmowanie działań na rzecz budowy sieci gazowej na terenie gminy.
	Wspieranie działań na rzecz tworzenia nowych połączeń komunikacji autobusowej (publicznej i prywatnej) obsługujących główne trasy przebiegające przez gminę, a także zwiększających dostępność komunikacyjną wszystkich miejscowości.
	Promocja funkcjonującej komunikacji publicznej w celu zwiększenia liczby korzystających i jej integracja z innymi dostępnymi środkami transportu publicznego i prywatnego.
	Zapewnienie dostępności architektonicznej, transportowej, komunikacyjnej w zakresie infrastruktury oraz obsługi klientów, w zależności od poszczególnych użytkowników, w tym osób z niepełnosprawnościami, seniorów, rodziców i opiekunów z małymi dziećmi.
	Montaż w miejscach publicznych estetycznych elementów małej architektury – ławek, koszy na śmieci, kwietników, stojaków na rowery, latarni itp.
	Aranżacja zdegradowanych skwerów i placów, jako miejsc wypoczynku i spotkań.
	Zwiększenie liczby podmiotów i osób korzystających z dostępu do szerokopasmowego Internetu poprzez tworzenie możliwości podłączenia się do sieci światłowodowej.
OT 3: Dziedzictwo historyczne i kultura	Opracowywanie dokumentów strategicznych związanych z ochroną zabytków i rewitalizacją oraz ich konsekwentna realizacja.
	Organizacja uroczystości i wydarzeń mających na celu podtrzymanie tradycji świątecznych, obrzędów ludowych, propagowanie historii i dziedzictwa historycznego, co również może stanowić atrakcję turystyczną.
	Troska o stan techniczny obiektów budowlanych i architektonicznych wpisanych do rejestru i ewidencji zabytków, a także miejsc o szczególnych walorach historycznych i kulturowych dla gminy oraz lokalnej społeczności.
	Wspieranie działalności GOK, KGW i OSP, a także innych stowarzyszeń i organizacji, dla których kultura i dziedzictwo historyczne jest ważną wartością.
	Organizacja wydarzeń kulturalnych, uroczystości i konferencji mających na celu kultywowanie i upowszechnianie historii gminy oraz tożsamości i kultury lokalnej i regionalnej.
	Wspieranie inicjatyw obywatelskich mających na celu propagowanie tradycji patriotycznych, świątecznych, ludowych i historycznych.

Cel Strategiczny 4: Aktywne zarządzanie

W ramach czwartego Celu Strategicznego działania zostaną skoncentrowane wokół trzech zasadniczych Obszarów Tematycznych: Sprawna organizacja, Partycypacja i współpraca, Promocja gminy. Będą one służyć zbudowaniu efektywnego systemu zarządzania samorządem zgodnie z najnowszymi trendami w zakresie zarządzania i nastawienia do klienta, gdzie ważną rolę odgrywa partycypacja, współpraca i promocja.

Kierunki Działań	
OT 1: Sprawny organizacja	Wyposażenie administracji samorządowej, placówek oświatowo-wychowawczych, instytucji kultury oraz innych podległych samorządowi jednostek organizacyjnych w nowoczesny sprzęt informatyczny, a także jego cykliczna wymiana wraz ze zmianą standardów technologicznych.
	Wdrożenie większej liczby usług dostępnych przez Internet, aplikacji mobilnych i innych systemów informatycznych w celu realizacji przez klientów spraw urzędowych.
	Stałe podnoszenie kompetencji pracowników samorządu i jego jednostek organizacyjnych w zakresie wykorzystania nowoczesnych technologii informatyczno-telekomunikacyjnych oraz innych umiejętności i kwalifikacji.
	Organizacja dla mieszkańców gminy przedsięwzięć mających na celu przeciwdziałać wykluczeniu cyfrowemu.
	Wdrożenie w urzędzie i instytucjach samorządowych systemów zarządzania jakością oraz cykliczne audytowanie organizacji.
	Wdrożenie w urzędzie i instytucjach samorządowych nowoczesnych narzędzi służących ocenie pracowniczej oraz powiązanie z nimi systemów motywacyjnych.
	Utworzenie w strukturze organizacyjnej Urzędu Gminy stanowiska odpowiedzialnego za obsługę inwestorów i przedsiębiorców oraz promocję gospodarczą gminy.
OT 2: Partycypacja i współpraca	Tworzenie społecznych ciał doradczych w różnych obszarach tematycznych, skupiających lokalnych liderów i aktywnych mieszkańców, chcących włączyć się w inicjatywy realizowane w samorządzie.
	Rozwijanie nowych narzędzi komunikacji na linii samorząd–mieszkańcy (newslettery internetowe i smsowe, portale/media społecznościowe itd.).
	Upowszechnianie idei wolontariatu i pracy na rzecz społeczności lokalnej, w tym budowanie relacji międzypokoleniowych.
	Powołanie Młodzieżowej Rady Gminy i zabezpieczenie jej działalności od strony formalno-organizacyjnej.
	Prowadzenie konsultacji społecznych z mieszkańcami i wszelkimi podmiotami działającymi na obszarze gminy w zakresie najważniejszych dla samorządu spraw.

Kierunki Działań	
OT 2: Partycypacja i współpraca	Nawiązanie i utrzymanie stałej współpracy z instytucjami otoczenia biznesu i rynku pracy na rzecz wspierania rozwoju lokalnej przedsiębiorczości, przyciągania inwestycji i aktywizacji osób bezrobotnych.
	Nawiązanie i utrzymanie stałej współpracy z rolnikami i otoczeniem instytucjonalnym sektora rolnego, świadczącego różnego rodzaju usługi, pomoc i wsparcie dla rolników.
	Cykliczne organizowanie otwartych konkursów dla organizacji pozarządowych na realizację wybranych zadań.
	Tworzenie kooperatyw, inicjatyw klastrowych i prowadzenie innych działań sieciująco-integrujących przedstawicieli różnych sektorów gospodarki.
	Współpraca z administracją samorządową i rządową na rzecz budowy i utrzymania infrastruktury drogowej oraz około drogowej zlokalizowanej na terenie gminy.
	Utrzymywanie stałej współpracy oraz udzielanie wsparcia podmiotom odpowiedzialnym za bezpieczeństwo na terenie gminy: Policji, Ochotniczym Strażom Pożarnym, służbom zarządzania kryzysowego.
	Nawiązywanie oficjalnych partnerstw z innymi samorządami, zarówno polskimi, jak i zagranicznymi.
	Odgrywanie aktywnej roli w ramach formalnych stowarzyszeń i organizacji, do których należy gmina Niemce, a także zaangażowanie się w nowych.
OT 3: Promocja gminy	Promocja potencjału gminy Niemce poprzez opracowywanie i wydawanie materiałów informacyjnych, prowadzenie serwisów internetowych i profili na portalach społecznościowych, oraz w miarę możliwości udział w targach, misjach i konferencjach branżowych.
	Organizacja własnych wydarzeń (konferencji, spotkań, imprez plenerowych itd.) o charakterze promocyjnym w zakresie różnej tematyki.
	Promowanie i nagradzanie lokalnych przedsiębiorców poprzez organizację konkursów i plebiscytów.
	Prowadzenie działań zachęcających mieszkańców do wskazywania w deklaracji podatkowej PIT jako miejsca zamieszkania gminy Niemce, co zwiększy dochody samorządu z tytułu udziału w podatku PIT.
	Udział w różnego rodzaju konkursach, plebiscytach, rankingach, poprzez które gmina może promować się w skali regionalnej, krajowej, a nawet europejskiej.

3.4. Oczekiwane rezultaty

Oczekiwane rezultaty realizacji poszczególnych Celów Strategicznych i sformułowanych do nich w ramach Obszarów Tematycznych kierunków działań zawierają tabele 1–8. Do katalogu oczekiwanych rezultatów zostały przypisane konkretne wskaźniki realizacji wraz z określeniem trendu zmian, jaki jest pożądanym, aby można było mówić o wymiernych efektach realizacji Strategii Niemce 2030.

Tabela 1: Oczekiwane rezultaty realizacji Celu Strategicznego 1: Rozwój gospodarczy

Oczekiwane rezultaty	
CS 1: Rozwój gospodarczy	<ol style="list-style-type: none"> 1. Niemce to samorząd, w którym rozwija się zdywersyfikowana gospodarka i powstają nowe miejsca pracy, także o wysokiej jakości. 2. Niemce to samorząd, który aktywnie wspiera podmioty prowadzące działalność gospodarczą w różnych branżach. 3. Niemce to samorząd, który wspiera przedsiębiorstwa społeczne i tworzone w nich miejsca pracy. 4. Niemce to samorząd, który rozwija postawy proprzedsiębiorcze i kreatywne wśród młodzieży. 5. Niemce to samorząd, który stawia na rozwój przemysłów kreatywnych⁴. 6. Niemce to samorząd, który stawia na nowoczesne rolnictwo. 7. Niemce to samorząd, który stawia także na rolnictwo ekologiczne. 8. Niemce to samorząd, który dba o rozwój lokalnych rolników i aktywnie ich wspiera. 9. Niemce to samorząd, w którym drobni rzemieślnicy, producenci i rolnicy mają możliwość sprzedać swoje towary i usługi. 10. Niemce to samorząd, który chroni grunty rolne o największych walorach użytkowych.

Źródło: opracowanie własne.

Tabela 2: Wskaźniki realizacji Celu Strategicznego 1: Rozwój gospodarczy

	Wskaźniki realizacji	Oczekiwany trend
CS 1: Rozwój gospodarczy	<ul style="list-style-type: none"> ▪ powierzchnia wydzielonych i uzbrojonych terenów inwestycyjnych oraz obszarów aktywizacji gospodarczej; ▪ kwota udzielonych ulg i zwolnień dla nowych inwestorów i podmiotów już prowadzących działalność gospodarczą; ▪ liczba pracujących; ▪ liczba zarejestrowanych bezrobotnych; ▪ liczba podmiotów gospodarki narodowej wpisanych do rejestru REGON; 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ wzrost/stabilizacja; ▪ wzrost/stabilizacja; ▪ wzrost; ▪ spadek; ▪ wzrost;

Źródło: opracowanie własne.

⁴ Przemysły kreatywne to przede wszystkim obszar dedykowany indywidualnościom, skierowany na pasję, umiejętność kreacji i tworzenia innowacyjności. Do najważniejszych dziedzin kreatywnych zaliczane są obszary, które skupiają się wokół: reklamy, filmu i wideo, architektury, muzyki, rynku sztuki i antyków, sztuk performatywnych, gier komputerowych i wideo, rynku wydawniczego, rzemiosła, oprogramowania, wzornictwa, radia i telewizji, projektowania mody.

Tabela 3: Oczekiwane rezultaty realizacji Celu Strategicznego 2: Rozwój społeczeństwa i zabezpieczenie społeczne

Oczekiwane rezultaty	
CS 2: Rozwój społeczeństwa i zabezpieczenie społeczne	<ol style="list-style-type: none"> 1. Niemce to samorząd, który wychowuje i kształci dzieci oraz młodzież na wysokim poziomie. 2. Niemce to samorząd, który dba o rozwój dzieci i młodzieży także poprzez realizację ponadprogramowych działań. 3. Niemce to samorząd, który realizuje liczne projekty wychowawcze i edukacyjne, pozyskując na ten cel także środki zewnętrzne. 4. Niemce to samorząd, który zapewnia skuteczną opiekę osobom starszym, schorowanym, mającym trudną sytuację bytową, borykającym się z niepełnosprawnościami, a także wsparcie dla opiekunów takich osób. 5. Niemce to samorząd, który zapobiega szerzeniu się patologii społecznych i rozwojowi uzależnień. 6. Niemce to samorząd, który dba o osoby wymagające wsparcia socjalnego i osoby bezrobotne. 7. Niemce to samorząd, który troszczy się o zdrowie mieszkańców i prowadzi działania w zakresie profilaktyki zdrowotnej. 8. Niemce to samorząd, który dba o utrzymanie jak najsilniejszych więzi rodzinnych i międzypokoleniowych. 9. Niemce to samorząd, który posiada różnorodną infrastrukturę sportową i rekreacyjną oraz turystyczną. 10. Niemce to samorząd, który posiada liczne placówki kultury, świetlice wiejskie i innych obiekty służące organizacjom pozarządowym i stowarzyszeniom. 11. Niemce to samorząd, który dostarcza bogatą ofertę kulturalną. 12. Niemce to samorząd, który aktywnie pozyskuje środki na cele związane z kulturą, sportem i rekreacją. 13. Niemce to samorząd, którego biblioteka posiada bogaty księgozbiór, w tym zasoby cyfrowe.

Zródło: opracowanie własne.

Tabela 4: Wskaźniki realizacji Celu Strategicznego 2: Rozwój społeczeństwa i zabezpieczenie społeczne

	Wskaźniki realizacji	Oczekiwany trend
CS 2: Rozwój społeczeństwa i zabezpieczenie społeczne	<ul style="list-style-type: none"> ▪ liczba dostępnych miejsc w placówkach wychowania żłobkowego i przedszkolnego; ▪ wskaźniki zdawalności egzaminów szkolnych; ▪ wartość wypłaconych stypendiów i nagród dla uzdolnionych uczniów; ▪ wartość zrealizowanych projektów dotyczących edukacji i wychowania; ▪ liczba dostępnych mieszkań socjalnych; ▪ liczba udzielonych porad w ramach podstawowej opieki zdrowotnej; ▪ liczba i rodzaj poradni specjalistycznych dostępnych na terenie samorządu; ▪ liczba beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej na 10 000 mieszkańców; ▪ długość szlaków turystycznych; ▪ wielkość księgozbioru biblioteki, liczba czytelników i wypożyczeń; ▪ liczba (w tym rodzaj) działających organizacji sportowych; ▪ długość ścieżek/dróg rowerowych; ▪ wskaźnik gęstości ścieżek/dróg rowerowych na 100 km² powierzchni; ▪ liczba (w tym rodzaj) obiektów sportowych zlokalizowanych na terenie gminy; ▪ liczba zabytków, miejsc pamięci, pomników historycznych; ▪ ilość zorganizowanych uroczystości, konferencji i wydarzeń kulturalnych oraz liczba ich uczestników; 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ wzrost/stabilizacja; ▪ wzrost/stabilizacja; ▪ wzrost/stabilizacja; ▪ wzrost/stabilizacja; ▪ stabilizacja/wzrost; ▪ stabilizacja; ▪ wzrost/stabilizacja; ▪ spadek ▪ wzrost/stabilizacja; ▪ wzrost/stabilizacja; ▪ wzrost/stabilizacja; ▪ wzrost; ▪ wzrost; ▪ wzrost/stabilizacja; ▪ stabilizacja; ▪ wzrost/stabilizacja;

Zródło: opracowanie własne.

Tabela 5: Oczekiwane rezultaty realizacji Celu Strategicznego 3: Troska o środowisko i otoczenie

Oczekiwane rezultaty	
CS 3: Troska o środowisko i otoczenie	1. Niemce to samorząd, który chroni zasoby wodne.
	2. Niemce to samorząd, który ogranicza ilość szkodliwych materiałów i substancji na swoim obszarze.
	3. Niemce to samorząd, który zapewnia mieszkańcom skuteczny system gospodarowania odpadami i właściwy odbiór odpadów różnego rodzaju.
	4. Niemce to samorząd, który efektywnie likwiduje dzikie wysypiska śmieci.
	5. Niemce to samorząd, który wykorzystuje ekologiczne źródła ciepła.
	6. Niemce to samorząd, który stawia na nowoczesne, energooszczędne oraz neutralne klimatycznie i środowiskowo rozwiązania.
	7. Niemce to samorząd, który wspiera swoich mieszkańców w przejściu na wykorzystanie odnawialnych źródeł energii.
	8. Niemce to samorząd, który organizuje liczne działania proekologiczne.
	9. Niemce to samorząd, który dąży do ograniczenia ilości wytwarzanych odpadów.
	10. Niemce to samorząd, który dba o zasoby leśne na swoim obszarze i chroni obszary cenne przyrodniczo.
	11. Niemce to samorząd, który stale poprawia dostępność komunikacyjną, zarówno tą wewnętrzną, jak i zewnętrzną.
	12. Niemce to samorząd, który umożliwia mieszkańcom sprawne poruszanie się po gminie różnymi środkami transportu.
	13. Niemce to samorząd, który dba o dostępność architektoniczną, transportową i komunikacyjną również uwzględniając osoby z niepełnosprawnościami, seniorów, rodziców i opiekunów z małymi dziećmi.
	14. Niemce to samorząd, do którego chętnie przeprowadzają się nowi mieszkańcy.
	15. Niemce to samorząd, w którym sukcesywnie rozwijana jest infrastruktura sieciowa, gwarantująca odpowiedni standard w zakresie warunków bytowych.
	16. Niemce to samorząd, który zwiększa dostępność do szerokopasmowego Internetu.
	17. Niemce to samorząd, który dba o stan obiektów zabytkowych i upamiętnienie miejsc historycznych lub o znaczeniu kulturowym.
	18. Niemce to samorząd, dla którego dziedzictwo historyczne i kultura jest ważną wartością.
	19. Niemce to samorząd, który rewitalizuje przestrzeń gminy, czyniąc ją atrakcyjną dla mieszkańców.

Źródło: opracowanie własne.

Tabela 6: Wskaźniki realizacji Celu Strategicznego 3: Troska o środowisko i otoczenie

	Wskaźniki realizacji	Oczekiwany trend
CS 3: Troska o środowisko i otoczenie	ilość azbestu oraz innych szkodliwych substancji oddanych do utylizacji w bieżącym roku;	wzrost/stabilizacja;
	ilość zmieszanych odpadów komunalnych zebranych w ciągu roku na 1 mieszkańca;	stabilizacja/spadek;
	wielkość zasobów terenów zielonych i obszarów prawnie chronionych;	stabilizacja/wzrost;
	liczba istniejących przydomowych oczyszczalni ścieków;	wzrost;
	ilość ścieków oprowadzonych;	wzrost/stabilizacja;
	liczba zlikwidowanych/wymienionych systemów grzewczych opartych na węglu i produktach węglpochodnych w gospodarstwach domowych;	wzrost;
	liczba budynków/obiektów samorządowych po przeprowadzonej termomodernizacji lub wdrożeniu innych rozwiązań optymalizujących zużycie mediów;	wzrost/stabilizacja;
	liczba gospodarstw domowych oraz podmiotów gospodarczych posiadających instalacje wykorzystujące odnawialne źródła energii;	wzrost;
	udział użytków leśnych w powierzchni całkowitej;	wzrost/stabilizacja;
	długość sieci oświetleniowej, w tym sieci wykorzystującej energooszczędną technologię;	wzrost;
	wskaźnik gęstości sieci oświetleniowej, w tym sieci wykorzystującej energooszczędną technologię na 100 km ² powierzchni;	wzrost;
	długość sieci rozdzielczej wodociągowej na 100 km ² ;	wzrost;
	długość sieci rozdzielczej kanalizacyjnej na 100 km ² ;	wzrost;
	długość sieci rozdzielczej gazowej na 100 km ² ;	wzrost;
	wskaźnik korzystających z instalacji wodociągowej w % ogółu ludności;	wzrost;
	wskaźnik korzystających z instalacji kanalizacyjnej w % ogółu ludności;	wzrost;
	wskaźnik korzystających z instalacji gazowej w % ogółu ludności;	wzrost;
	przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania;	wzrost;
	przeciętna powierzchnia użytkowa przypadająca na 1 osobę;	wzrost;
	liczba mieszkań na 1 000 mieszkańców;	wzrost;
saldo migracji ludności;	dotądnie;	
liczba podmiotów i gospodarstw domowych korzystających z dostępu do szerokopasmowego Internetu;	wzrost;	
liczba zabytków, miejsc pamięci, pomników historycznych;	wzrost/stabilizacja;	

Źródło: opracowanie własne.

Tabela 7: Oczekiwane rezultaty realizacji Celu Strategicznego 4: Aktywne zarządzanie

Oczekiwane rezultaty	
CS 4: Aktywne zarządzanie	1. Niemce to samorząd, który zapewnia nowoczesny sprzęt informatyczny dla całej administracji samorządowej i jej jednostek organizacyjnych.
	2. Niemce to samorząd, który umożliwi swoim klientom korzystanie z licznych aplikacji i narzędzi informatycznych, ułatwiających realizację spraw urzędowych.
	3. Niemce to samorząd, który rozwija kompetencje pracowników samorządowych oraz kadry pedagogicznej.
	4. Niemce to samorząd, który przeciwdziała wykluczeniu cyfrowemu.
	5. Niemce to samorząd, który korzysta z doradztwa specjalistów w swojej dziedzinie i włącza ich w realizowane działania.
	6. Niemce to samorząd, który utrzymuje stały kontakt ze swoimi mieszkańcami poprzez wykorzystanie różnych narzędzi do komunikacji.
	7. Niemce to samorząd, który współpracuje z przedstawicielami młodzieży i docenia głos tej grupy.
	8. Niemce to samorząd, który szeroko konsultuje najważniejsze kierunki zmian wpływające na rozwój gminy i miasta.
	9. Niemce to samorząd, który wspiera i propaguje ideę wolontariatu.
	10. Niemce to samorząd, który wdraża w swojej organizacji systemy zarządzania jakością oraz dba o odpowiednie motywowanie swoich pracowników.
	11. Niemce to samorząd, który aktywnie współpracuje z licznymi organizacjami i instytucjami otoczenia biznesu oraz korporacjami samorządowymi, rolniczymi, gospodarczymi.
	12. Niemce to samorząd, który współpracuje z sąsiednimi gminami oraz jednostkami samorządu terytorialnymi wyższego stopnia.
	13. Niemce to samorząd, który dostosowuje swoją strukturę organizacyjną do potrzeb różnych klientów i grup odbiorców działań realizowanych przez administrację samorządową.
	14. Niemce to samorząd, który aktywnie włącza się w działalność korporacji samorządowych, organizacji i związków, do których przynależy.
	15. Niemce to samorząd, który poprzez prowadzone działania promocyjne jest rozpoznawalny w skali regionu i Polski.
	16. Niemce to samorząd, który docenia lokalnych przedsiębiorców za ich działalność.
	17. Niemce to samorząd, w którym odbywają się liczne wydarzenia o różnorodnej tematyce.

Źródło: opracowanie własne.

Tabela 8: Wskaźniki realizacji Celu Strategicznego 4: Aktywne zarządzanie

	Wskaźniki realizacji	Oczekiwany trend
CS 4: Aktywne zarządzanie	▪ liczba oficjalnie zawartych porozumień i partnerstw z innymi samorządami;	▪ wzrost/stabilizacja;
	▪ liczba mieszkańców biorących udział w konsultacjach społecznych;	▪ wzrost;
	▪ liczba świadczonych przez Urząd Gminy i jego jednostki organizacyjne e-usług;	▪ wzrost;
	▪ liczba (w tym rodzaj) organizacji pozarządowych – fundacji, stowarzyszeń, organizacji społecznych;	▪ wzrost;
	▪ liczba (w tym rodzaj) aktywnie działających ciał doradczych;	▪ wzrost/stabilizacja;
	▪ liczba jednostek organizacyjnych samorządu posiadających certyfikat jakości;	▪ wzrost/stabilizacja;
	▪ wartość środków przeznaczonych na szkolenia i podnoszenie kompetencji pracowników samorządowych;	▪ wzrost/stabilizacja;
	▪ wartość środków przeznaczonych na szkolenia i podnoszenie kompetencji pracowników pedagogicznych;	▪ wzrost/stabilizacja;
	▪ wartość środków przeznaczonych na zadania realizowane przez organizacje pozarządowe;	▪ wzrost;
	▪ ilość zorganizowanych uroczystości, konferencji i wydarzeń kulturalnych oraz liczba ich uczestników;	▪ wzrost/stabilizacja;
	▪ liczba wolontariuszy pracujących/współpracujących z instytucjami samorządowymi;	▪ wzrost;
	▪ wielkość dochodów z tytułu udziału w PIT;	▪ wzrost;

Źródło: opracowanie własne.

4. Spójność z dokumentami strategicznymi wyższego rzędu

Zarządzanie rozwojem terytorialnym, czyli zarządzanie sprawami publicznymi, które zostały przypisane samorządowi powinno być zgodne z szeregiem dokumentów strategicznych różnego szczebla. Strategia Rozwoju Gminy Niemce na lata 2021–2030 bazuje na ustaleniach kierunkowych, wynikających z aktualnej polityki regionalnej i krajowej, wpisując się jednocześnie w ustalenia polityki rozwoju prowadzonej na szczeblu Unii Europejskiej. Cele rozwojowe Gminy Niemce są zbieżne z założeniami tych dokumentów.

Strategia Niemce 2030 zachowuje spójność ze Strategią na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.)⁵ oraz Krajową Strategią Rozwoju Regionalnego 2030⁶. Jednocześnie cele strategiczne i kierunki działań zaproponowane w Strategii Niemce 2030 wpisują się w zdefiniowane w Strategii Rozwoju Województwa Lubelskiego do 2030 roku⁷ obszary tematyczne i sformułowane do nich cele szczegółowe wraz z głównymi kierunkami polityki rozwoju. Spójność zachowano również w kontekście obszarów interwencji określonych w Regionalnej Strategii Innowacji Województwa Lubelskiego do 2030 roku⁸.

Poniższa tabela przedstawia powiązania Celów Strategicznych Strategii Niemce 2030 z dokumentami wyższego rzędu.

⁵ *Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.)*, Ministerstwo Rozwoju, Warszawa 2017.

⁶ *Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030*, Ministerstwo Inwestycji i Rozwoju, Warszawa 2019.

⁷ *Strategia Rozwoju Województwa Lubelskiego do 2030 roku*, Urząd Marszałkowski Województwa Lubelskiego, Lublin 2021. [Załącznik do Uchwały Nr XXIV/406/2021 Sejmiku Województwa Lubelskiego z dnia 29 marca 2021 r. w sprawie przyjęcia Strategii Rozwoju Województwa Lubelskiego do 2030 roku].

⁸ *Regionalna Strategia Innowacji Województwa Lubelskiego do 2030 roku*, Urząd Marszałkowski Województwa Lubelskiego, Lublin 2021. [Załącznik do Uchwały Nr XXIV/407/2021 Sejmiku Województwa Lubelskiego z dnia 29 marca 2021 r. w sprawie przyjęcia dokumentu pn.: Regionalna Strategia Innowacji Województwa Lubelskiego do 2030 roku].

Tabela 9: Spójność Strategii Niemce 2030 z dokumentami strategicznymi wyższego rzędu

	Strategią na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.)	Krajową Strategią Rozwoju Regionalnego 2030	Strategii Rozwoju Województwa Lubelskiego do 2030 roku	Regionalnej Strategii Innowacji Województwa Lubelskiego do 2030 roku
CS 1: Rozwój gospodarczy	<p>Spójność z:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Cel szczegółowy I – Trwały wzrost gospodarczy oparty coraz silniej o wiedzę, dane i doskonałość organizacyjną; ▪ Cel szczegółowy II – Rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony; ▪ Cel szczegółowy III - Skuteczne państwo i instytucje służące wzrostowi oraz włączeniu społecznemu i gospodarczemu. 	<p>Spójność z:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Cel 1. Zwiększenie spójności rozwoju kraju w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym; ▪ Cel 2. Wzmacnianie regionalnych przewag konkurencyjnych. 	<p>Spójność z:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Cel strategiczny 1 Kształtowanie strategicznych zasobów rolnych; ▪ Cel strategiczny 2 Wzmocnienie powiązań i układów funkcjonalnych; ▪ Cel strategiczny 3 Innowacyjny rozwój gospodarki oparty o zasoby i potencjały regionu; 	<p>Spójność z:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Cel szczegółowy I. Wzrost zdolności podmiotów sektora naukowo-badawczego do tworzenia i komercjalizacji wiedzy, w szczególności w obszarach regionalnych inteligentnych specjalizacji; ▪ Cel szczegółowy II. Zwiększenie zdolności podmiotów gospodarczych do tworzenia i absorpcji wiedzy oraz wdrażania innowacji, w szczególności w obszarach inteligentnych specjalizacji; <p>ze względu na przyjęte inteligentne specjalizacje województwa lubelskiego.</p>
CS 2: Rozwój społeczeństwa i zabezpieczenie społeczne	<p>Spójność z:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Cel szczegółowy II – Rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony; ▪ Cel szczegółowy III - Skuteczne państwo i instytucje służące wzrostowi oraz włączeniu społecznemu i gospodarczemu. 	<p>Spójność z:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Cel 1. Zwiększenie spójności rozwoju kraju w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym; ▪ Cel 2. Wzmacnianie regionalnych przewag konkurencyjnych. ▪ Cel 3. Podniesienie jakości zarządzania i wdrażania polityk ukierunkowanych terytorialnie. 	<p>Spójność z:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Cel strategiczny 2 Wzmocnienie powiązań i układów funkcjonalnych; ▪ Cel strategiczny 3 Innowacyjny rozwój gospodarki oparty o zasoby i potencjały regionu; ▪ Cel strategiczny 4 Wzmacnianie kapitału społecznego; 	<p>Spójność z:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Cel szczegółowy I. Wzrost zdolności podmiotów sektora naukowo-badawczego do tworzenia i komercjalizacji wiedzy, w szczególności w obszarach regionalnych inteligentnych specjalizacji; ▪ Cel szczegółowy II. Zwiększenie zdolności podmiotów gospodarczych do tworzenia i absorpcji wiedzy oraz wdrażania innowacji, w szczególności w obszarach inteligentnych specjalizacji; <p>ze względu na przyjęte inteligentne specjalizacje województwa lubelskiego.</p>

	Strategią na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.)	Krajową Strategią Rozwoju Regionalnego 2030	Strategii Rozwoju Województwa Lubelskiego do 2030 roku	Regionalnej Strategii Innowacji Województwa Lubelskiego do 2030 roku
CS 3: Troska o środowisko i otoczenie	<p>Spójność z:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Cel szczegółowy II – Rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony; ▪ Cel szczegółowy III - Skuteczne państwo i instytucje służące wzrostowi oraz włączeniu społecznemu i gospodarczemu. 	<p>Spójność z:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Cel 1. Zwiększenie spójności rozwoju kraju w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym; ▪ Cel 2. Wzmacnianie regionalnych przewag konkurencyjnych. 	<p>Spójność z:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Cel strategiczny 2 Wzmocnienie powiązań i układów funkcjonalnych; ▪ Cel strategiczny 3 Innowacyjny rozwój gospodarki oparty o zasoby i potencjały regionu; 	<p>Spójność z:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Cel szczegółowy I. Wzrost zdolności podmiotów sektora naukowo-badawczego do tworzenia i komercjalizacji wiedzy, w szczególności w obszarach regionalnych inteligentnych specjalizacji ▪ Cel szczegółowy II. Zwiększenie zdolności podmiotów gospodarczych do tworzenia i absorpcji wiedzy oraz wdrażania innowacji, w szczególności w obszarach inteligentnych specjalizacji; <p>ze względu na przyjęte inteligentne specjalizacje województwa lubelskiego.</p>
CS 4: Aktywne zarządzanie	<p>Spójność z:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Cel szczegółowy I – Trwały wzrost gospodarczy oparty coraz silniej o wiedzę, dane i doskonałość organizacyjną; ▪ Cel szczegółowy II – Rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony; ▪ Cel szczegółowy III - Skuteczne państwo i instytucje służące wzrostowi oraz włączeniu społecznemu i gospodarczemu. 	<p>Spójność z:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Cel 1. Zwiększenie spójności rozwoju kraju w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym; ▪ Cel 2. Wzmacnianie regionalnych przewag konkurencyjnych; ▪ Cel 3. Podniesienie jakości zarządzania i wdrażania polityk ukierunkowanych terytorialnie. 	<p>Spójność z:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Cel strategiczny 1 Kształtowanie strategicznych zasobów rolnych; ▪ Cel strategiczny 4 Wzmacnianie kapitału społecznego; 	<p>Spójność z:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Cel szczegółowy I. Wzrost zdolności podmiotów sektora naukowo-badawczego do tworzenia i komercjalizacji wiedzy, w szczególności w obszarach regionalnych inteligentnych specjalizacji; ▪ Cel szczegółowy II. Zwiększenie zdolności podmiotów gospodarczych do tworzenia i absorpcji wiedzy oraz wdrażania innowacji, w szczególności w obszarach inteligentnych specjalizacji; <p>ze względu na przyjęte inteligentne specjalizacje województwa lubelskiego.</p>

Źródło: opracowanie własne.

5. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej oraz ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej

Model funkcjonalno-przestrzenny służy określeniu kluczowych dla rozwoju gminy Niemce obszarów, zdefiniowaniu ich funkcji i zależności między obszarami o różnych funkcjach. Uwzględniając wszystkie uwarunkowania występujące na terenie gminy Niemce, w ramach Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Niemce⁹ określono funkcje i rangi dla poszczególnych miejscowości oraz strukturę stref przyrodniczo-krajobrazowych i jednostek funkcjonalno-przestrzennych.

Funkcja i ranga miejscowości:

1. Ośrodek gminny – Niemce – funkcje wiodące:
 - 1) ośrodek usług podstawowych obsługi rolnictwa, ludności i administracji;
 - 2) ośrodek podstawowy mieszkalnictwa, usług i rekreacji;
 - 3) ośrodek lokalizacji przemysłu i rzemiosła;
 - 4) ośrodek rozrządu ruchu turystycznego.
2. Miejscowości gminne:
 - 1) ośrodki koncentracji osadnictwa pozarolniczego: Elizówka, Jakubowice Konińskie, Jakubowice Kolonia, Krasienin, Nasutów, Niemce, Wola Niemiecka;
 - 2) ośrodki podstawowe obsługi rolnictwa i ludności: Ciecierzyn, Dys, Elizówka, Jakubowice Konińskie, Krasienin, Łagiewniki, Nasutów, Niemce, Wola Niemiecka;
 - 3) ośrodki elementarne: Baszki, Ciecierzyn, Dziuchów, Jakubowice Konińskie, Krasienin, Krasienin Kolonia, Ludwinów, Łagiewniki, Majdan Krasieniński, Nasutów, Niemce, Nowy Staw, Pólko, Rudka Kozłowiecka, Stoczek, Zalesie;
 - 4) wsie produkcyjne: Boduszyn, Bystrzyca Kol., Kawka, Osówka, Pólko, Pryszczowa Góra, Stoczek Kol., Swoboda, Wola Krasienińska;
 - 5) wsie letniskowe: Jakubowice Kol., Kawką, Ludwinów, Łagiewniki, Nasutów, Nowy Staw, Stoczek, Zalesie.

We wsiach zakwalifikowanych jako produkcyjne wszystkie przyszłe inwestycje, muszą uznać priorytet ochrony terenów mieszkaniowych i letniskowych, uciążliwość obiektów i urządzeń (hałas, emisja spalin itp.) nie może przekraczać dopuszczalnych norm na granicy działki zgodnie z przepisami odrębnymi.

Ze względu na zróżnicowanie stanu środowiska wynikające z uwarunkowań przyrodniczych, efektów egzystencji i działalności człowieka oraz potrzebę właściwej jego ochrony i kształtowania obszar administracyjny gminy Niemce dzieli się na jedenaście stref przyrodniczo-krajobrazowych. Granice stref przedstawiono na rysunku studium. Wyróżniono następujące strefy:

1. Lasy Kozłowieckie.
2. Dolina Krzywej Rzeki.
3. Pryszczowa Góra.
4. Dolina Górnej Mininy.
5. Równina Nasutowa.
6. Równina Rudki Kozłowieckiej.
7. Ośrodek Gminny Niemce.
8. Równina Leonowa.
9. Leonów–Ludwinów–Boduszyn.
10. Wierzchowina Czechowa i Elizówki.

⁹ Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Niemce, Urząd Gminy Niemce, Niemce 2017. [Uchwała nr XXX/279/2017 Rady Gminy Niemce z dnia 19 maja 2017 r.].

11. Dolina Ciemęgi.

Zmiana funkcji stref oraz zasad jej ochrony i zagospodarowania dokonywana w poszczególnych jednostkach funkcjonalno-przestrzennych poprzez lokalizację obiektów o innej funkcji jest niedopuszczalna w procedurze opracowania MPZP gminy oraz ich zmianach bez korekty ustaleń SUiKZP. Poniżej przedstawiono obowiązujące zasady ochrony i zagospodarowania stref.

Strefa 1 – Lasy Kozłowieckie (w całości w granicach Kozłowieckiego Parku Krajobrazowego)

Generalne zasady ochrony walorów oraz kształtowania zagospodarowania strefy:

- chronić tereny leśne przed zmianą sposobu użytkowania, nie dopuszczać do fragmentacji i uszczuplenia powierzchni leśnej;
- realizować program ekologizacji gospodarki leśnej;
- nie dopuszczać do osiągnięcia progu naturalnej chłonności turystycznej strefy;
- nie zabudowywać obrzeża lasu, a szczególnie wewnątrz leśnych i panoram widokowych;
- zalesiać tereny przyłesne nie mające wybitnych walorów widokowych, z dbałością o jak największą różnorodność biologiczną;
- kształtować możliwie szerokie i różnorodne ekotony leśne.

Strefa 2 – Dolina Krzywej Rzeki (w całości w granicach Kozłowieckiego Parku Krajobrazowego z otuliną)

Generalne zasady ochrony walorów oraz kształtowania zagospodarowania strefy:

- zasady ochrony i użytkowania ekosystemów, jakie zostały określone w planie ochrony Kozłowieckiego Parku Krajobrazowego, w tym utworzenie rezerwatu przyrody i użytku ekologicznego; dodatkowo postuluje się utworzenie zespołu przyrodniczo-krajobrazowego w jednostce 2.13;
- zakaz uszczuplenia zasobów wodnych doliny;
- zakaz zabudowy w dnie doliny i ściśle limitowana zabudowa na terenach przydolinnych;
- zalecenie zwiększania retencji wodnej cieku, łąk i olsów w dolinie;
- zalecenie rozwoju systemu zadrzewień;
- zagospodarowanie rejonu rekreacyjnego Nowy Staw wg. ustaleń planu ochrony Kozłowieckiego Parku Krajobrazowego; postulowane korekty: rezygnacja z ośrodka handlowo-gastronomicznego, pensjonatu i zabudowy letniskowej na terenie jednostki 2.13 (ośrodek „Wzory”), na rzecz niekolidyjnego dla środowiska udostępniania turystycznego zespołu przyrodniczo-krajobrazowego; rezygnacja z budowy ośrodka „Podgęstwinie” (brak go w planie ogólnym gminy); wprowadzenie bardzo starannie zaprojektowanej zieleni w rejonie zbiornika wodnego i placu gier rekreacyjnych;
- Jednostka 2.10 – projektowany rezerwat przyrody; zasady ochrony i użytkowania terenu ściśle według dokumentacji rezerwatu;
- Jednostka 2.13 – teren o wyjątkowej ekspozycji widokowej i walorach krajobrazowych; zakaz zabudowy i grodzenia; teren piaskowni (pozostałość wydmy) – do rekultywacji przyrodniczej; wraz z pobliskim stawem Wzory, docelowo (po rekultywacji) powinien to być zespół przyrodniczo-krajobrazowy;
- Jednostka 2.11 – łąki nad rzeką z wieloma stanowiskami chronionych i rzadkich gatunków roślin; postulowane nieznaczne zwiększenie retencji wodnej; utrzymanie dotychczasowego sposobu użytkowania terenu.

Strefa nr 3 – Pryszczowa Góra

Generalne zasady ochrony walorów oraz kształtowania zagospodarowania strefy:

- utrzymanie rozległych panoram widokowych otwartego krajobrazu rolniczego;
- eksploatacja złóż surowców (głównie piasku) w sposób nie degradujący krajobrazu; nie wkraczanie z eksploatacją na tereny eksponowane widokowo; ochrona pagórków akumulacyjnych;
- likwidacja dzikich wysypisk śmieci;
- rekultywacja wyrobisk z uwzględnieniem pozostawienia skarp piaszczystych oraz wykształcenia ciepłolubnych muraw napiaskowych i wrzosowisk; poeksploatacyjne tereny płaskie – do zalesienia sosną i brzozą z udziałem jałowca; pożądane miododajne wrzosowiska, podnoszące walory ekologiczne i krajobrazowe;
- ewentualny rozwój zabudowy zagrodowej w postaci uzupełniania i kontynuacji istniejących ciągów; nietworzenie nowych „wysp osadnictwa” w otwartym krajobrazie rolniczym.

Strefa nr 4 – Dolina Górnej Mininy

Generalne zasady ochrony walorów oraz kształtowania zagospodarowania strefy:

- szczególna ochrona przestrzeni biologicznie czynnej oraz różnorodności biologicznej i krajobrazowej w strefie przykrawędziowej Wyżyny Lubelskiej, będącej jednocześnie strefą źródłiskową Mininy i Kurówki;
- ochrona dolin rzecznych przed zabudową z wyjątkiem obiektów infrastruktury telekomunikacyjnej;
- odtwarzanie uszczuplonej retencji wodnej cieków i ich dolin;
- utrzymanie pokrywy łąkowej w dnach dolin (bardzo niepożądana jest zmiana łąk na grunty orne);
- rozwój agroturystyki w skupionych osadach;
- niezabudowywanie otoczenia pomnikowych alei;
- rozwój sieci zadrzewień przydrożnych, nadrzecznych i śródpolnych.

Strefa nr 5 – Równina Nasutowa

Generalne zasady ochrony walorów oraz kształtowania zagospodarowania strefy:

Strefa odgrywa ważną rolę w strukturze ekologicznej i funkcjonowaniu przyrody całej gminy. Szczególnie ważna jest tu ochrona (nie zainwestowanie) dna i zboczy doliny Cieku od Nasutowa, ochrona przed zainwestowaniem otoczenia zabytkowej alei lipowej, ochrona otwartego krajobrazu rolniczego oraz rozwój sieci zadrzewień w krajobrazie.

W dolinie Cieku od Nasutowa konieczny jest:

- zakaz zabudowy dna doliny oraz tych fragmentów jej zboczy, które jeszcze pozostały niezainwestowane (z wyjątkiem obiektów infrastruktury telekomunikacyjnej);
- wzrost retencji wodnej doliny, zwłaszcza w jej górnym (przyźródłowym) i dolnym odcinku;
- ochrona istniejących i wprowadzenie nowych zadrzewień i zakrzewień;
- ochrona punktów i panoram widokowych.

W Nasutowie zaleca się dążenie do:

- ukształtowania atrakcyjnego centrum usługowo-kulturalnego miejscowości;
- szczególnej dbałości o architekturę, w stylu nawiązującym do bardzo udanych rozwiązań architektonicznych nowego kościoła z plebanią;
- przedłużenia alei lipowej wzdłuż drogi Dys–Nasutów–Dąbrówka.

W ramionach zabytkowej alei lipowej oraz w pasie ok. 15 m na zewnątrz od niej należy:

- szczególnie chronić otwarty krajobraz rolniczy, nie dopuszczając do rozpraszania się zabudowy, a szczególnie do zbliżania się jej do alei;
- sukcesywnie uzupełniać nasadzenia w miejscach ubytków w alei;

- przedłużyć bieg alei w kierunku Lasów Kozłowieckich;
- poddać kompleksowej rewaloryzacji zabytkowy park przy szkole w Nasutowie.

Strefa 6 – Równina Rudki Kozłowieckiej

Generalne zasady ochrony walorów oraz kształtowania zagospodarowania strefy: Równina Nasutowa powinna pozostać ważną strefą produkcji rolnej gminy. Dlatego konieczna jest tu ochrona walorów rolniczej przestrzeni produkcyjnej poprzez niewprowadzanie obcych, kolizyjnych funkcji terenu (z wyjątkiem obiektów infrastruktury telekomunikacyjnej) i hamowanie rozpraszania się zabudowy na otwarte tereny rolne. Konieczne jest pozostawienie jak najszerszych pasów wolnych od zabudowy pomiędzy wsiami łańcuchowymi tak, by osadnictwo w strefie miało charakter „wysp”, a nie ciągłej przestrzennie sieci. Pożądany jest rozwój sadownictwa i warzywnictwa, jako zaplecza dla powstającego w niedalekiej odległości Rynku Hurtowego płodów rolnych. Konieczne jest odizolowanie tej strefy od negatywnych wpływów ruchliwej drogi krajowej i związanej z nią infrastruktury – na środowisko rolnicze, najlepiej w postaci pasa zieleni. Zalecany jest rozwój systemu zadrzewień wzdłuż polnych dróg, zwłaszcza w postaci alei lub szpalerów drzew owocowych (wiśnia, trześnia, morwa, orzech włoski itp.). Zbocza dolin, obniżenia terenu oraz wzniesienia o charakterze kulminacji krajobrazowych powinny być zdecydowanie wyłączone z zabudowy.

Strefa nr 7 – Ośrodek gminny Niemce wraz z systemem tranzytowej komunikacji krajowej

- Generalne zasady ochrony walorów oraz kształtowania zagospodarowania strefy:
- harmonijny, wielofunkcyjny rozwój ośrodka gminnego, z wyprowadzeniem uciążliwego ruchu tranzytowego na obwodnicę komunikacyjną;
 - ukształtowanie atrakcyjnego centrum usługowo-turystyczno-administracyjnego w Niemcach;
 - szczególna dbałość o walory przyrodnicze i krajobrazowe miejscowości, jako głównego ośrodka „wejściowego” do parku krajobrazowego;
 - ukształtowanie mozaiki terenów rolnych, zieleni leśno-parkowej, usług i mieszkalnictwa; niezalecany rozwój składów i przemysłu;
 - w dzielnicy przemysłowo-składowej zmniejszenie skali uciążliwości zakładów dla środowiska i wysycenie całej podstrefy zielenią izolacyjną; postulowane jest opracowanie kompleksowego programu poprawy warunków środowiska w dzielnicy;
 - rygorystyczna ochrona ekosystemów źródłowego odcinka Krzywej Rzeki; zwiększenie udziału zadrzewień; gromadzenie wód opadowych i roztopowych celem zwiększania zasilania gruntowego; docelowe odprowadzenie ścieków z ośrodka gminnego Niemce do rzeki Wieprz;
 - odprowadzenie do Krzywej Rzeki – jako rozwiązanie tymczasowe, pod warunkiem realizacji zbiornika buforowego;
 - na terenie jednostki 7.7, ważnej dla zasilania wód gruntowych, w tym w strefie źródłkowej Krzywej Rzeki i ujęcia wody dla ośrodka gminnego, niewskazana jest nowa zabudowa;
 - postulowana jest natomiast jak największa skala zalesienia tej jednostki;
 - w strefie wzmożonej uciążliwości komunikacyjnej należy przyjąć:
 - zakaz lokalizacji nowej zabudowy mieszkaniowej;
 - zalecenie sukcesywnego wyłączania z użytkowania rolniczego;
 - rygorystyczną ochronę warunków funkcjonowania przyrody w strefach przejścia przez doliny rzeczne, tras migracji fauny, w rejonie śródpolnego oczka wodnego k. Woli Niemieckiej itd.,
 - konieczność rozwijania pasów zieleni ochronnej, budowy przepustów dla fauny itp. rozwiązań minimalizujących negatywny wpływ na przyrodę i krajobraz;
 - możliwość lokalizacji usług, składów i rzemiosła, związanego z obsługą ruchu komunikacyjnego, z wyjątkiem tych odcinków „pętli komunikacyjnej”, które przecinają trasy odgrywające ważną rolę w funkcjonowaniu przyrody.

Strefa nr 8 – Równina Leonowa

Generalne zasady ochrony walorów oraz kształtowania zagospodarowania strefy: Rozwój Niemiec – zwłaszcza ich funkcji przemysłowych – nie powinien wkraczać do tej strefy, szczególnie w terenie przyleśnym i ogrodniczym. W części północnej strefy istnieje potrzeba wzmożonej ochrony walorów rolniczej przestrzeni produkcyjnej. Nie powinna tu rozwijać się rozproszona zabudowa mieszkaniowa i zagrodowa. Przed zabudową trzeba chronić szczególnie obrzeże Lasów Kozłowieckich. W centrum podstrefy pożądane są natomiast zadrzewienia i zakrzewienia fitomelioracyjne, oddziałujące przeciwerozyjnie, stanowiące remizy ptasie i ukrycie dla drobnej zwierzyny łownej. Na obrzeżu Lasów Kozłowieckich – pożądane są zalesienia, ze zwróceniem uwagi na możliwie dużą różnorodność gatunkową i kształtowanie łagodnych, rozwiniętych ekotonów polno-leśnych. W południowej części strefy należy dążyć do konsekracji nowej zabudowy w już istniejących, obecnie luźno zabudowanych miejscowościach. Od strony doliny rzek: Bystrzycy i Ciemięgi należy rozwijać system zadrzewień, a na zboczach i gruntach słabszych – wprowadzać zadamienie (są tu sprzyjające warunki do rozwoju cennych muraw kserotermicznych). W planowanej strefie pośredniej ujęcia wody Turka – postulowane zalesienie.

Strefa nr 9 – Leonów–Ludwinów–Boduszyn

Generalne zasady ochrony walorów oraz kształtowania zagospodarowania strefy: Należy zapewnić utworzenie zielonych pasów ochronnych wzdłuż ciągów komunikacyjnych, minimalizujących ich negatywny wpływ na tereny rolne i osadnicze, szczególnie w rejonie Leonowa. W podstrefie Ludwinów–Boduszyn należy dążyć do koncentrowania zabudowy w już istniejących ośrodkach, a eliminować jej rozpraszanie się na otwarte tereny rolnicze. Przed zabudową należy szczególnie chronić eksponowane w krajobrazie wzgórza, zwłaszcza wokół Kolonia Boduszyn. W dolinie niewielkiego cieką płynącego przez strefę należy wprowadzić zadrzewienia wodno- i glebochronne oraz stworzyć system niewielkich lokalnych piętrzeń, zmniejszających tempo drenażu i odpływu wód. Rozwój sieci zadrzewień jest pożądany także na innych terenach rolnych, szczególnie wzdłuż dróg.

Strefa 10 – Wierzchowina Czechowa i Elizówki

Generalne zasady ochrony walorów oraz kształtowania zagospodarowania strefy: Wierzchowina Czechowa i Elizówka jest ważnym elementem „Zielonego Pierścienia” wokół Lublina. Podmiejskie procesy urbanizacyjne muszą być skorelowane z procesem ochrony przyrodniczych powiązań miasta z otoczeniem oraz ekologicznego wzbogacania krajobrazu. Podstrefy:

- Jakubowice Konińskie–Kolonia Snopków,
- Górki Czechowskie–Jakubowice–Bernatówka,
- Choiny–Kolonia Dys Południe,
- Rudnik–Kolona Żulin,

powinny pozostać terenami rolniczo-turystyczno-parkowymi.

Konieczne radykalne ograniczenie nowej zabudowy z wyjątkiem obiektów infrastruktury telekomunikacyjnej. Potrzebny rozwój systemu zadrzewień, zadamień, zalesień, ciągów spacerowych i tras rowerowych. Pasma terenu położone między tymi podstrefami przeznaczone są do podmiejskiej zabudowy jednorodzinnej oraz pod usługi nieuciążliwe ze znacznym udziałem terenów zieleni. Podstrefa Elizówki jest intensywnie zagospodarowana, funkcjonuje tu lubelska giełda rolno-ogrodniczo-spożywcza. Konieczne jest tu rozwiązywanie licznych problemów, związanych z istotnie pogarszającym się stanem środowiska.

Strefa 11 – Dolina Ciemięgi (całość w Obszarze Chronionego Krajobrazu „Dolina Ciemięgi”)

Generalne zasady ochrony walorów oraz kształtowania zagospodarowania strefy:

Kształtowanie zagospodarowania przestrzennego doliny Ciemięgi powinno wynikać ze strategicznej roli jaką ona pełni w strukturze ekologicznej województwa, z jednej strony jako fragment jednego z dwóch głównych korytarzy ekologicznych wschód–zachód, z drugiej – jako bardzo ważnego ogniwa „Zielonego Pierścienia” wokół Lublina. W celu zapewnienia ochrony walorów przyrodniczych i krajobrazowych strefy oraz warunków dla prawidłowego funkcjonowania tego bardzo ważnego korytarza ekologicznego, niezbędna jest:

- rygorystyczna ochrona stref źródliskowych;
- zwiększanie retencji wodnej doliny;
- hamowanie rozpraszania się zabudowy na tereny otwarte oraz zakaz nowej zabudowy w dolinie rzecznej i na jej stromych zboczach;
- kompleksowa kanalizacja zlewni rzeki Ciemięgi;
- zwiększanie lesistości oraz rozwój systemu zadrzewień;
- utworzenie jednego rezerwatu przyrody oraz kilkunastu użytków ekologicznych i zespołów przyrodniczo-krajobrazowych;
- rozwój usług turystycznych i kulturalnych w Snopkowie, Dysie i Ciecierzynie, jako ośrodkach skupiających podmiejski ruch turystyczny.

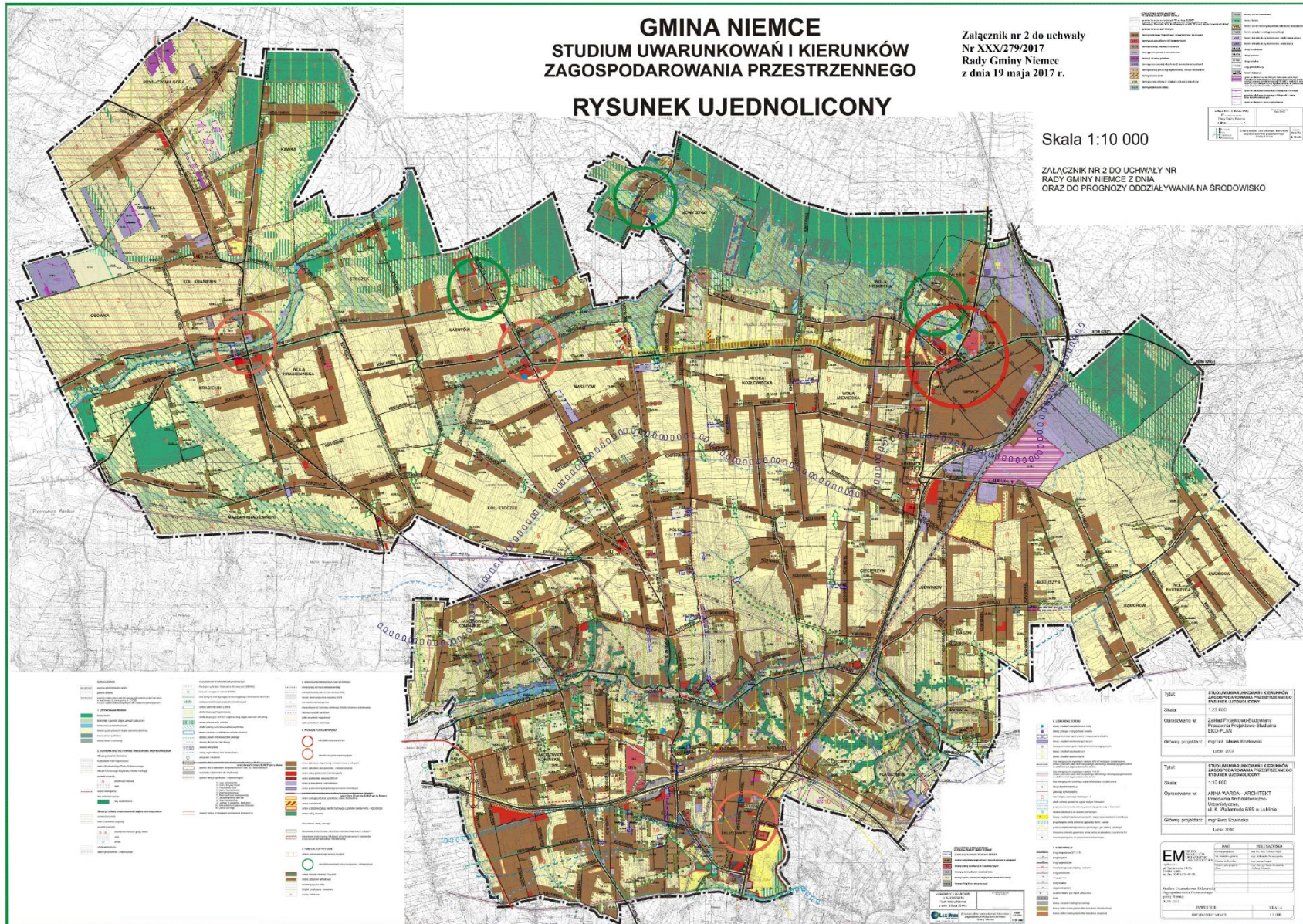
Najcenniejsza przyrodniczo i krajobrazowo podstrefa doliny Ciemięgi to jej odcinek od zachodniej granicy gminy do Jakubowic. Konieczna jest tu m.in.:

- szczególna ochrona walorów przyrodniczych i krajobrazowych;
- priorytet dla działań ekologicznych;
- utworzenie rezerwatu przyrody;
- poprawa retencji wodnej doliny;
- szczególna ochrona ekologicznych powiązań z sąsiednimi cennymi terenami, m.in. z rezerwatem „Górki Czechowskie”.

Bardzo cenny przyrodniczo jest także fragment doliny Ciemięgi, położony między Jakubowicami a Dysem. Tu także powinien obowiązywać priorytet dla działań proekologicznych. Nowa zabudowa dopuszczalna może być jedynie na zasadach kontynuacji i dopełnienia istniejących ciągów zabudowy, a także na terenach wskazanych do objęcia miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego. W dolinie Ciemięgi na odcinku pomiędzy Dysem a Ciecierzynem konieczna jest szczególna ochrona zespołu wąwozów i otwartych terenów rolnych między nimi w południowej części podstrefy. Rygorystyczna ochrona dna doliny i jej stromych zboczy. Rozwój systemu zadrzewień w północnej części podstrefy. Należy szczególnie zadbać o skoordynowany, harmonijny rozwój Ciecierzyna jako ośrodka osadniczo-usługowego, jednego z trzech głównych centrów skupiających obsługę ruchu turystycznego w dolinie Ciemięgi. W rejonie Ciecierzyn–Żulin–Łagiewniki konieczna jest szczególna ochrona systemu wąwozów jako użytków ekologicznych. Zalecenie zadrzewienia i zadarnienia wierzchowin. Nowa zabudowa dozwolona może być jedynie na obrzeżach tej podstrefy. Szczególna ochrona strefy źródliskowej doliny rzecznej, otwartego krajobrazu rolniczego oraz punktów widokowych.

Znacznie więcej szczegółowych informacji na temat struktury stref przyrodniczo-krajobrazowych i jednostek funkcjonalno-przestrzennych oraz kierunków zagospodarowania przestrzennego i użytkowania terenów, znajduje się w obecnie obowiązującym SUiKZP. Poniżej, w formie graficznej zaprezentowana jest poglądowa mapa gminy Niemce zawierająca ustalenia SUiKZP. W przypadku zmian postanowień przytoczonego dokumentu w przyszłości, zaleca się, aby zawsze dążyć do jak najściślejszego powiązania Strategii Niemce 2030 z ustaleniami SUiKZP. Dzięki temu kształtowana przez władze samorządowe polityka funkcjonalno-przestrzenna gminy będzie spójna.

Rysunek 1: Mapa gminy Niemce – ustalenia SUiKZP

Źródło: Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Niemce.

6. Obszary strategicznej interwencji

Strategie rozwoju od wielu lat uznawane są za jeden z podstawowych instrumentów zarządzania rozwojem regionalnym i lokalnym. W dokumentach tych określone są kierunki strategiczne i bardziej szczegółowe działania operacyjne, często warunkujące podejmowanie bieżących decyzji przez władze samorządowe. W najbliższej dekadzie, zgodnie z wytycznymi unijnymi oraz krajowymi, na znaczeniu zyskiwać będzie zintegrowane podejście terytorialne w zakresie ustalenia celów i priorytetów poszczególnych regionów (w tym obszarów funkcjonalnych), w silnym powiązaniu z wizją rozwoju Europy. To w wyjątkowości danego regionu/obszaru tkwią największe jego zasoby, które winny być wykorzystane na rzecz kreowania wzrostu i rozwoju gospodarczego, a w konsekwencji poprawy jakości życia. Ponadto w zintegrowanym podejściu terytorialnym ogromne znaczenie mają relacje i sieci powiązań w danym obszarze, które warunkują jego spójność i zintegrowanie, a także tworzą określony kapitał społeczny i instytucjonalny. Z kolei same procesy rozwojowe rozpatruje się w oderwaniu od granic administracyjnych pojedynczych jednostek samorządu terytorialnego, gdyż mogą one być wyznaczone nieadekwatnie do rzeczywistych sieci powiązań, przez co stanowią sztuczną barierę rozwojową. Celem wdrażanego zintegrowanego podejścia terytorialnego jest więc wykorzystanie specyficznych potencjałów terytorialnych poszczególnych samorządów oraz likwidacja barier rozwojowych poszczególnych mniejszych obszarów. Wobec czego kluczowe jest określone terytorium – jednostki w stosunku, do której prowadzona jest określona polityka rozwoju. Wymiar terytorialnego wsparcia należy zatem stosować tam, gdzie daje ono szansę na bardziej skuteczne i efektywniejsze podejmowanie interwencji. W pozostałych sytuacjach stosowane jest podejście sektorowe (tematyczne). W celu efektywniejszego wykorzystania posiadanych zasobów oraz zniwelowania występujących w nich deficytów, określa się tzw. obszary strategicznej interwencji¹⁰. Obszar strategicznej interwencji w wymiarze kierunkowym jest wynikiem podjętej decyzji strategicznej, dotyczącej sposobu i rodzaju interwencji, a także wsparcia realizacji poszczególnych działań na obszarze całej JST lub jej części. Oczywiście podejmowanie działań interwencyjnych na danym obszarze musi wpisywać się w określone priorytety strategiczne i bardziej szczegółowe cele operacyjne, przy zachowaniu specyficznych potrzeb dla danego terytorium.

6.1. Obszary strategicznej interwencji określone w Strategii Rozwoju Województwa Lubelskiego do 2030 roku¹¹

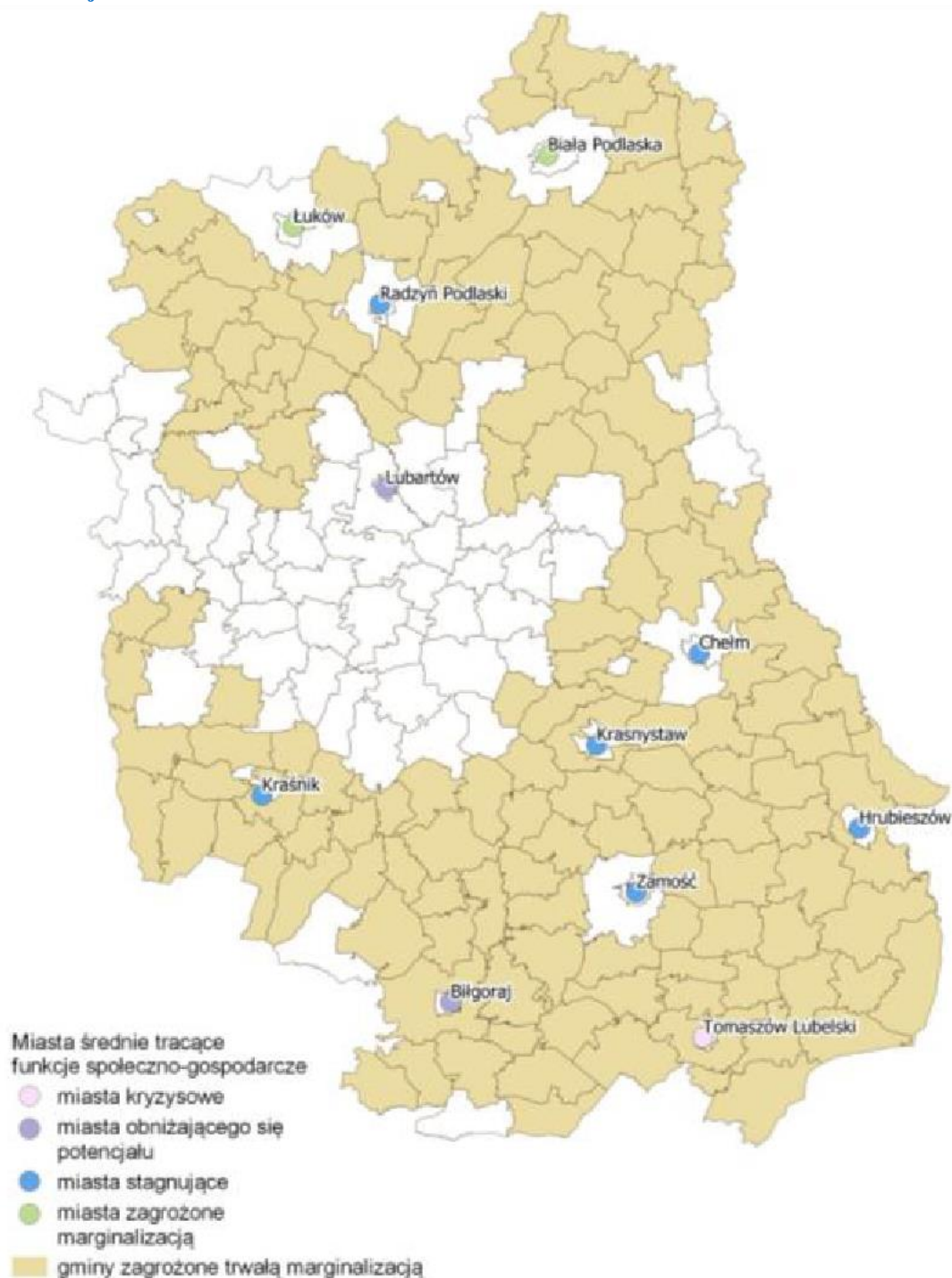
Obowiązująca Strategia Rozwoju Województwa Lubelskiego do 2030 roku wskazuje obszary strategicznej interwencji o znaczeniu krajowym i regionalnym. Główne obszary wymagające wsparcia z poziomu krajowego obejmują tereny o niekorzystnych uwarunkowaniach, dla których niezbędne jest wykształcenie zasobów służących eliminowaniu barier rozwojowych i pobudzeniu trwałego wzrostu. Na terenie województwa lubelskiego należą do nich:

- miasta średnie tracące funkcje społeczno-gospodarcze – 11 spośród 48 ośrodków miejskich w regionie;
- obszary zagrożone trwałą marginalizacją – obejmujące 140 spośród 213 JST w regionie.

¹⁰ Obszar strategicznej interwencji to określony w strategii rozwoju obszar o zidentyfikowanych lub potencjalnych powiązaniach funkcjonalnych lub o szczególnych warunkach społecznych, gospodarczych lub przestrzennych, decydujących o występowaniu barier rozwoju lub trwałych, możliwych do aktywowania, potencjałów rozwojowych, do którego jest kierowana interwencja publiczna łącząca inwestycje, w szczególności gospodarcze, infrastrukturalne lub w zasoby ludzkie, finansowane z różnych źródeł, lub rozwiązania regulacyjne.

¹¹ Niniejszy rozdział opracowano na podstawie zapisów Strategii Rozwoju Województwa Lubelskiego do 2030 roku, Urząd Marszałkowski Województwa Lubelskiego, Lublin 2021. [Załącznik do Uchwały Nr XXIV/406/2021 Sejmiku Województwa Lubelskiego z dnia 29 marca 2021 r. w sprawie przyjęcia Strategii Rozwoju Województwa Lubelskiego do 2030 roku].

Rysunek 2: Obszary zagrożone trwałą marginalizacją oraz miasta średnie tracące funkcje społeczno-gospodarcze w województwie lubelskim

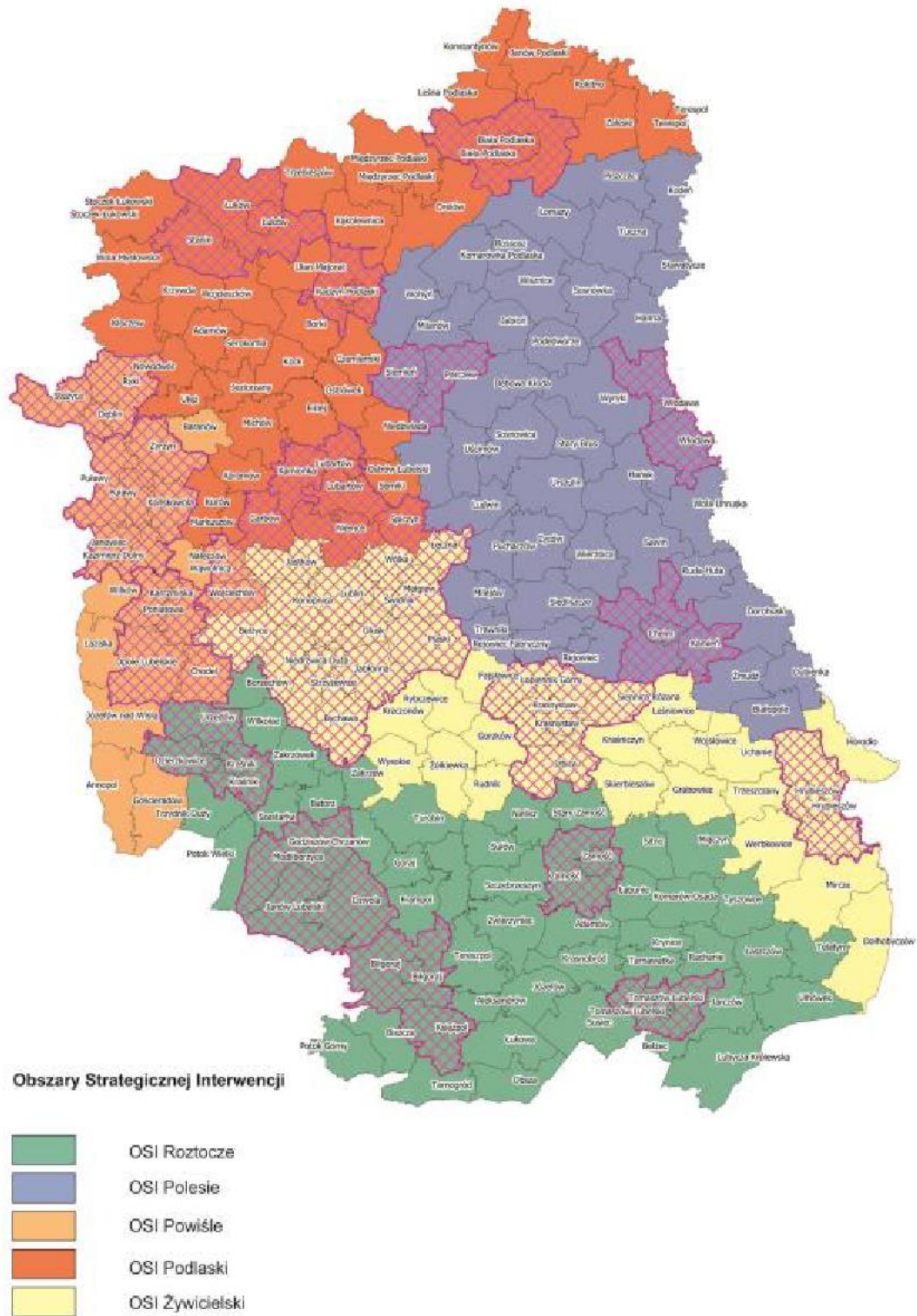

Źródło: Strategia Rozwoju Województwa Lubelskiego do 2030 roku, Urząd Marszałkowski Województwa Lubelskiego, Lublin 2021, s. 138.

Z kolei obszary strategicznej interwencji o znaczeniu regionalnym stanowią wyraz podjętej decyzji dotyczącej potrzeby szczególnego wsparcia realizacji wybranych kierunków działań SRWL na określonych obszarach województwa. Przyjmując model zrównoważonego rozwoju, w tym policentryczny rozwój sieci osadniczej, w SRWL 2030 wskazuje się Obszary Strategicznej Interwencji obejmujące:

- obszary współpracy w strefach silnego oddziaływania miast (MOF);
- strefy funkcjonalne, charakteryzujące się wspólnymi uwarunkowaniami i celami rozwojowymi, na których przewiduje się współpracę w układach ponadlokalnych.

Rysunek 3: Regionalne OSI na tle subregionów funkcjonalnych w województwie lubelskim

Źródło: Strategia Rozwoju Województwa Lubelskiego do 2030 roku, Urząd Marszałkowski Województwa Lubelskiego, Lublin 2021, s. 141.

6.2. Obszary strategicznej interwencji kluczowe dla Gminy Niemce

W odniesieniu do wymienionych w rozdziale 6.1. obszarów, które powinny być objęte strategiczną interwencją w województwie lubelskim, Gmina Niemce wpisuje się w:

- Miejski Obszar Funkcjonalny ośrodka wojewódzkiego (LOM) w ramach OSI Miejskie Obszary Funkcjonalne, oraz
- Podlaski Obszar Strategicznej Interwencji, w ramach OSI o charakterze subregionalnym.
Pierwszy z ww. MOF ośrodka wojewódzkiego (LOM) składa się z 22 gmin, w tym:
 - miasta: Lublin i Świdnik (tworzące rdzeń LOM) będące terenem koncentracji funkcji metropolitalnych;
 - miasta satelitarne: Lubartów, Łęczna, Piaski, Bychawa, Bełżyce, Nałęczów – będące ośrodkami rozwijającymi wyspecjalizowane funkcje społeczno-gospodarcze wspomagające ośrodek centralny LOM;
 - gminy położone w obszarze aglomeracji: Konopnica, Jastków, Głusk i Wólka – jako tereny koncentracji przedsiębiorczości pozarolniczej;
 - gminy położone poza aglomeracją: Niemce, Niedzwica Duża, Garbów, Mełgiew, Wojciechów, Strzyżewice, Jabłonna, Lubartów, Spiczyn i Kamionka.

Drugi z ww. OSI Podlaski swoim zasięgiem obejmuje obszar zaprezentowany na rysunku 4. Cechy wiodące dla tego obszaru to m.in.:

- położenie na kierunkach przebiegów krajowych i europejskich powiązań transportowych (drogowych i kolejowych – Północne Pasma Aktywności Gospodarczej);
- dobrze rozwinięty sektor gospodarki obejmujący transport i gospodarkę magazynową wyraźnie wpływający na strukturę wartości dodanej brutto tego obszaru;
- liczne obiekty stawowe, w tym przede wszystkim w pradolinie Wieprza i dolinach jego dopływów, które predestynują obszar do rozwoju gospodarki rybackiej;
- niska jakość rolniczej przestrzeni produkcyjnej, w tym przede wszystkim ze względu na dominującą przewagę słabych gleb;
- unikalny krajobraz osiedleńczo-nadrzeczny doliny dolnego Wieprza.

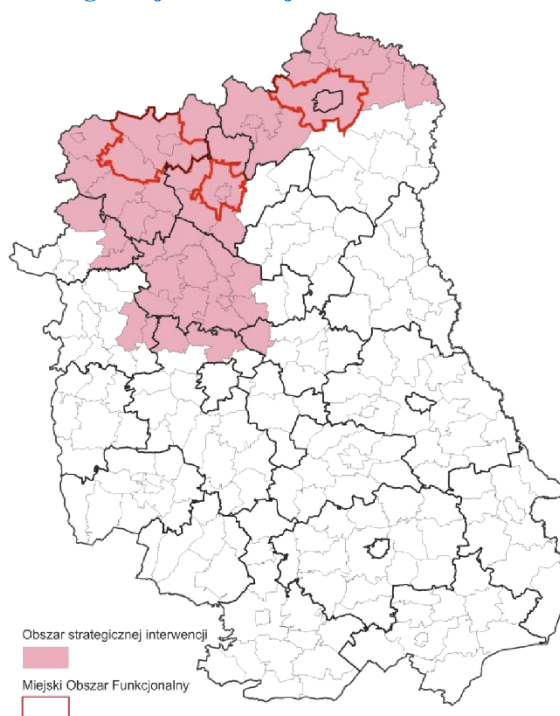
Wobec czego, kierunki działań dla gminy Niemce, jakie określono w ramach poszczególnych Obszarów Tematycznych (zob. rozdział 3.3), w znacznej mierze są zgodne z następującymi kierunkami interwencji, wskazanymi dla Podlaskiego Obszaru Strategicznej Interwencji w ramach celów strategicznych i operacyjnych określonych w Strategia Rozwoju Województwa Lubelskiego do 2030 roku:

- Cel operacyjny 1.1 Poprawa konkurencyjności gospodarstw rolnych:
 - Rozwój lokalnych specjalizacji rolnych m.in. w oparciu o odtworzenie historycznie ukształtowanych lub wykorzystanie nowych, niszowych kierunków produkcji;
- Cel operacyjny 2.1. Zrównoważony rozwój systemów infrastruktury technicznej:
 - Poprawa regionalnych i międzyregionalnych powiązań komunikacyjnych z uwzględnieniem szkieletowego układu dróg ekspresowy;
 - Poprawa regionalnych i międzyregionalnych połączeń kolejowych z uwzględnieniem Programu Kolejowego Centralny Port Komunikacyjny;
 - Rozwój lokalnych układów drogowych zapewniających dostęp do miejsc koncentracji podstawowych usług, a także infrastruktury sprzyjającej elektromobilności;
- Cel operacyjny 2.3. Wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich:
 - Stymulowanie rozwoju lokalnej przedsiębiorczości;
 - Przeciwdziałanie wykluczeniu transportowemu;
 - Wyprowadzanie ze stanu kryzysowego zdegradowanych obszarów (w tym rewitalizacja);
 - Poprawa dostępności do świadczonych podstawowych usług społecznych;

- Zwiększenie dostępności usług telekomunikacyjnych świadczonych na poziomie lokalnym;
- Wspieranie usług publicznych służących rozwijaniu działalności kulturalnej, wzmocnieniu poczucia tożsamości lokalnej i budowie społeczeństwa obywatelskiego;
- Cel operacyjny 2.4. Ochrona walorów środowiska:
 - Wspieranie działań na rzecz ochrony i kształtowania zasobów wodnych, w tym racjonalizacji wielkości poboru wody, rozwój i modernizacja oczyszczalni ścieków, zwiększanie małej retencji i renaturyzacji rzek;
 - Ochrona wartości przyrodniczych, w tym krajobrazu, siedlisk i bioróżnorodności;
- Cel operacyjny 3.2. Wspieranie konkurencyjności i innowacyjności przedsiębiorstw:
 - Rozwijanie sektora logistycznego (infrastruktura, systemy zarządzania, usługi, kompetencje i umiejętności kadr);
- Cel operacyjny 3.4 Innowacyjne wykorzystanie walorów przyrodniczo-kulturowych, rozwój sportu i usług wolnego czasu:
 - Ochrona zasobów dziedzictwa kulturowego, w tym poprzez rozwijanie funkcji użytkowej obiektów kulturowych;
- Cel operacyjny 4.4 Wzmocnienie współpracy transgranicznej i międzyregionalnej:
 - Wspieranie działań i współpraca z właściwymi podmiotami na rzecz realizacji inwestycji sprzyjających pogłębianiu kontaktów międzyregionalnych, w tym w zakresie infrastruktury granicznej (budowa i rozbudowa przejść granicznych oraz dostosowanie ich do obsługi ruchu turystycznego) oraz poprawiającej dostępność do przejść granicznych (drogi, linie kolejowe, parkingi buforowe, infrastruktura turystyczna).

Szczególna interwencja powinna być także skierowana na obszary rewitalizacji, które będą określone w nowopowstającym Gminnym Programie Rewitalizacji Gminy Niemce na lata 2021–2030, realizując przedsięwzięcia wpisujące się w kierunki interwencji określone w Gminnym Programie Rewitalizacji oraz Kierunki Działań określone w Strategii Niemce 2030.

Rysunek 4: Podlaski Obszar Strategicznej Interwencji

Źródło: Strategia Rozwoju Województwa Lubelskiego do 2030 roku, Urząd Marszałkowski Województwa Lubelskiego, Lublin 2021, s. 156.

7. Zasady wdrażania Strategii

Strategia Rozwoju Gminy Niemce na lata 2021–2030 jest dokumentem wyznaczającym zasadnicze cele rozwojowe w perspektywie do 2030 r., które przyczynią się do rozwoju społecznego, gospodarczego i przestrzennego samorządu. Realizacja przeważającej części zadań związanych z rozwojem lokalnym znajduje się w kompetencjach władz samorządowych. Zadania niemieszczące się w zakresie ustawowych kompetencji i możliwości władz samorządowych, stanowią platformę do działania dla szerokiego grona decydentów lokalnych.

Na etapie wdrażania Strategii Niemce 2030 niezwykle ważny jest udział wszelkich grup interesariuszy. W proces jej realizacji zostaną zaangażowane nie tylko władze samorządowe i jego jednostki organizacyjne, ale także m.in. organizacje pozarządowe, przedsiębiorcy, instytucje otoczenia biznesu, lokalni społecznicy (radni, sołtysi, rady sołeckie) oraz wszyscy mieszkańcy, którzy wyrażą taką wolę. W przypadku części zadań kluczowa będzie współpraca z samorządem powiatowym i wojewódzkim lub sąsiadującymi samorządami, a także administracją rządową w regionie. Ważne jest, by w realizację wyznaczonych celów włączyło się możliwie jak najwięcej mieszkańców i innych osób, którym dobro wspólnoty samorządowej i jakość otaczającej przestrzeni nie jest obojętne. Do realizacji Strategii zostaną wykorzystane m.in.:

- środki własne gminy,
- środki pochodzące z bezzwrotnych i zwrotnych źródeł finansowania (krajowych i zagranicznych),
- środki z programów pomocowych (krajowych i zagranicznych),
- środki prywatnych podmiotów (np. w ramach umów partnerstwa publiczno-prywatnego).

Wdrażanie Strategii Niemce 2030 odbywać się będzie również poprzez szereg dokumentów wykonawczych, które sukcesywnie w ramach aktualizacji już obowiązujących lub poprzez uchwalenie nowych, należy maksymalnie skorelować z celami niniejszej Strategii. Podstawowy zakres dokumentów wykonawczych obejmuje m.in.:

- Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Niemce,
- Miejscowe Plany Zagospodarowania Przestrzennego,
- Planu Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Niemce na lata 2020–2025,
- Gminny Program Rewitalizacji Gminy Niemce na lata 2021–2030,
- Program polityki zdrowotnej w Gminie Niemce na lata 2021–2023,
- Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Gminie Niemce,
- wieloletnią prognozę finansową,
- uchwały budżetowe.

W celu efektywnego wdrażania Strategii Niemce 2030 niezbędne jest podjęcie szerokich działań promocyjnych i informacyjnych propagujących idee, wartości i cele zapisane w niniejszym dokumencie. Podstawowym zadaniem władz samorządowych w tym zakresie jest upowszechnienie dokumentu wśród pracowników samorządu (Urzędu Gminy Niemce oraz jego jednostek organizacyjnych), mieszkańców, przedsiębiorców, organizacji społecznych, instytucji itd., poprzez jego publikację na stronach internetowych, bądź też wydanie publikacji drukowanej w formie książkowej z materiałem zdjęciowym i ciekawym układem tekstu. Ważne jest, aby ze Strategią Niemce 2030 zapoznały się także władze wyższego szczebla (powiatowe i wojewódzkie) oraz administracja rządowa w województwie. Wspólne zrozumienie wytyczonych kierunków rozwoju gminy Niemce sprawi, że łatwiej będzie osiągać nie tylko cele istotne dla lokalnej społeczności, ale także te kluczowe dla całego regionu. Ponadto treści Strategii Rozwoju Gminy Niemce na lata 2021–2030 mogą stanowić przedmiot nieustannej dyskusji w trakcie wszelkich spotkań i wydarzeń poruszających tematykę rozwoju samorządu i jego przyszłości.

Oczywiście niniejsza Strategia w okresie obowiązywania może ulegać zmianie, gdy pojawią się ku temu uzasadnione przesłanki.

8. Monitoring i ewaluacja Strategii

W procesie planowania i zarządzania strategicznego w samorządzie niezbędnym elementem jest regularne monitorowanie zachodzących zjawisk i zmian. Pozwala ono nie tylko określić skuteczność i postęp realizacji przyjętych zamierzeń, ale także dokonać korekt wynikających z nieuwzględnionych wcześniej czynników lub z nieprzewidzianych zjawisk, zmieniających uwarunkowania realizacyjne.

Ocena realizacji Strategii Rozwoju Gminy Niemce na lata 2021–2030 będzie prowadzona w oparciu o analizę dostępnych danych statystycznych i liczbowych, w ramach sformułowanych wskaźników realizacji przyporządkowanych do poszczególnych celów. Monitoring wskaźników może być uzupełniony o szereg innych, dodatkowych informacji opisowych charakteryzujących działalność Urzędu Gminy Niemce oraz jej jednostek organizacyjnych. Rekomenduje się skoordynowanie sprawozdawczości z realizacji Strategii Niemce 2030 z opracowywanym zgodnie z art. 28aa ustawy o samorządzie gminnym raportem o stanie gminy. Raport ten powstaje w terminie do dnia 31 maja każdego roku i stanowi przedmiot dyskusji na sesji absolutoryjnej. Ustawodawca w ramach ww. regulacji obliguje jednostkę samorządu terytorialnego m.in. do zawarcia w takim raporcie informacji na temat działalności władz samorządowych w roku poprzednim, w szczególności w zakresie realizację strategii, polityk i programów oraz uchwał organu stanowiącego.

Sprawozdając realizację Strategii Niemce 2030, należy zachować ciągłość danych statystycznych oraz liczbowych i prezentować je w szeregach czasowych tak, aby możliwe było obserwowanie zachodzących tendencji. Raport o stanie gminy, zawierający monitoring w zakresie realizacji Strategii jest dokumentem publicznym, a więc dostępnym dla mieszkańców i wszystkich interesariuszy. W celu sporządzenia raportu o stanie gminy lub samego wkładu do raportu w zakresie realizacji Strategii Niemce 2030, może zostać powołany specjalny zespół zadaniowy składający się z pracowników różnych komórek Urzędu Gminy i jego jednostek organizacyjnych lub zadanie to może zostać przypisane do zakresu obowiązków już istniejącej właściwej ku temu komórce, tj. Referatowi Inwestycji, Zamówień Publicznych i Pozyskiwania Środków Zewnętrznych.

Ważną rolę w systemie monitorowania będzie odgrywała strona społeczna i cała grupa interesariuszy wewnętrznych (np. organizacje sektora pozarządowego, instytucje kultury i pomocy społecznej, lokalni przedsiębiorcy itd.) lub zewnętrznych, zainteresowanych rozwojem samorządu. W celu zgromadzenia opinii reprezentantów tychże środowisk zasadne jest przeprowadzenie badań społecznych w zakresie oceny jakości usług publicznych i jakości życia. Wyniki takich badań stanowiąc będą ogromną wartość dodaną do standardowego zestawu wskaźników realizacji celów. Proponowane lata, w których takie badania należałoby przeprowadzić to rok: 2023, 2026 i 2030. Badania przeprowadzone w 2030 r. będą jednocześnie stanowić wartościowy materiał, służący opracowaniu dokumentu strategicznego na kolejny okres.

9. Ramy finansowe i źródła finansowania

Realizacja Strategii Rozwoju Gminy Niemce na lata 2021–2030 wymaga poniesienia w kolejnych latach określonych nakładów finansowych na szereg zadań inwestycyjnych i nieinwestycyjnych. Koszty związane z realizacją Strategii są w zasięgu budżetu gminy, wynikającego z gromadzonych dochodów własnych, subwencji i dotacji celowych z budżetu państwa. W razie potrzeby istnieje możliwość skorzystania ze zwrotnych źródeł finansowania i innych mechanizmów (np. kredytów, pożyczek, obligacji komunalnych, obligacji przychodowych, faktoringu samorządowego itd.).

Dodatkowe finansowanie zadań możliwe jest dzięki programom krajowym i międzynarodowym związanym z środkami finansowymi Unii Europejskiej z perspektywy finansowej na lata 2021–2027.¹² Z pewnością będzie także istniała możliwość wykorzystania środków finansowych z programów zarządzanych bezpośrednio przez Komisję Europejską, zapewniających wsparcie w różnych obszarach. Do tej pory były to m.in. takie programy jak:

- Program Horyzont¹³ – mający na celu m.in. stymulować prowadzenie prac badawczych na najwyższym poziomie, wspierać współpracę międzynarodową, innowacyjne przedsiębiorstwa;
- Program na rzecz Konkurencyjności Przedsiębiorstw oraz Małych i Średnich Przedsiębiorstw (COSME – *Programme for the Competitiveness of Enterprises and Small and Medium Enterprises*)¹⁴ – ułatwiający małym i średnim przedsiębiorstwom dostęp do rynków na terenie Wspólnoty i poza nią, a także zapewniający łatwiejszy dostęp do finansowania poprzez gwarancje kredytowe i kapitał;
- Program LIFE – dotyczący działań na rzecz środowiska: ochrony środowiska i efektywnego gospodarowania zasobami, przyrody i różnorodności biologicznej oraz zarządzania i informowania w zakresie środowiska;
- Program ERASMUS¹⁵ – ułatwiający pobyt młodych ludzi na stażach za granicą, co w rezultacie przynosi poprawę ich umiejętności i zwiększa szansę na zatrudnienie;
- Program Łącząc Europę (CEF – *Connecting Europe Facility*)¹⁶ – będący instrumentem finansującym strategiczne inwestycje w infrastrukturę w zakresie budowy dróg, linii kolejowych, sieci energetycznych, a także rozwoju technologii informacyjno-komunikacyjnych;
- Program Kreatywna Europa¹⁷ – w ramach, którego środki otrzymuje europejska kultura, kino, telewizja, muzyka, literatura, teatr, dziedzictwo kulturowe i inne powiązane dziedziny.

Część pieniędzy w ramach powyższych programów dzielona jest pomiędzy poszczególnymi państwami, ale większość z nich dostępna jest w konkursach, w których polskie podmioty muszą rywalizować z zagranicznymi.

Samorządy w Polsce mogą również korzystać z bezzwrotnej pomocy finansowej w postaci dwóch instrumentów pod nazwą: Mechanizm Finansowy EOG oraz Norweski Mechanizm Finansowy (tzw. fundusze norweskie). Środki finansowe pochodzą z trzech krajów Europejskiego Stowarzyszenia Wolnego Handlu, będących zarazem członkami Europejskiego Obszaru Gospodarczego – Norwegii, Islandii i Liechtensteinu. Oba Mechanizmy zostały objęte jednolitymi zasadami i procedurami oraz podlegają jednemu systemowi zarządzania i wdrażania w Polsce.

Kolejnym źródłem finansowania przedsięwzięć samorządu mogą być środki programów priorytetowych realizowanych przez Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej oraz

¹² Szczegółowe informacje na temat funduszy w ramach perspektywy finansowej UE na lata 2021–2027 publikowane są na bieżąco na Portalu Funduszy Europejskich, www.funduszeuropejskie.gov.pl/strony/o-funduszach.

¹³ Szczegółowe informacje na temat Programu Horyzont 2020, www.ec.europa.eu/programmes/horizon2020.

¹⁴ Szczegółowe informacje na temat Programu COSME, www.ec.europa.eu/growth/smes/cosme.

¹⁵ Szczegółowe informacje na temat Programu Erasmus+, www.ec.europa.eu/programmes/erasmus-plus.

¹⁶ Szczegółowe informacje na temat Programu Łącząc Europę, www.funduszeuropejskie.gov.pl/strony/o-funduszach/zasady-dzialania-funduszy/program-laczac-europe.

¹⁷ Szczegółowe informacje na temat Programu Kreatywna Europa, www.ec.europa.eu/programmes/creative-europe.

Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej. Programy określają m.in. formy i warunki dofinansowania oraz szczegółowe kryteria wyboru przedsięwzięć.¹⁸ NFOŚiGW jest również krajowym operatorem programów i projektów w ramach Krajowego systemu zielonych inwestycji, który związany jest ze znakowaniem środków finansowych pozyskanych ze zbycia nadwyżki jednostek emisji w celu zagwarantowania przeznaczenia ich na realizację ściśle określonych celów związanych z ochroną środowiska w państwie zbywcy jednostek.

Ponadto liczne programy finansujące różnorodne dziedzinowe przedsięwzięcia samorządowe opracowywane są także przez poszczególne krajowe ministerstwa, a środki dystrybuowane w ramach nich pochodzą z budżetu państwa. Znowelizowana ustawa o zasadach prowadzenia polityki rozwoju wprowadziła także mechanizmy uzgadniania działań rozwojowych pomiędzy samorządami: kontrakt programowy, kontrakt sektorowy i porozumienie terytorialne, które mogą być zawierane pomiędzy rządem a samorządami.

Pozyskiwanie źródeł finansowania inwestycji rozwojowych nie może ograniczać się wyłącznie do ubiegania się o środki pochodzące z programów UE i programów krajowych. Władze Gminy Niemce pod rozwagę muszą brać też możliwość angażowania kapitału prywatnego, zaciągania zobowiązań na rynku finansowym oraz bieżące gospodarowanie mieniem gminy.

Kolejną szansą realizacji zadań inwestycyjnych samorządu jest partnerstwo publiczno-prywatne. Odpowiednia alokacja ryzyka i sposób ujmowania zobowiązań wynikających z umowy stwarza możliwość ujęcia wydatków finansowych poza deficytem i długiem publicznym. Przeprowadzenie procedury wyboru partnera prywatnego i sformalizowanie umowy nie jest łatwym przedsięwzięciem, ale z punktu widzenia ograniczeń związanych z możliwością zadłużania się JST, może przynieść wymierne korzyści. Dobrze przemyślane i skonstruowane partnerstwo publiczno-prywatne pozwala realizować daną inwestycję bez nadmiernego obciążania budżetu samorządu.

Możliwości inwestycyjne samorządu mogą być zwiększone także w wyniku zaciągnięcia zobowiązań finansowych w postaci kredytu, pożyczki lub emisji obligacji komunalnych (w tym obligacji przychodowych). Instrumenty wspierające rozwój regionalny oferują takie instytucje finansowe jak Bank Światowy, Bank Rozwoju Rady Europy, Europejski Bank Odbudowy i Rozwoju, Bank Gospodarstwa Krajowego oraz szereg banków komercyjnych. W przypadku korzystania ze zwrotnych źródeł finansowania zasadniczym kryterium wyboru oferty powinny być koszty pozyskania środków pieniężnych, ale również warunki współpracy z daną instytucją finansową.

Powyższe przykłady nie wyczerpują całego katalogu możliwości pozyskiwania środków finansowych na realizację zamierzeń wynikających ze Strategii Niemce 2030. Dlatego konieczne jest staranne monitorowanie w zakresie pojawiających się możliwości zdobywania kapitału pieniężnego. W niektórych przypadkach pewnym ograniczeniem może być zdolność samorządu do zapewnienia kapitału własnego. Niemniej rozmaite możliwości w zakresie inżynierii finansowej pozwalają skutecznie radzić sobie także z takimi ograniczeniami.

¹⁸ Lista programów priorytetowych dostępna jest na stronie internetowej NFOŚiGW, www.nfosigw.gov.pl/oferta-finansowania/srodki-krajowe/informacje-ogolne.

Bibliografia

Dokumenty strategiczne (unijne, krajowe i regionalne)

1. Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030, Ministerstwo Inwestycji i Rozwoju, Warszawa 2019.
2. Regionalna Strategia Innowacji Województwa Lubelskiego do 2030 roku, Urząd Marszałkowski Województwa Lubelskiego, Lublin 2021. [Załącznik do Uchwały Nr XXIV/407/2021 Sejmiku Województwa Lubelskiego z dnia 29 marca 2021 r. w sprawie przyjęcia dokumentu pn.: Regionalna Strategia Innowacji Województwa Lubelskiego do 2030 roku].
3. Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.), Ministerstwo Rozwoju, Warszawa 2017.
4. Strategia Rozwoju Gminy Niemce na lata 2015–2020, Urząd Gminy Niemce, Niemce 2015. [Uchwała nr XV/142/2015 Rady Gminy Niemce z dnia 17 grudnia 2015 r. w sprawie przyjęcia „Strategii Rozwoju Gminy Niemce na lata 2015–2020”].
5. Strategia Rozwoju Województwa Lubelskiego do 2030 roku, Urząd Marszałkowski Województwa Lubelskiego, Lublin 2021. [Załącznik do Uchwały Nr XXIV/406/2021 Sejmiku Województwa Lubelskiego z dnia 29 marca 2021 r. w sprawie przyjęcia Strategii Rozwoju Województwa Lubelskiego do 2030 roku].
6. Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Niemce, Urząd Gminy Niemce, Niemce 2017. [Uchwała nr XXX/279/2017 Rady Gminy Niemce z dnia 19 maja 2017 r.].

Akty prawne

1. Ustawa z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 1295, 2020, z 2020 r. poz. 1378, 2327).
2. Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 713, 1378).

Źródła internetowe

1. Strona internetowa Funduszy Europejskich, www.funduszeuropejskie.gov.pl.
2. Strona internetowa Grant Thornton, www.grantthornton.pl.
3. Strona internetowa Komisji Europejskiej, www.ec.europa.eu/poland.
4. Strona internetowa Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, www.nfosigw.gov.pl.
5. Wortal Kreatywny, www.becreative.byd.pl.

Spis tabel

Tabela 1: Oczekiwane rezultaty realizacji Celu Strategicznego 1: Rozwój gospodarczy.....	19
Tabela 2: Wskaźniki realizacji Celu Strategicznego 1: Rozwój gospodarczy	19
Tabela 3: Oczekiwane rezultaty realizacji Celu Strategicznego 2: Rozwój społeczeństwa i zabezpieczenie społeczne.....	20
Tabela 4: Wskaźniki realizacji Celu Strategicznego 2: Rozwój społeczeństwa i zabezpieczenie społeczne.....	20
Tabela 5: Oczekiwane rezultaty realizacji Celu Strategicznego 3: Troska o środowisko i otoczenie	21
Tabela 6: Wskaźniki realizacji Celu Strategicznego 3: Troska o środowisko i otoczenie	21
Tabela 7: Oczekiwane rezultaty realizacji Celu Strategicznego 4: Aktywne zarządzanie.....	22
Tabela 8: Wskaźniki realizacji Celu Strategicznego 4: Aktywne zarządzanie.....	22
Tabela 9: Spójność Strategii Niemce 2030 z dokumentami strategicznymi wyższego rzędu.....	24

Spis rysunków

Rysunek 1: Mapa gminy Niemce – ustalenia SUIKZP	32
Rysunek 2: Obszary zagrożone trwałą marginalizacją oraz miasta średnie tracące funkcje społeczno-gospodarcze w województwie lubelskim	34
Rysunek 3: Regionalne OSI na tle subregionów funkcjonalnych w województwie lubelskim	35
Rysunek 4: Podlaski Obszar Strategicznej Interwencji	37

Wykaz załączników

- Załącznik nr 1: Diagnoza sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej gminy Niemce.
Załącznik nr 2: Wyniki ankiety skierowanej do mieszkańców gminy Niemce.

Załącznik nr 1:
*Diagnoza sytuacji
społecznej, gospodarczej
i przestrzennej
gminy Niemce*

Niemce, maj 2021 r.

SPIS TREŚCI

Wykaz stosowanych skrótów	3
Wstęp.....	4
1. GMINA NIEMCE.....	5
2. SPOŁECZEŃSTWO.....	7
2.1.Demografia	7
2.2.Rynek pracy	11
2.3.Aktywność społeczna mieszkańców.....	12
3. SZKOLNICTWO I WYCHOWANIE.....	14
3.1.Wychowanie przedszkolne	14
3.2.Wychowanie szkolne	15
3.3.Kadra nauczycielska	17
3.4.Baza lokalowa oświaty	18
4. INFRASTRUKTURA	19
4.1.Drogi i transport	19
4.2.Zasoby mieszkaniowe.....	20
4.3.Infrastruktura sieciowa	20
5. AKTYWNOŚĆ GOSPODARCZA	22
5.1.Sektor rolniczy	22
5.2.Sektor przedsiębiorstw.....	25
6. KULTURA, WIZERUNEK I CZAS WOLNY.....	29
6.1.Atrakcyjność turystyczna gminy Niemce	29
6.2.Kultura, sport i organizacja czasu wolnego	30
7. JAKOŚĆ ŻYCIA	32
7.1.Środowisko naturalne	32
7.2.Ochrona środowiska	33
7.3.Opieka zdrowotna.....	35
7.4.Pomoc społeczna	36
7.5.Bezpieczeństwo	40
8. FINANSE SAMORZĄDU	42
8.1.Budżet gminy	42
Bibliografia	44
Spis tabel.....	45
Spis rysunków	45
Spis wykresów.....	45

Wykaz stosowanych skrótów

REGON	Rejestr Gospodarki Narodowej
GBP	Gminna Biblioteka Publiczna
GOASz	Gminny Ośrodek Administracyjny Szkół
GOK	Gminny Ośrodek Kultury
GUS	Główny Urząd Statystyczny
LGD	Lubelska Grupa Działania
LOF	Lubelski Obszar Funkcjonalny
OPS	Ośrodek Pomocy Społecznej
PKD	Polska Klasyfikacja Działalności
PROW	Program Rozwoju Obszarów Wiejskich
ZPO	Zespół Placówek Oświatowych
ZTM	Zarząd Transportu Miejskiego w Lublinie

Wstęp

Diagnoza sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej gminy Niemce prezentuje wyczerpujący obraz samorządu w ujęciu obiektywnym. Opiera się na faktach i niezbędnym komentarzach ustrukturalizowanych w osiem zasadniczych działów: Gmina Niemce, Społeczeństwo, Szkolnictwo i wychowanie, Infrastruktura, Aktywność gospodarcza, Kultura, wizerunek i czas wolny, Jakość życia, Finanse samorządu. Zakres czasowy analizy w przypadku większości zagadnień obejmuje lata 2013–2019 i obejmuje ostatni rok analizy (2013) przeprowadzonej w diagnozie stanu wyjściowego Strategii Rozwoju Gminy Niemce na lata 2015–2020¹, dzięki czemu w przypadku wielu wskaźników pokazuje ewaluację poprzedniej strategii. Jeżeli możliwe było zaprezentowanie nowszych informacji i danych, które wnoszą wartość dodaną do części analitycznej, to również je przedstawiono. Niekiedy dane statystyczne obejmują starsze lata, co wynika z określonej cykliczności przeprowadzania przez Główny Urząd Statystyczny w Warszawie badań tematycznych, np. Powszechnego Spisu Rolnego.

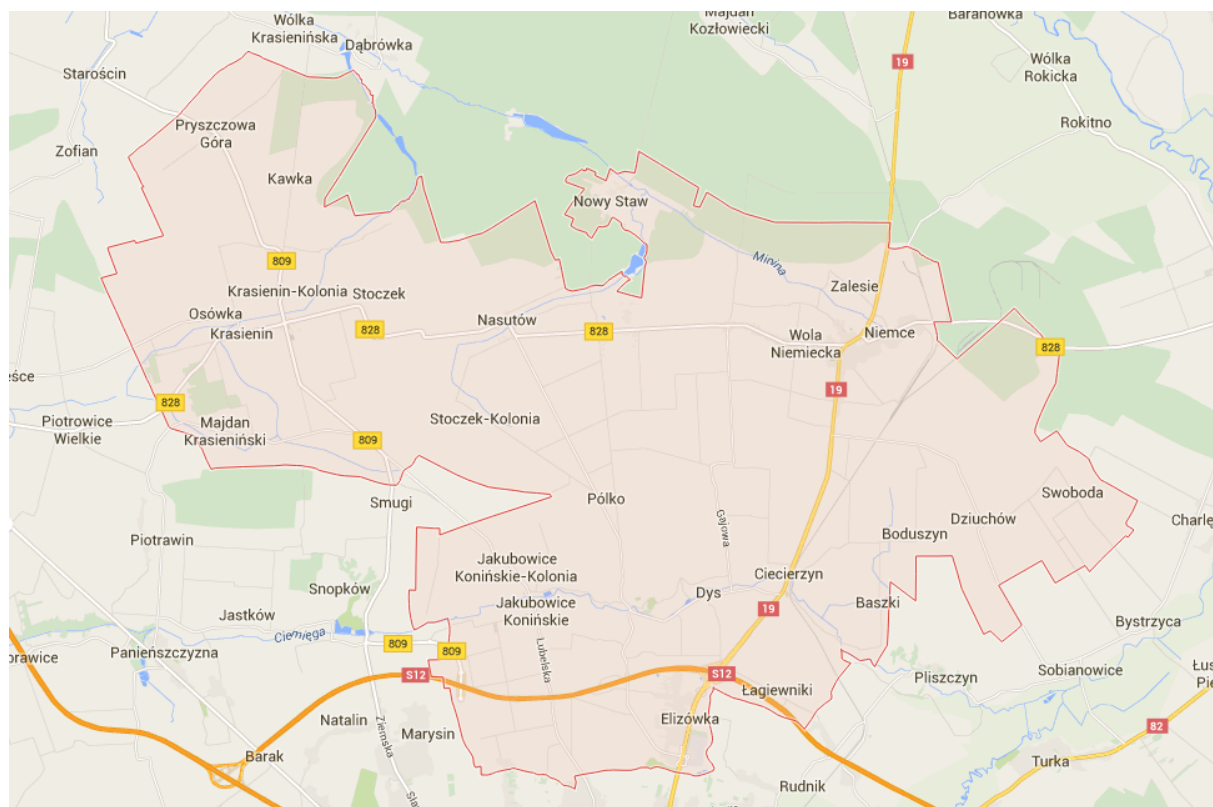
Diagnoza przedstawia portret gminy Niemce zarówno pod względem opisowym, jak i statystycznym. Na potrzeby przeprowadzonej analizy wykorzystano dane agregowane w wartościach bezwzględnych oraz w postaci wskaźników statystycznych, uwzględniających różnorodne aspekty szeroko rozumianego potencjału społecznego, gospodarczego i przestrzennego. Źródłem informacji były przede wszystkim bazy danych Głównego Urzędu Statystycznego w Warszawie. Do przygotowania części diagnostycznej posłużono się także danymi wewnętrznymi, gromadzonymi przez samorząd i jego jednostki organizacyjne oraz danymi pochodzącymi od instytucji zewnętrznych. Całość diagnozy została podsumowana w ramach syntetycznego zestawienia najważniejszych konkluzji (wniosków) dla każdego z omawianych rozdziałów.

¹ Strategia Rozwoju Gminy Niemce na lata 2015–2020, Urząd Gminy Niemce, Niemce 2015. [Uchwała nr XV/142/2015 Rady Gminy Niemce z dnia 17 grudnia 2015 r. w sprawie przyjęcia „Strategii Rozwoju Gminy Niemce na lata 2015–2020”]

1. GMINA NIEMCE

Gmina Niemce (historycznie gmina Nasutów) to gmina wiejska, położona w powiecie lubelskim, w centralnej części województwa lubelskiego. Położona jest w dwóch makroregionach: na Wyżynie Lubelskiej w mezoregionie Płaskowyż Nałęczowski (południowa część gminy) oraz na Nizinie Południowopodlaskiej w mezoregionie Wysoczyzna Lubartowska (północna część Gminy). Dokładne położenie geograficzne wyznaczają współrzędne: 22°16'–22°35' długości geograficznej wschodniej oraz 51°34'–51°37' szerokości geograficznej północnej. Przez gminę przepływa rzeka Ciemięga.

Rysunek 1: Granice administracyjne gminy Niemce

Źródło: Strona internetowa Urzędu Gminy Niemce, www.niemce.pl.

Tabela 1: Podstawowe informacje o gminie Niemce

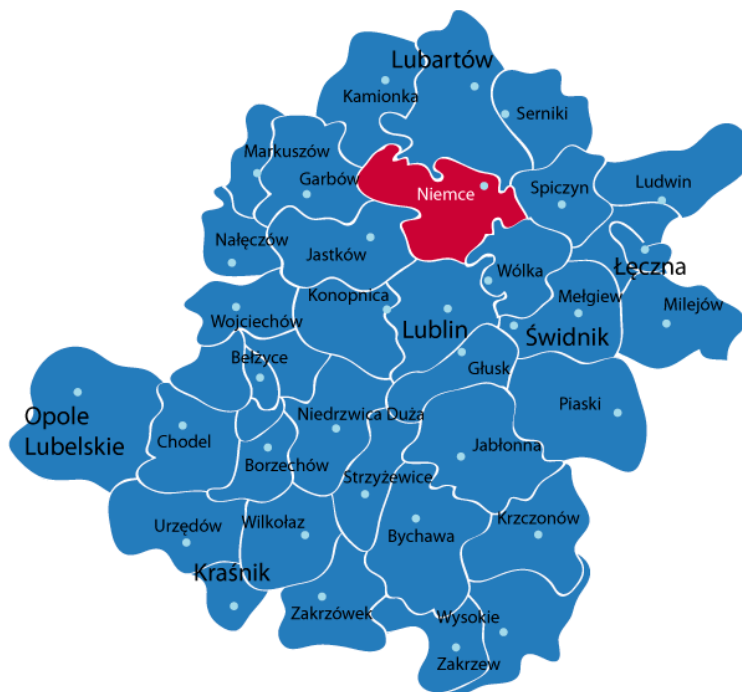
województwo	lubelskie
powiat	lubelski
powierzchnia	141,14 km ²
użytki rolne	83%
użytki leśne	11%
liczba sołectw	29
siedziba gminy	Niemce

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS – Bank Danych Lokalnych.

W granicach gminy znajdują się 29 sołectw: Baszki, Boduszyn, Ciecierzyn, Dys, Dziuchów, Elizówka, Jakobowice Konińskie, Jakobowice Konińskie Kolonia, Kawka, Kolonia Bystrzyca, Krasienin, Krasienin Kolonia, Leonów, Ludwinów, Łagiewniki, Majdan Krasieniński, Nasutów, Niemce, Nowy Staw, Osówka, Pólko, Pryszczowa Góra, Rudka Kozłowiecka, Stoczek, Stoczek Kolonia, Swoboda, Wola Krasienińska, Wola Niemiecka, Zalesie.

Gmina graniczy z siedmioma innymi jednostkami administracyjnymi województwa: od południa z miastem Lublin, od południowego wschodu z gminą Wólka, od wschodu z gminą Spiczyn, od północy z gminą Lubartów, od północnego zachodu z gminą Kamionka, od zachodu z gminą Garbów, od południowego zachodu z gminą Jastków.

Rysunek 2: Położenie gminy Niemce

Źródło: Strona internetowa Urzędu Gminy Niemce, www.niemce.pl.

Siedzibą gminy jest miejscowość Niemce – największe sołectwo pod względem liczby mieszkańców, położone przy drodze krajowej nr 19, w połowie drogi między Lublinem a Lubartowem, stanowiące główny ośrodek rozwojowy gminy. Ponadto, Niemce są drugą (po Niedzwicy Dużej) największą wsią województwa lubelskiego, odgrywającą w skali całego województwa kluczową rolę ekologiczną oraz wypoczynkową.

Dnia 13 maja 2014 r. przedstawiciele władz 16 gmin podpisali umowę w sprawie współpracy jednostek samorządu terytorialnego w ramach Lubelskiego Obszaru Funkcjonalnego. Razem z gminą Niemce do LOF należą gminy: Lublin, Świdnik, Lubartów, Piaski, Głusk, Jabłonna, Jastków, Konopnica, Mełgiew, Nałęczów, Niedzwica Duża, Spiczyn, Strzyżewice, Wólka.

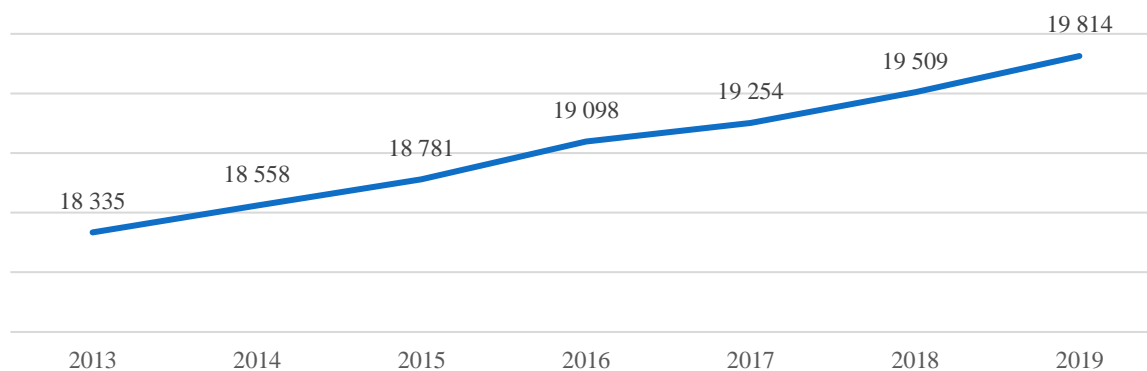
Gmina Niemce należy również do Lokalnej Grupy Działania „Kraina wokół Lublina”, której misją jest podniesienie atrakcyjności obszaru LGD dla mieszkańców, partnerów biznesowych, rolnictwa oraz turystów. Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania na Rzecz Rozwoju Gmin Powiatu Lubelskiego „Kraina wokół Lublina” powstało z inicjatywy Starosty Lubelskiego. Zebranie Założycielskie odbyło się 16 kwietnia 2008 r. Do Stowarzyszenia należy 50 członków reprezentujących sektory: publiczny, społeczny i gospodarczy. Udział LGD w programie LEADER i realizacja Lokalnej Strategii Rozwoju pozwala m.in. pozyskiwać środki z PROW dla gmin: Bełżyce, Borzechów, Bychawa, Garbów, Głusk, Jabłonna, Jastków, Konopnica, Krzczonów, Niedzwica Duża, Strzyżewice, Wólka, Wysokie, Zakrzew oraz oczywiście gminy Niemce.

2. SPOŁECZEŃSTWO

2.1. Demografia

Na koniec 2019 r. liczba ludności w gminie Niemce wyniosła 19 814 i była o 1 479 osób wyższa niż w 2013 r. Tabela 2 prezentuje dokładną liczbę ludności we wszystkich sołectwach gminy w latach 2015–2019. Największą miejscowością na terenie gminy pod względem liczby mieszkańców w 2019 r. były Niemce (3 736 mieszkańców), a najmniejszą – Kolonia Bystrzyca (67 mieszkańców).

Wykres 1: Łączna liczba ludności w gminie Niemce w latach 2013–2019

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS – Bank Danych Lokalnych.

Tabela 2: Liczba ludności w poszczególnych miejscowościach w gminie Niemce

	2015			2016			2017			2018			2019		
	M	K	S	M	K	S	M	K	S	M	K	S	M	K	S
BASZKI	154	152	306	164	157	321	170	158	328	175	162	337	177	165	342
BODUSZYN	98	125	223	101	124	225	99	116	215	104	123	227	114	133	247
CIECIERZYN	639	701	1340	642	703	1345	647	698	1345	649	706	1355	652	703	1355
DYS	950	998	1948	965	999	1964	982	1023	2005	987	1034	2021	1002	1057	2059
DZIUCHÓR	55	53	108	51	53	104	54	54	108	57	58	115	57	60	117
ELIZÓWKA	478	471	949	494	483	977	494	485	979	501	487	988	528	496	1024
JAKUBO- WICE KONIŃ- SKIE	711	777	1488	750	793	1543	759	813	1572	784	846	1630	813	855	1668
JAKUBO- WICE KONIŃ- SKIE-KOLO- NIA	300	291	591	310	297	607	318	304	622	327	318	645	340	332	672
KAWKA	113	130	243	112	132	244	109	134	243	110	137	247	113	138	251
KOLONIA BYSTRZYCA	33	31	64	33	31	64	32	30	62	34	31	65	35	32	67
KRASIEININ	168	167	335	168	172	340	167	183	350	170	185	355	171	188	359
KRASIEININ- KOLONIA	182	200	382	184	201	385	185	204	389	185	203	388	189	202	391
LUDWINÓW	59	59	118	59	59	118	58	57	115	60	58	118	59	63	122
ŁAGIEWNIKI	128	120	248	128	121	249	130	117	247	128	118	246	128	114	242
MAJDAN KRASIEIŃ- SKI	199	219	418	211	228	439	217	226	443	214	228	442	213	231	444
NASUTÓW	698	716	1414	714	741	1455	720	731	1451	729	738	1467	738	755	1493
NIEMCE	1803	1911	3714	1801	1924	3725	1786	1916	3702	1790	1923	3713	1795	1941	3736
NOWY STAW	90	86	176	91	86	177	95	93	188	99	100	199	99	103	202
OSÓWKA	108	130	238	110	132	242	109	130	239	107	127	234	115	127	242
PÓLKO	174	171	345	176	170	346	178	177	355	191	189	380	187	195	382

	2015			2016			2017			2018			2019		
	M	K	S	M	K	S	M	K	S	M	K	S	M	K	S
PRYSZCZOWA GÓRA	82	67	149	85	72	157	88	77	165	92	76	168	94	80	174
RUDKA KOZŁOWIECKA	578	601	1179	580	600	1180	576	600	1176	576	596	1172	574	597	1171
STOCZEK	129	139	268	135	146	281	134	146	280	140	143	283	139	143	282
STOCZEK-KOLONIA	88	68	156	90	70	160	90	68	158	90	68	158	91	70	161
SWOBODA	92	91	183	94	91	185	94	91	185	97	93	190	96	92	188
WOLA KRASIENIŃSKA	100	93	193	100	94	194	99	97	196	99	99	198	100	103	203
WOLA NIE-MIECKA	644	634	1278	653	646	1299	657	667	1324	665	668	1333	679	688	1367
ZALESIE	213	213	426	214	220	434	217	221	438	216	218	434	225	224	449

Oznaczenia: M-mężczyźni, K-kobiety, S-suma.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Niemce.

Stosunek liczby kobiet do liczby mężczyzn w gminie Niemce w latach 2013–2019 był praktycznie stały i wynosił najpierw 104, a od 2016 r. – 103, co oznacza, że na 100 mężczyzn przypadały 103 kobiety.

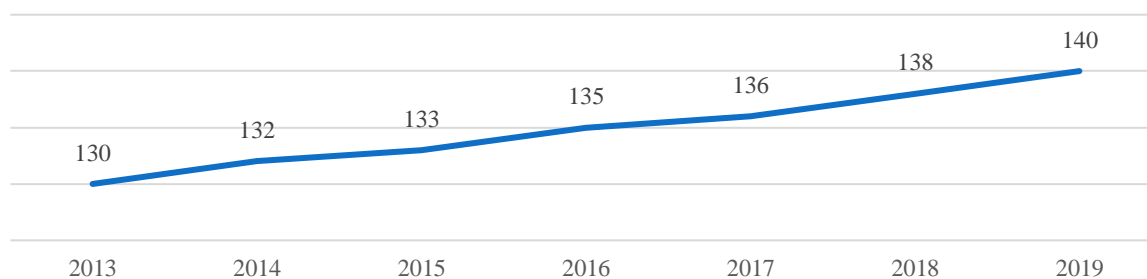
Tabela 3: Współczynnik feminizacji w gminie Niemce

	2013	2014	2016	2016	2017	2018	2019
Gmina Niemce	104	104	103	103	103	103	103

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS – Bank Danych Lokalnych.

W gminie Niemce gęstość zaludnienia w latach 2013–2019 systematycznie wzrastała – w ostatnim roku analizy wyniosła 140 osób na 1 km² wobec 130 osób w 2013 r.

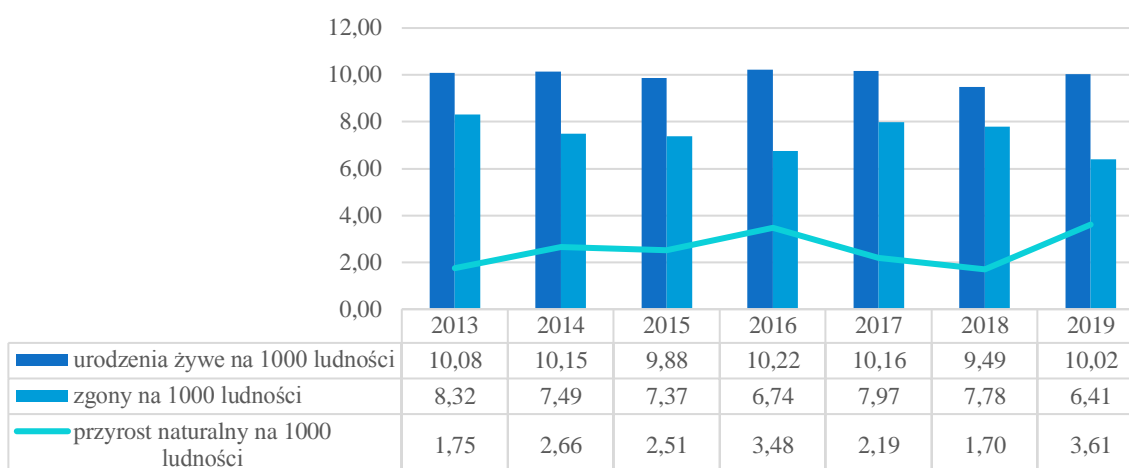
Wykres 2: Gęstość zaludnienia – ludność na 1 km²

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS – Bank Danych Lokalnych.

Zarówno wartość wskaźnika urodzeń żywych, jak i zgonów na 1 000 ludności w latach 2013–2019 podlegała wahaniom, ale przyrost naturalny na 1 000 ludności w analizowanym okresie przyjmował wartości dodatnie, co oznacza, że w gminie Niemce więcej osób przychodziło na świat niż umierało.

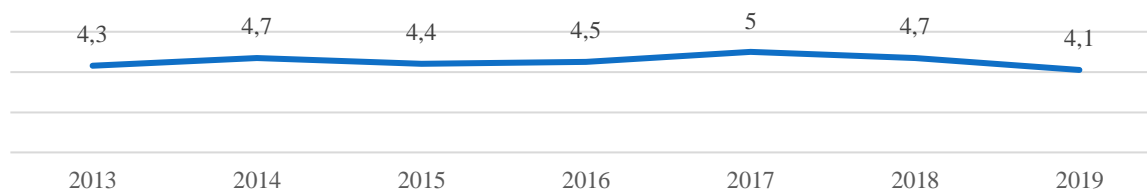
Wykres 3: Przyrost naturalny oraz urodzenia żywe i zgony na 1 000 ludności w gminie Niemce

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS – Bank Danych Lokalnych.

Liczba zawieranych małżeństw w przeliczeniu na 1 000 ludności w gminie Niemce od 2013 r. pomimo wahań na przestrzeni analizowanych lat ostatecznie zmniejszyła się i w 2019 r. wyniosła 4,1. Malejąca wartość współczynnika może mieć wpływ na poziom dzietności w gminie.

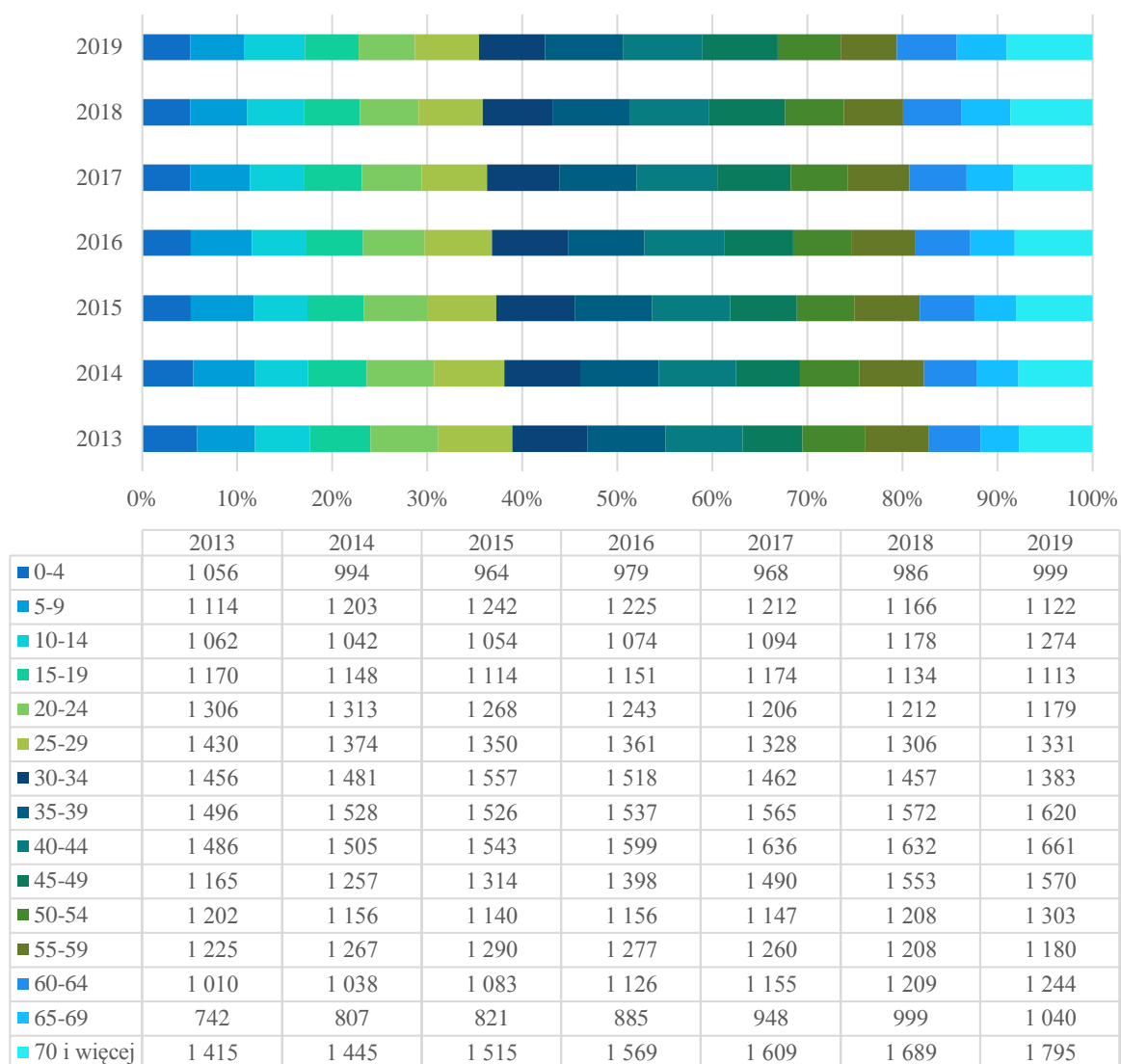
Wykres 4: Małżeństwa na 1 000 ludności

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS – Bank Danych Lokalnych.

Na wykresie 6 zaprezentowano porównanie struktury ludności analizowanego obszaru, porównując ze sobą udział grup wiekowych w ogólnej liczbie ludności w latach 2013–2019. W tabeli danych ujęte zostały dokładne liczby dla poszczególnych grup wiekowych.

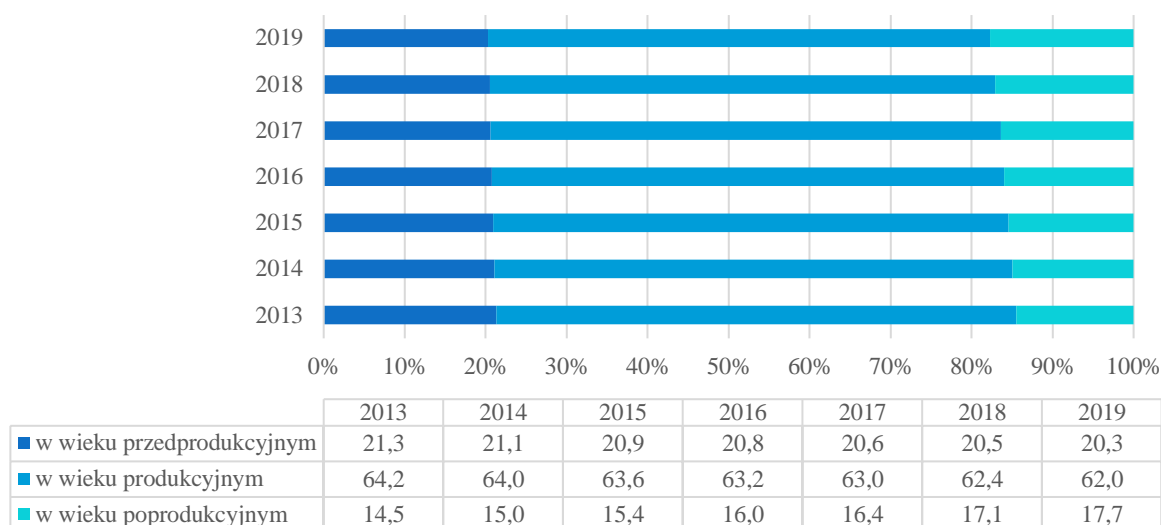
Wykres 5: Ludność wg grup wieku w latach 2013–2019

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS – Bank Danych Lokalnych.

W latach 2013–2019 udział ludności w wieku przedprodukcyjnym w gminie Niemce zmniejszył się 1 p.p. i w 2019 r. wyniósł 20,3%. Jednak dużo bardziej zauważalny jest zmniejszający się udział ludności w wieku produkcyjnym – na terenie gminy zmniejszył się on w analizowanym okresie aż o 2,2 p.p. Z kolei udział ludności w wieku poprodukcyjnym zwiększył się o 3,2 p.p. Zwiększający się odsetek ludności w wieku poprodukcyjnym jednoznacznie wskazuje na proces starzenia się społeczeństwa.

Wykres 6: Struktura demograficzna ludności wg ekonomicznych grup wieku w latach 2013–2019

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS – Bank Danych Lokalnych.

Sytuacja demograficzna w gminie Niemce kształtowana jest również przez migracje. Saldo migracji to różnica między liczbą zameldowań a wymeldowań. W analizowanym okresie na tym obszarze saldo migracji w każdym analizowanym roku było dodatnie, co oznacza, że więcej osób dokonywało zameldowań niż wymeldowań. Najwyższa wartość wystąpiła w 2013 r. i wyniosła 281 osób.

Tabela 4: Migracje na pobyt stały

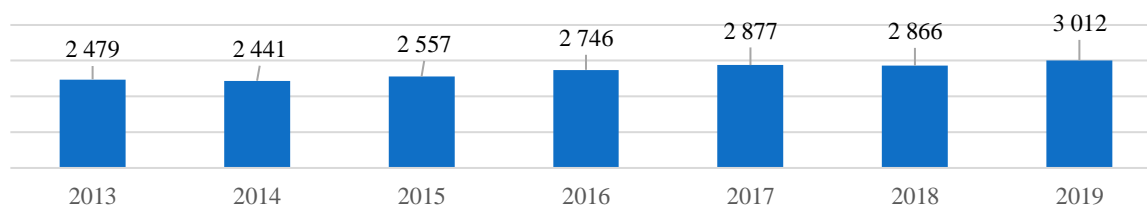
	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
saldo migracji	281	157	b.d.	229	122	213	260
saldo migracji na 1 000 osób	15,4	8,5	b.d.	12,1	6,4	11,0	13,2

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS – Bank Danych Lokalnych.

2.2. Rynek pracy

W latach 2013–2019 liczba pracujących w gminie Niemce wzrastała i w 2019 r. wyniosła 3 012 osób (o 21,5% więcej niż w 2013 r.).

Wykres 7: Liczba pracujących ogółem²

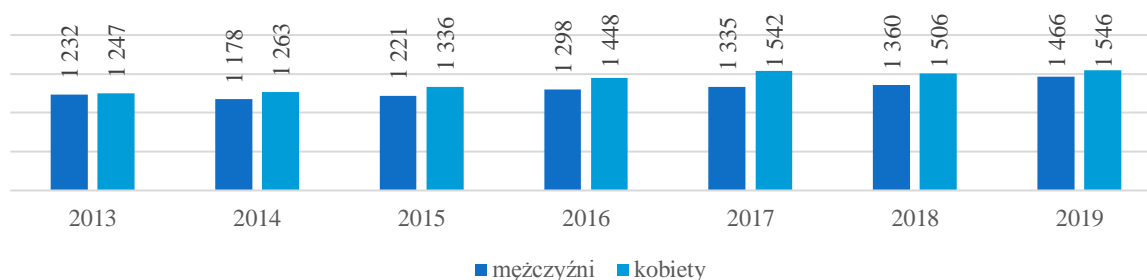

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS – Bank Danych Lokalnych.

Analiza struktury pracujących według płci w latach 2013–2019 wskazuje na przewagę kobiet wśród osób zatrudnionych – w 2019 r. stanowiły one 51,3% ogólnej liczby pracujących.

² Zgodnie z metodologią badań obejmujących podmioty gospodarki narodowej do pracujących zalicza się: osoby zatrudnione na podstawie stosunku pracy, pracodawców i pracujących na własny rachunek, osoby wykonujące pracę nakładczą, agentów, członków spółdzielni produkcji rolniczej, duchownych pełniących obowiązki duszpasterskie.

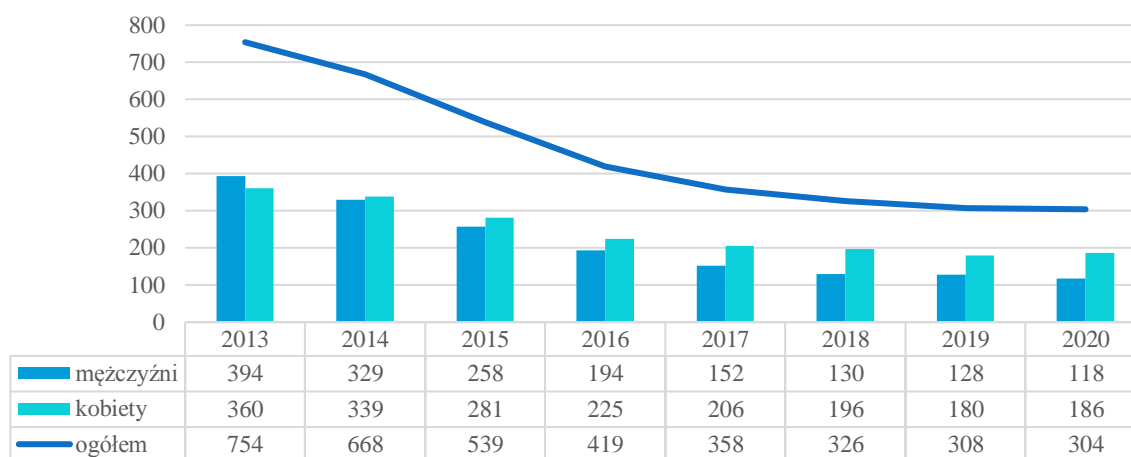
Wykres 8: Struktura pracujących

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS – Bank Danych Lokalnych.

W analizowanym okresie liczba zarejestrowanych osób bezrobotnych zmniejszała się i w 2020 r. (mimo pandemii koronawirusa) wyniosła łącznie 304 osoby (z czego 186 to kobiety). W analizowanym okresie, oprócz 2013 r., w strukturze bezrobotnych pod względem płci przeważały kobiety.

Wykres 9: Bezrobotni zarejestrowani ogółem i wg płci w gminie Niemce

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS – Bank Danych Lokalnych.

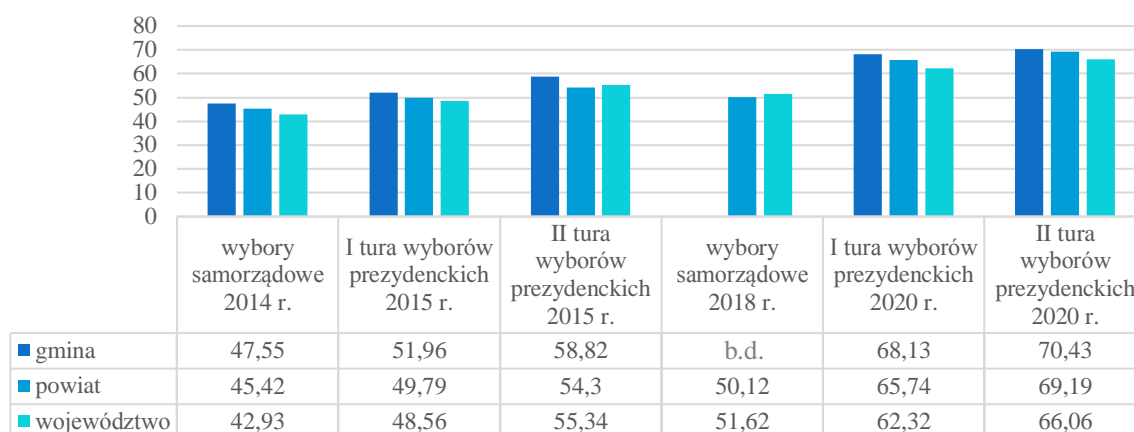
2.3. Aktywność społeczna mieszkańców

O aktywności społecznej mieszkańców świadczy między innymi uczestnictwo w wyborach. W 2014 r. w wyborach samorządowych (16 listopada) frekwencja w gminie Niemce wyniosła 47,55% i była wyższa niż frekwencja w powiecie lubelskim (45,42%) oraz wyższa niż w województwie (42,93%).

W 2015 r. odbyły się z kolei wybory na Prezydenta RP. W pierwszej turze głosowania frekwencja w gminie Niemce wyniosła 51,96% i również była wyższa niż frekwencja w powiecie lubelskim (49,79%) oraz wyższa niż w województwie lubelskim (48,56%). Podobnie było w drugiej turze wyborów – gmina Niemce z frekwencją na poziomie 58,82% przodowała w powiecie (54,30%) oraz województwie (55,34%).

Podczas wyborów na Prezydenta RP, które odbyły się w 2020 r., gmina Niemce uzyskuje wyższą frekwencję od powiatu i województwa zarówno w I, jak i II turze głosowania. W ostatecznym głosowaniu udział wzięło aż 70,43% mieszkańców – była to najwyższa frekwencja we wszystkich wyborach z analizowanego okresu.

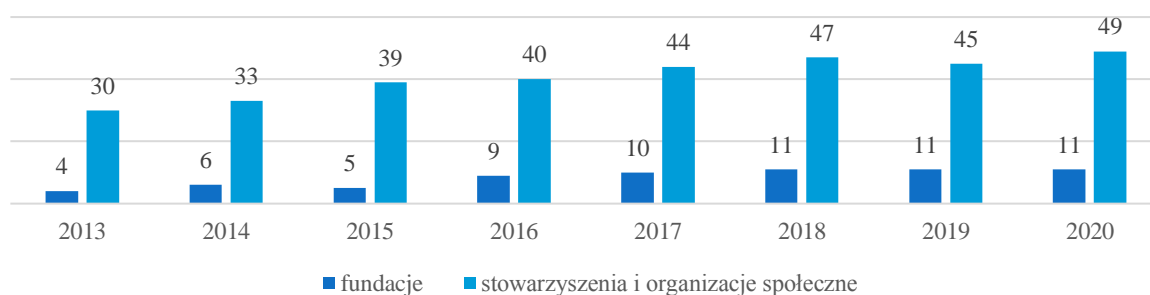
Wykres 10: Frekwencja w wyborach samorządowych i prezydenckich w latach 2014–2020

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Państwowej Komisji Wyborczej, www.pkw.gov.pl.

O aktywności społecznej mieszkańców świadczy między innymi liczba istniejących organizacji pozarządowych. Zgodnie z danymi Głównego Urzędu Statystycznego, w gminie Niemce w 2020 r. istniało 11 fundacji oraz 49 stowarzyszeń i organizacji społecznych, a ich liczba od 2013 r. wzrosła odpowiednio o 7 i 19.

Wykres 11: Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS – Bank Danych Lokalnych.

3. SZKOLNICTWO I WYCHOWANIE

3.1. Wychowanie przedszkolne

W związku z przejęciem prowadzenia szkół podstawowych jako zadanie własne gminy Uchwałą nr XV/87/95 Rady Gminy Niemce z dnia 29.11.1995 r. powołany został Gminny Ośrodek Administracyjny Szkół w Niemcach. Podstawowym zadaniem GOASz jest zarząd organizacyjny, administracyjno-gospodarczy i finansowo-księgowy placówek oświatowych (przedszkoli, szkół podstawowych i gimnazjów – wtedy, kiedy funkcjonowały).

Gmina Niemce w rok szkolnym 2019/2020 była organem prowadzącym dla 3 przedszkoli i oddziałów przedszkolnych przy 4 szkołach podstawowych:

- Przedszkole Publiczne w Ciecierzynie, należące do Zespołu Placówek Oświatowych w Ciecierzynie,
- Przedszkole Publiczne w Dysie oraz Oddział zamiejscowy w Nasutowie, należące do Zespołu Placówek Oświatowych w Dysie,
- Przedszkole Publiczne w Niemcach,
- Oddział Przedszkolny przy SP w Jakubowicach Konińskich,
- Oddział Przedszkolny przy SP w Krasieninie,
- Oddział Przedszkolny przy SP w Nasutowie,
- Oddział Przedszkolny przy SP w Rudce Kozłowieckiej.

Dodatkowo, na terenie gminy działalność prowadzą następujące placówki niepubliczne:

- Niepubliczny Punkt Przedszkolny „Ślimaczek” w Jakubowicach Konińskich,
- Niepubliczne Przedszkole „Krasnalek” w Krasieninie.

Tabela 5: Stan organizacji przedszkoli publicznych i niepublicznych

	Liczba oddziałów						Liczba uczniów					
	2014 /15	2015 /16	2016 /17	2017 /18	2018 /19	2019 /20	2014 /15	2015 /16	2016 /17	2017 /18	2018 /19	2019 /20
Przedszkole Publiczne w Ciecierzynie	4	3	4	4	4	4	83	75	94	94	86	95
Przedszkole Publiczne w Dysie oraz Oddział zamiejscowy w Nasutowie	5	5	5	5	5	5	120	113	119	120	120	120
Przedszkole Publiczne w Niemcach	10	10	11	11	11	11	249	242	275	275	275	275
OP przy SP w Jakubowicach Konińskich	1	1	1	1	2	3	15	15	15	15	38	63
OP przy SP w Krasieninie	0	0	1	1	2	2	0	0	17	17	42	36
OP przy SP w Nasutowie	1	1	1	2	1	1	21	28	32	31	15	10
OP przy SP w Rudce Kozłowieckiej	1	1	2	2	1	1	42	21	37	45	13	12
Niepubliczny Punkt Przedszkolny „Ślimaczek” w Jakubowicach Konińskich	1	1	1	1	1	0	16	16	2	12	10	0
Niepubliczne Przedszkole „Krasnalek” w Krasieninie	1	1	1	1	2	2	10	13	18	16	15	16
Ogółem	24	23	27	28	29	29	556	523	609	625	614	627

Źródło: Informacja o stanie realizacji zadań oświatowych gminy Niemce w roku szkolnym 2019/2020.

Zgodnie z obowiązującymi przepisami gmina ponosi koszty utrzymania dziecka w niepublicznym i publicznym przedszkolu prowadzonym przez inne podmioty niż gmina Niemce. Mimo zapewnienia miejsc wszystkim chętnym dzieciom w roku szkolnym 2019/2020 duża część dzieci z terenu gminy Niemce uczęszczała do placówek niepublicznych i publicznych poza gminą Niemce, a także niepublicznych placówek na terenie gminy Niemce. Natomiast na dzieci zamieszkałe na terenie innej gminy, a uczęszczające do przedszkoli prowadzonych przez gminę Niemce dotację czy zwrot kosztów wychowania przedszkolnego otrzymuje gmina Niemce.

Tabela 6: Zwrot kosztów wychowania przedszkolnego przez gminę Niemce na dzieci zamieszkałe na terenie Gminy Niemce, a uczęszczające do przedszkoli publicznych prowadzonych przez inne gminy w latach 2014–2019

	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Średnia ilość dzieci uczęszczających do przedszkoli poza granicami gminy Niemce	83	92,65	85,41	61,33	52,67	39,67
Kwota zwróconych kosztów wychowania przedszkolnego (w zł)	210 878,58	665 054,50	627 511,03	500 329,96	437 807,79	356 710,09

Źródło: Informacja o stanie realizacji zadań oświatowych gminy Niemce w roku szkolnym 2019/2020.

Mimo wysokiego wskaźnika edukacji przedszkolnej na terenie gminy Niemce, w tym tworzenia nowych miejsc w przedszkolach samorządowych, liczba dzieci zamieszkałych na terenie gminy Niemce, uczęszczających do przedszkoli w ościennych gminach oraz mieście Lublin utrzymuje się na poziomie od 40 do 93. Z tego tytułu, tylko na dzieci uczęszczające do przedszkoli publicznych zlokalizowanych na terenie innych gmin w analizowanym okresie wypłacono niemal 2,8 mln zł.

3.2. Wychowanie szkolne

W roku szkolnym 2019/2020 sieć szkół na terenie gminy Niemiec tworzyło 7 szkół podstawowych:

- Szkoła Podstawowa im. bł. Bp. Władysława Górala w Ciecierzynie, należąca do Zespołu Placówek Oświatowych w Ciecierzynie,
- Szkoła Podstawowa im. Lotników Polskich w Dysie, należąca do Zespołu Placówek Oświatowych w Dysie,
- Szkoła Podstawowa im. Joachima Lelewela w Jakubowicach Konińskich,
- Szkoła Podstawowa im. Ireny Kosmowskiej w Krasieninie, należąca do Zespołu Szkół w Krasieninie,
- Szkoła Podstawowa im. Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Nasutowie,
- Szkoła Podstawowa w Niemcach, należąca do Zespołu Szkół im. Ziemi Lubelskiej w Niemcach,
- Szkoła Podstawowa im. Twórców Ludowych Lubelszczyzny w Rudce Kozłowieckiej,

Do końca roku szkolnego 2018/2019 na terenie gminy Niemce funkcjonowały również następujące gimnazja:

- Gimnazjum nr 1 w Niemcach, należąca do Zespołu Szkół im. Ziemi Lubelskiej w Niemcach,
- Gimnazjum nr 2 im. bł. Bp. Władysława Górala w Ciecierzynie, należąca do Zespołu Placówek Oświatowych w Ciecierzynie,
- Gimnazjum nr 3 w Krasieninie im. Ireny Kosmowskiej w Krasieninie, należąca do Zespołu Szkół w Krasieninie.

Ponadto, na terenie gminy Niemce działa Zespół Szkół Ponadpodstawowych, w którego skład wchodzi: Liceum Ogólnokształcące, Technikum, Szkoła Branżowa I Stopnia oraz Szkoła Branżowa II stopnia.

Łącznie w szkołach podstawowych i gimnazjach prowadzących działalność na terenie gminy Niemce w roku szkolnym 2017/2018 uczyło się 1 568 uczniów, a w roku 2019/2020 – 1 431 (o 137 osób mniej). Łączna liczba oddziałów klasowych placówek szkolnych w ostatnim roku analizy wyniosła 85. Największa liczba uczniów uczęszczała do Szkoły Podstawowej w Niemcach – w roku szkolnym 2019/2020 naukę pobierało tam 527 osób.

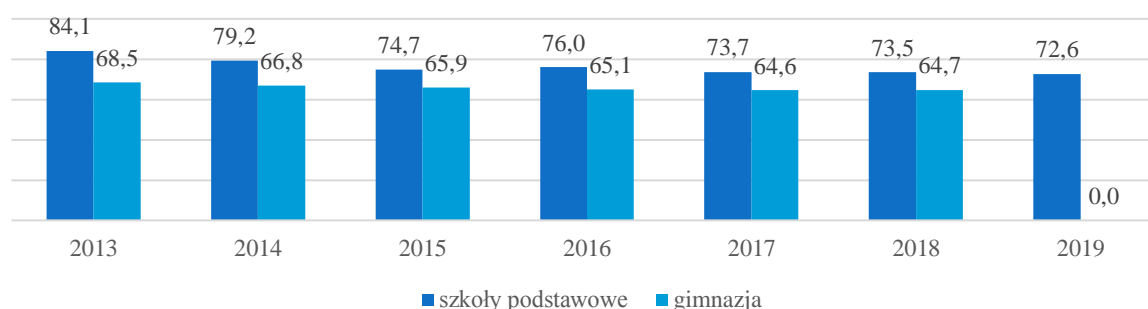
Tabela 7: Stan organizacji szkół podstawowych i gimnazjów

	Liczba oddziałów			Liczba uczniów		
	2017/18	2018/19	2019/20	2017/18	2018/19	2019/20
Szkoła Podstawowa im. bł. Bp. Władysława Górala w Ciecierzynie	11	13	13	193	224	224
Szkoła Podstawowa im. Lotników Polskich w Dysie	8	9	9	114	138	155
Szkoła Podstawowa im. Joachima Lelewela w Jakubowicach Konińskich	12	11	11	134	148	149
Szkoła Podstawowa im. Ireny Kosmowskiej w Krasieninie	12	11	12	160	187	192
Szkoła Podstawowa im. Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Nasutowie	8	8	7	80	91	92
Szkoła Podstawowa w Niemcach	22	25	25	540	528	527
Szkoła Podstawowa im. Twórców Ludowych w Rudce Kozłowieckiej	8	8	8	83	95	92
<i>Razem</i>	<i>81</i>	<i>85</i>	<i>85</i>	<i>1 304</i>	<i>1 411</i>	<i>1 431</i>
Gimnazjum nr 1 w Niemcach	6	3	-	136	63	-
Gimnazjum nr 2 im. bł. Bp. Władysława Górala w Ciecierzynie	4	2	-	74	39	-
Gimnazjum nr 3 w Krasieninie	3	1	-	54	21	-
<i>Razem</i>	<i>13</i>	<i>6</i>	<i>0</i>	<i>264</i>	<i>123</i>	<i>0</i>
Ogółem	94	91	85	1 568	1 534	1 431

Źródło: Informacja o stanie realizacji zadań oświatowych gminy Niemce w roku szkolnym 2019/2020.

Wartość współczynnika skolaryzacji brutto³ w gminie Niemce w latach 2013–2019 zmniejszyła się. W 2019 r. w kategorii szkół podstawowych wyniosła 72,6 (o 11,5 mniej niż w 2013 r.).

Wykres 12: Współczynnik skolaryzacji brutto

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS – Bank Danych Lokalnych.

Władze gminy czynnie uczestniczą w procesie podnoszenia efektywności kształcenia i rozwoju szkół, obejmując patronatem oraz udzielając wsparcia finansowego, organizacyjnego, wizerunkowego

³ Współczynnik skolaryzacji brutto jest to wyrażony procentowo stosunek liczby wszystkich osób uczących się na danym poziomie do całej populacji osób będących w wieku nominalnie przypisanym temu poziomowi kształcenia.

i promocyjnego dla licznych przedsięwzięć w ramach „Lokalnego programu wspierania edukacji uzdolnionych dzieci i młodzieży z terenu Gminy Niemce”, przyjętego Uchwałą nr XXXIX/359/2014 Rady Gminy Niemce z dnia 14 marca 2014 r. Program ma na celu:

- wspieranie i motywowanie uczniów do rozwijania swoich uzdolnień poprzez przyznawanie Stypendium Wójta Gminy Niemce o charakterze motywacyjnym:
 - za wysokie wyniki w nauce,
 - za wysokie osiągnięcia w dziedzinie twórczości artystycznej,
 - za wysokie osiągnięcia w sporcie;
- wspieranie edukacji uzdolnionej młodzieży poprzez organizowanie w szkołach, dla których organem prowadzącym jest gmina Niemce:
 - zajęć pozalekcyjnych, zgodnie z zainteresowaniami i potrzebami uczniów (2 dodatkowe godziny w każdej szkole w ramach pomocy psychologiczno-pedagogicznej),
 - turniejów, konkursów, zawodów sportowych na szczeblu co najmniej gminnym (Patronat Wójta Gminy Niemce, wsparcie finansowe na zakup nagród i organizację);
- wspieranie edukacji uzdolnionej młodzieży ze szkół, dla których organem prowadzącym jest gmina Niemce poprzez stwarzanie warunków dających możliwość brania udziału w konkursach na szczeblu gminy, powiatu, regionu, województwa, kraju oraz międzynarodowym;
- tworzenie nowych specjalistycznych pracowni oraz wyposażenie szkolnych pracowni w specjalistyczne pomoce w szkołach, dla których organem prowadzącym jest gmina Niemce;
- wspieranie nauczycieli zatrudnionych w szkołach, dla których organem prowadzącym jest gmina Niemce w zakresie doskonalenia zawodowego w szczególności w kierunku pracy z uczniem zdolnym.

W roku szkolnym 2019/2020 decyzją Wójta Gminy Niemce zostało przyznanych 225 stypendiów dla uczniów szkół podstawowych, w tym: 170 za wysokie osiągnięcia w dziedzinie twórczości artystycznej, 16 za wysokie wyniki w nauce oraz 39 za wysokie osiągnięcia w sporcie, na łączną kwotę: 42 025,00 zł. W kategorii szkół ponadpodstawowych przyznano 11 stypendiów, w tym: 1 za wysokie osiągnięcia w dziedzinie twórczości artystycznej, 1 za wysokie wyniki w nauce oraz 9 za wysokie osiągnięcia w sporcie, w sumie na kwotę: 6 900,00 zł. Łącznie na stypendia gmina wypłaciła kwotę: 48 925,00 zł.

3.3. Kadra nauczycielska

Stan zatrudnienia w placówkach oświatowych wynika z zatwierdzonej przez organ prowadzący organizacji roku szkolnego, co ściśle związane jest z liczbą oddziałów na każdym poziomie nauczania, liczbą godzin określoną w ramowych planach nauczania przez Ministerstwo Edukacji Narodowej dla poszczególnych przedmiotów i poziomów nauczania. Ponadto na ruch kadrowy w szkołach mają także wpływ urlopy dla poratowania zdrowia, urlopy macierzyńskie długotrwałe zwolnienia lekarskie oraz orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego dzieci, z których wynika konieczność zatrudnienia pomocy nauczyciela, nauczyciela wspomagającego czy specjalisty.

Tabela 8: Zatrudnienie nauczycieli (w osobach) w placówkach oświatowych w gminie Niemce

	2014/15	2015/16	2016/17	2017/18	2018/19	2019/20
Przedszkole w Niemcach	21	23	25	28	27	26
ZPO w Dysie	19	22	22	31	34	31
SP w Jakubowicach Konińskich	14	17	18	23	26	32
SP w Krasieninie	30	31	31	37	37	33
SP w Nasutowie	14	14	13	16	21	21
SP w Rudce Kozłowieckiej	13	16	18	18	20	21
SP w Niemcach	63	64	62	64	59	55
ZPO w Ciecierzynie	39	39	38	38	39	35
Ogółem	213	226	227	255	263	254

Źródło: Informacja o stanie realizacji zadań oświatowych gminy Niemce w roku szkolnym 2019/2020.

Dla zabezpieczenia odpowiedniego poziomu nauczania w szkołach, zgodnie z wymogami prawa i potrzebami, co roku w budżecie gminy zabezpieczane są środki na doskonalenie zawodowe nauczycieli. Środki na dofinansowanie doskonalenia zawodowego nauczycieli w 2019 r. wyniosły 0,1%, a w 2020 r. – 0,8 % planowanych rocznych środków przeznaczonych na wynagrodzenia osobowe nauczycieli, o których mowa w art. 70a ust. 1 ustawy Karta Nauczyciela⁴.

3.4. Baza lokalowa oświaty

Placówki oświatowe prowadzone przez gminę Niemce działają w 10 budynkach. Stan techniczny i funkcjonalność budynków oświatowych oraz urządzeń sportowych uznać należy za dobry i bardzo dobry, co jest rezultatem stałych remontów, modernizacji i oraz budowy nowych obiektów. We wszystkich szkołach brak jest wolnych sal lekcyjnych, wszystkie możliwe pomieszczenia są wykorzystywane. We wszystkich szkołach funkcjonuje również elektroniczny dziennik lekcyjny.

Tabela 9: Stan bazy lokalowej oświaty (wybrane pozycje) w roku szkolnym 2019/2020

	Przedszkole w Niemcach	SP w Nasutowie	SP w Jakubowicach Konińskich	SP w Niemcach	ZPO w Ciecierzynie	ZPO w Dysie/oddział Nasutów	SP w Rudce Kozłowieckiej	SP w Krasieninie	SUMA
Sale lekcyjne, w tym:	11	9	12	22	17	10	10	12	103
<i>dla przedszkola</i>	11	2	3	0	3	3	1	2	25
<i>dla klas I-III</i>	-	1	4	5	5	2	3	2	22
<i>dla klas IV-VIII</i>	-	5	7	17	8	3	4	7	51
<i>komputerowe</i>	-	mobilna	1	1	1	1	1	3	8
<i>językowe</i>	-	0	0	2	0	0	0	1	3
Sale gimnastyczne	-	zastępcza	1	2	1	1	zastępcza	1	6
Siłownie	-	plenerowa	0	1	1	1	0	1	4
Sala do terapii sensorycznej	1	0	0	0	1	0	0	1	3
Boiska	-	2	1	1	1	1	1	2	9
Place zabaw	2	1	1	1	1	1	1	1	9
Świetlica	-	1	1	2	1	1	0	1	7
Biblioteka szkolna	-	1	1	1	1	1	1	1	7
Kuchnia	1	1	1	1	1	2	0	1	8
Stółka	1	1	1	1	1	1	1	1	8
Gabinet lekarski	1	1	0	1	1	1	1	0	6

Źródło: Informacja o stanie realizacji zadań oświatowych gminy Niemce w roku szkolnym 2019/2020.

⁴ Ustawa z dnia 26 stycznia 1982 r. Karta Nauczyciela (t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 2215, z 2021 r. poz. 4).

4. INFRASTRUKTURA

4.1. Drogi i transport

W ostatnich kilku latach w gminie Niemce dynamicznie rozwinęła się infrastruktura. Dzięki licznym inwestycjom oraz staraniom władz samorządowych w pozyskiwaniu funduszy na bieżąco utwardzane i remontowane są drogi.

Przez teren gminy przebiegają dwie drogi krajowe będące bardzo ważnym czynnikiem wpływającym na jej rozwój. Pierwsza z nich, stanowiąca oś rozwojową to droga krajowa nr 19 Rzeszów–Lublin–Białystok, która kończy się na przejściu granicznym polsko-litewskim w Budzisku. Druga to wspólny odcinek dróg krajowych S17 i S12, który od niedawna przebiega północną obwodnicą Lublina przez południową część gminy Niemce. W miejscowości Elizówka znajduje się węzeł komunikacyjny łączący obie te drogi, a zarazem tworzący bezpośrednie połączenie z całym krajem oraz z pobliskim Portem Lotniczym Lublin.

Układ drogowy w gminie uzupełniają drogi:

- 1) droga krajowa nr 19 klasy technicznej GP relacji Granica Państwa–Kuźnica Białostocka–Białystok–Siemiatycze–Międzyrzec Podlaski–Kock–Lubartów–Lublin–Kraśnik–Janów Lubelski–Nisko –Sokolów Małopolski–Rzeszów;
- 2) drogi wojewódzkie:
 - nr 809 relacji Lublin–Krasienin–Przytoczno,
 - nr 828 relacji Garbów–Krasienin–Niemce–Jawidz,
 - nr 835 relacji Lublin–węzeł Lublin-Rudnik (S12);
- 3) drogi powiatowe:
 - nr 22159 relacji od dr woj. nr 828–Leśce–Krasienin,
 - nr 22369 relacji Kozłówka–Dys,
 - nr 22371 relacji Lubartów–Niemce do przekształcenia w gminną w drogę trybie przepisów ustawy o drogach publicznych,
 - nr 22377 relacji Leonów–do dr pow. 22376,
 - nr 22378 relacji Niemce–Rokitno–Nowa Wola,
 - nr 22379 relacji Wólka Krasienińska–Krasienin,
 - nr 22385 relacji Wygoda–Majdan Krasieniński,
 - nr 22386 relacji od dr kraj. nr 19–Dys,
 - nr 22387 relacji Lublin–Majdan Krasieniński,
 - nr 22389 relacji Jakubowice Konińskie–Ciecierzyn,
 - nr 22390 relacji Włoki–Bystrzyca,
 - nr 22391 relacji Ciecierzyn–Włoki,
 - nr 22392 relacji Elizówka–Dys,
 - nr 22403 relacji Ciecierzyn–Baszki–Pliszczyn,
 - nr 22404 relacji Niemce–St. Kolej. Bystrzyca,
 - nr 22706 relacji Jastków–Jakubowice Konińskie,
- 4) drogi gminne, których łączna długość wynosi 147,607 km;
- 5) drogi lokalne.

Oprócz rozwiniętej sieci dróg gmina Niemce posiada dobrze zorganizowany transport pasażerski obsługiwany m.in. przez autobusy PKS, Zarząd Transportu Miejskiego w Lublinie oraz busy i mikrobusy innych przewoźników.

Przez obszar gminy przebiega linia kolejowa PKP (nr 30) na trasie Lublin Północny–Łuków. Zlokalizowane są 3 przystanki kolejowe: w Ciecierzynie, Bystrzycy i Niemcach. Ruch pasażerski na linii był zawieszony lecz od kwietnia 2013 r. został wznowiony. PKP Przewozy Regionalne po zakończeniu modernizacji trasy kolejowej, uruchomiło przewozy na trasie Lublin–Parczew. Szynobusy kursują kilkanaście razy w ciągu dnia. Odbywa się również ruch towarowy.⁵

4.2. Zasoby mieszkaniowe

Od 2013 r. liczba mieszkań na terenie gminy Niemce systematycznie wzrastała. W 2019 r. w zasobach mieszkaniowych znajdowało się 6 169 mieszkań, dla których przeciętna powierzchnia użytkowa wynosiła 107,8 m² (o 4,3 m² więcej niż w 2013 r.). Wzrosła również wartość wskaźnika liczby mieszkań przypadających na 1 000 mieszkańców – w ostatnim analizowanym roku wyniosła 311,3 wobec 297,4 w 2013 r.

Tabela 10: Zasoby mieszkaniowe

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
mieszkania	5 452	5 546	5 675	5 786	5 900	6 027	6 169
mieszkania na 1 000 mieszkańców	297,4	298,8	302,2	303,0	306,4	308,9	311,3
przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania	103,5	104,2	105,0	105,7	106,4	107,0	107,8
przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę	30,8	31,1	31,7	32,0	32,6	33,1	33,5

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS – Bank Danych Lokalnych.

W 2019 r. w gminie Niemce oddano do użytkowania 157 mieszkań. Łącznie powierzchnia użytkowa mieszkań oddanych do użytkowania wyniosła 21 894 m².

Tabela 11: Mieszkania oddane do użytkowania i ich powierzchnia użytkowa

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
mieszkania	167	104	140	120	127	142	157
Powierzchnia użytkowa mieszkań	22 829	14 787	19 457	16 401	18 125	19 426	21 894

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS – Bank Danych Lokalnych.

4.3. Infrastruktura sieciowa

Gmina Niemce jest w pełni zwodociągowana. Na terenie gminy wykorzystywanych jest 5 ujęć wody, zasilających wodociągi wiejskie, obsługujące cały jej obszar. Długość sieci wodociągowej, rozdzielczej, bez przyłączy prowadzących do budynków i innych obiektów wynosi 265,54 km, natomiast liczba przyłączy: 6 322 szt. o łącznej długości 275,53 km.

Sieć kanalizacyjna obejmuje miejscowości Niemce, Zalesie, część miejscowości Wola Niemiecka i Rudka Kozłowiecka, Elizówka i część miejscowości Dys. Łączna długość sieci wynosi 46,83 km, a liczba przyłączy wynosi 1 031 szt. W 2011 r. zakończono modernizację istniejącej mechaniczno-biologicznej oczyszczalni ścieków, zwiększając jej przepustowość z 500 m³/dobę do 930 m³/dobę.

Przez obszar gminy przebiega gazociąg wysokiego ciśnienia, sieć gazowa jest zasilana ze stacji redukcyjno-pomiarowej zlokalizowanej w Pólku. Sieć gazowa ma ogółem ponad 72 km długości. W Jakubowicach Konińskich istnieją 154 przyłącza, w Elizówce - 102 przyłącza, w Ciecierzynie – 20 przyłączy, a w okolicy Dys–Pólko -240 przyłączy. W sumie daje to 519 przyłączy.

W 2019 r. na 100 km² w gminie Niemce przypadało średnio 188,2 km sieci wodociągowej, 33,2 km sieci kanalizacyjnej oraz 130,6 km sieci gazowej.

⁵ Raport o stanie gminy Niemce za 2019 r., Urząd Gminy Niemce, Niemce 2020.

Tabela 12: Sieć rozdzielcza na 100 km²

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
sieć wodociągowa	182,2	183,7	184,8	185,2	186,7	187,1	188,2
sieć kanalizacyjna	14,7	23,4	27,1	27,1	27,2	33,0	33,2
sieć gazowa	95,4	100,3	104,1	119,1	121,7	136,4	130,6

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS – Bank Danych Lokalnych.

W związku z rozbudową infrastruktury sanitarno-technicznej wzrósł również odsetek osób korzystających z tych instalacji: udział osób korzystających z wodociągu w 2019 r. wyniósł 87% ogółu ludności (o 3,4 p.p. więcej niż w 2013 r.), z kanalizacji – 30,8% (o 10,2 p.p. więcej niż w 2013 r.), a z sieci gazowej – 31,8% (o 7 p.p. więcej niż w 2013 r.).

Tabela 13: Korzystający z instalacji sieciowych jako % ogółu ludności (w %)

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
sieć wodociągowa	83,6	85,4	85,7	86,0	86,2	86,6	87,0
sieć kanalizacyjna	20,6	27,8	28,1	28,6	28,9	30,0	30,8
sieć gazowa	24,8	26,0	26,9	28,4	29,8	31,0	31,8

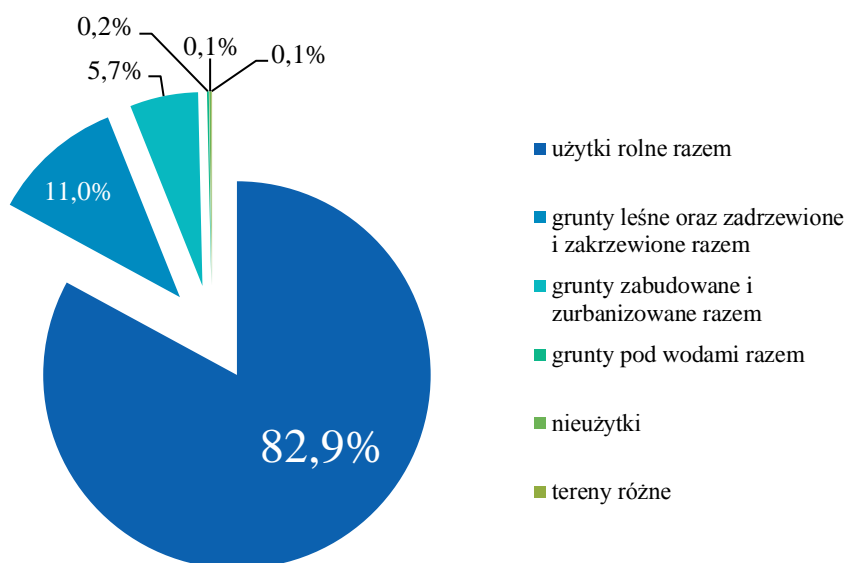
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS – Bank Danych Lokalnych.

5. AKTYWNOŚĆ GOSPODARCZA

5.1. Sektor rolniczy

Niemal 83% powierzchni gminy stanowią użytki rolne, a 11% pokrywają grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione. Niecałe 6% to grunty zabudowane i zurbanizowane, a pozostały odsetek to grunty pod wodami, nieużytki i inne tereny. W rolnictwie wyraźnie dominuje sektor prywatny (tab. 7), zajmujący 92,8% powierzchni ogólnej, przy czym 82,8 % powierzchni gminy wchodzi w skład indywidualnych gospodarstw rolnych. Stosunkowo małą powierzchnię zajmują grunty Skarbu Państwa (5,9%).⁶

Wykres 13: Powierzchnia geodezyjna gminy Niemce według kierunków wykorzystania

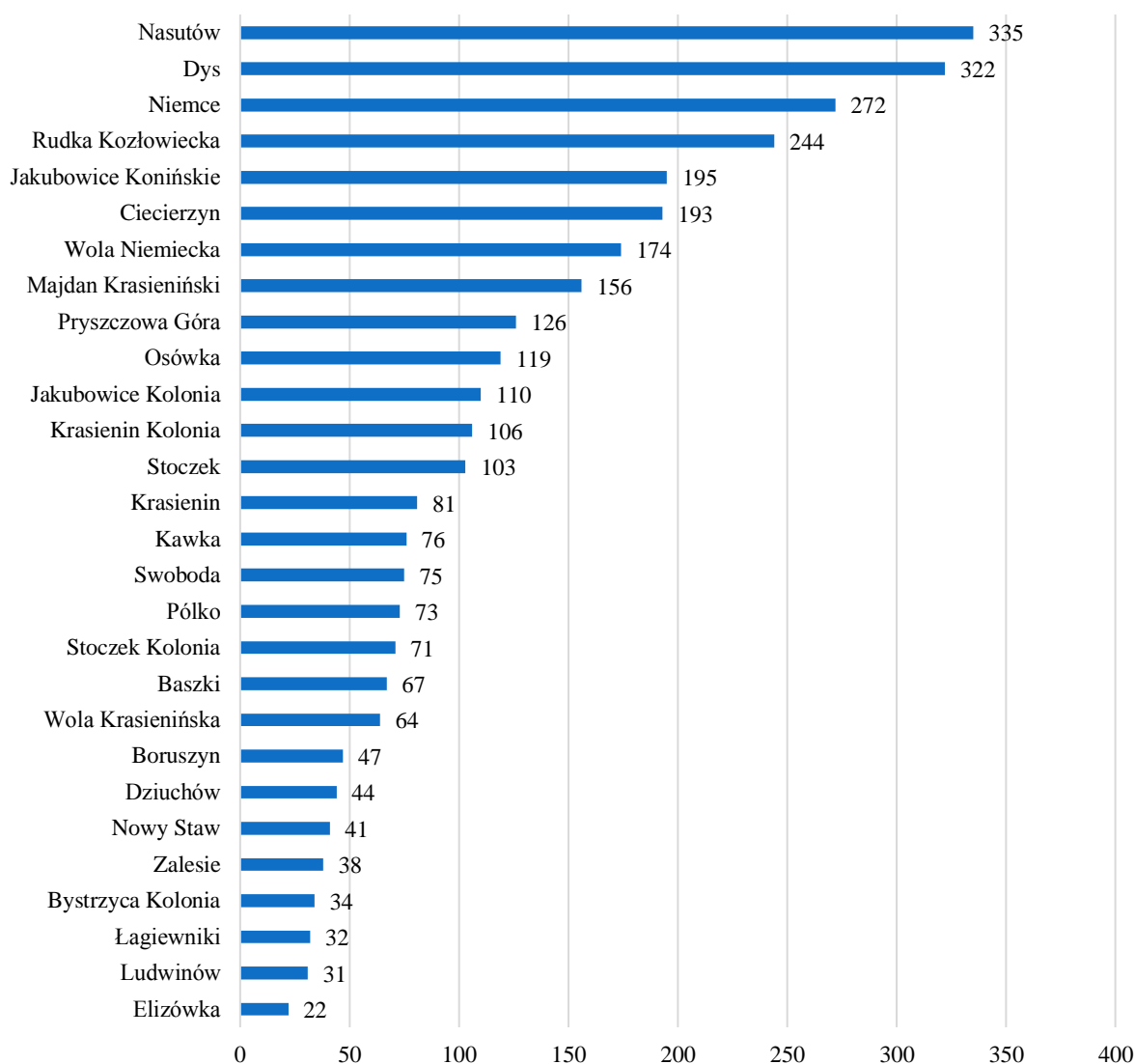
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS – Bank Danych Lokalnych.

Gmina charakteryzuje się dobrą jakością gleb. Większość gleb bowiem to gleby średniej i wysokiej klasy bonitacyjnej z przewagą gleb klasy III, które zajmują prawie połowę powierzchni wszystkich użytków rolnych.

Według danych Urzędu Gminy z 2017 r., gromadzonych dla celów podatkowych, najwięcej gospodarstw rolnych w gminie zlokalizowanych jest w miejscowości Nasutów (335), Dys (322) i Niemce (272).

⁶ Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Niemce, Urząd Gminy Niemce, Niemce 2017. [Uchwała nr XXX/279/2017 Rady Gminy Niemce z dnia 19 maja 2017 r.]

Wykres 14: Liczba gospodarstw rolnych w poszczególnych miejscowościach w gminie Niemce

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy do celów podatkowych⁷.

Z Powszechnego Spisu Rolnego⁸ przeprowadzonego w 2010 r. (najnowsze dostępne dane) wynika, że na terenie gminy istniało 3 566 rolnych gospodarstw domowych, z czego ponad 75% utrzymywało się z działalności rolniczej, a niemal 21 % z pozarolniczej działalności gospodarczej.

⁷ Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Niemce, Urząd Gminy Niemce, Niemce 2017. [Uchwała nr XXX/279/2017 Rady Gminy Niemce z dnia 19 maja 2017 r.]

⁸ Powszechnym Spisem Rolnym 2010 zostały objęte gospodarstwa rolne osób fizycznych i prawnych oraz jednostek organizacyjnych nie mających osobowości prawnej. Ogółem w Powszechnym Spisie Rolnym 2010 badaniem objętych zostało ok. 1,8 mln podmiotów. Dane z 2010 r. są najnowszymi dostępnymi obecnie danymi, którymi dysponuje Główny Urząd Statystyczny.

Tabela 14: Gospodarstwa domowe z dochodami z różnych źródeł

	2010
ogółem	3 566
z dochodem z działalności rolniczej	2 689
z dochodem z emerytury i renty	769
z dochodem z pozarolniczej działalności gospodarczej	733
z dochodem z pracy najemnej	1 476
z dochodem z innych niezarobkowych źródeł poza emeryturą i rentą	329
bez dochodów z działalności rolniczej	877
bez dochodów z emerytury i renty	2 797
bez dochodów z pozarolniczej działalności gospodarczej	2 833
bez dochodów z pracy najemnej	2 090
bez dochodów z innych niezarobkowych źródeł poza emerytura i rentą	3 237

Źródło: Powszechny Spis Rolny 2010 wg siedziby gospodarstwa, Główny Urząd Statystyczny w Warszawie.

Uprawą roślin zajmowało się 2 175 gospodarstw, z czego 2 174 to gospodarstwa indywidualne. Wśród upraw dominowało zboże (uprawiane w 1 804 gospodarstwach) oraz ziemniaki (uprawiane w 1 037 gospodarstwach). W 560 gospodarstwach uprawiano warzywa gruntowe, w 193 – warzywa strączkowe, 85 gospodarstw zajmowało się uprawami przemysłowymi, 61 uprawiało buraki cukrowe, a 24 rzepak i rzepik.

Tabela 15: Gospodarstwa z uprawą wg rodzaju i powierzchni zasiewów

	gospodarstwa rolne ogółem	gospodarstwa indywidualne
ogółem	2 175	2 174
zboża razem	1 804	1 803
zboża podstawowe z mieszankami zbożowymi	1 787	1 786
ziemniaki	1 037	1 037
uprawy przemysłowe	85	85
buraki cukrowe	61	61
rzepak i rzepik razem	24	24
strączkowe jadalne na ziarno razem	193	193
warzywa gruntowe	560	560

Źródło: Powszechny Spis Rolny 2010 wg siedziby gospodarstwa, Główny Urząd Statystyczny w Warszawie.

Ogółem powierzchnia gospodarstw rolnych wynosiła 10 430,57 ha, z czego 10 361,21 ha zajmowały gospodarstwa indywidualne. Gospodarstwa o powierzchni do 1 ha łącznie stanowiły 8,78% powierzchni wszystkich gospodarstw. Dokładną strukturę wielkości gospodarstw prezentuje poniższa tabela.

Tabela 16: Powierzchnia gospodarstw rolnych wg grup obszarowych użytków rolnych (ha)

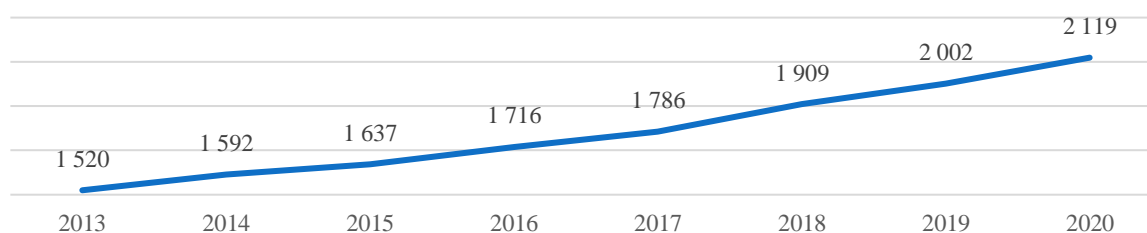
	gospodarstwa rolne ogółem	gospodarstwa indywidualne
ogółem	10 430,57	10 361,21
do 1 ha włącznie	908,58	908,58
powyżej 1 ha razem	9 521,99	9 452,63
1–5 ha	3 812,54	3 812,54
1–10 ha	6 382,64	6 382,64
1–15 ha	7 584,28	7 584,28
5–10 ha	2 570,10	2 570,10
5–15 ha	3 771,74	3 771,74
10–15 ha	1 201,64	1 201,64
5 ha i więcej	5 709,45	5 640,09
10 ha i więcej	3 139,35	3 069,99
15 ha i więcej	1 937,71	1 868,35

Źródło: Powszechny Spis Rolny 2010 wg siedziby gospodarstwa, Główny Urząd Statystyczny w Warszawie.

5.2. Sektor przedsiębiorstw

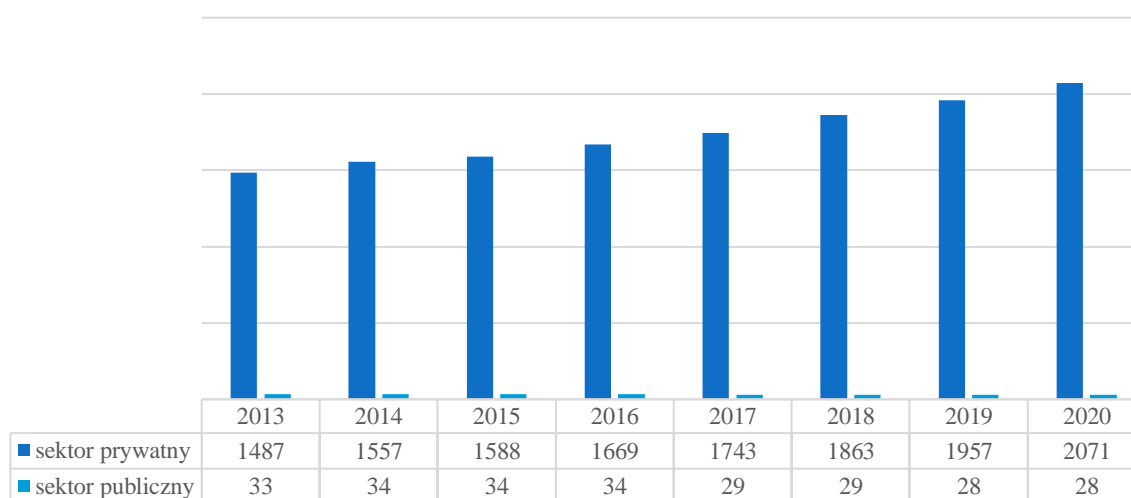
W latach 2013–2020 liczba podmiotów gospodarczych wpisanych do rejestru REGON wzrosła z poziomu 1 520 do 2 119, wykazując tym samym tempo wzrostu na poziomie niemal 40%. Biorąc pod uwagę strukturę własności zdecydowanie dominowały przedsiębiorstwa z sektora prywatnego. W analizowanym okresie stanowiły niemal 98% ogółu przedsiębiorstw.

Wykres 15: Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS – Bank Danych Lokalnych.

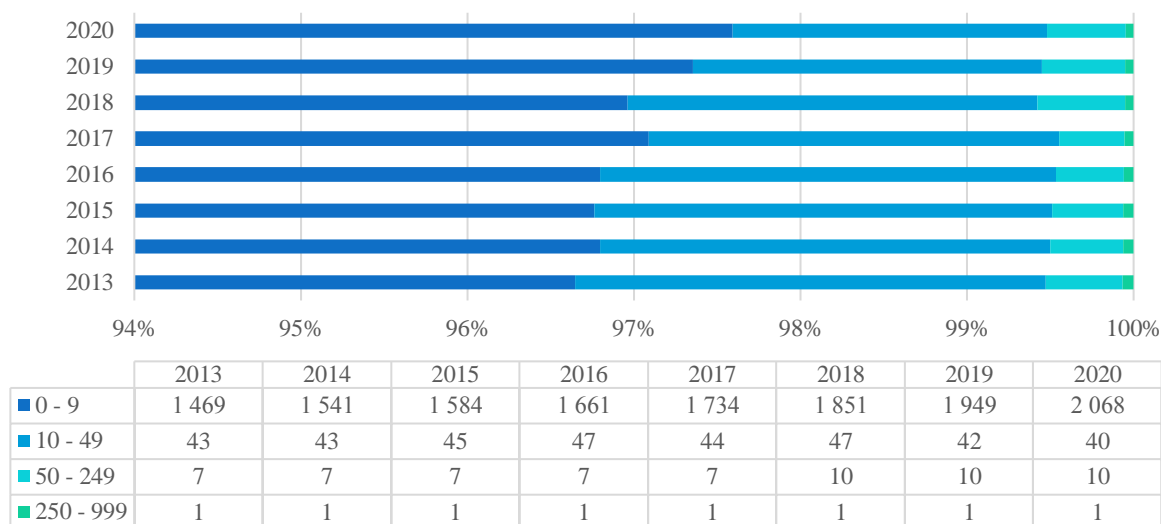
Wykres 16: Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON wg sektorów własnościowych

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS – Bank Danych Lokalnych.

Analiza struktury sektora przedsiębiorstw pod względem klas wielkości pokazuje, że dominującą grupą przedsiębiorstw w latach 2013–2020 były mikroprzedsiębiorstwa, zatrudniające do 9 pracowników, które w 2020 r. stanowiły 97,6% wszystkich przedsiębiorstw. Należy przy tym zauważyć, że ich liczba wzrastała z roku na rok i w 2020 r. była o 41% większa niż w 2013 r. W analizowanym okresie nie istniały żadne przedsiębiorstwa zatrudniające powyżej 1 000 pracowników.

Wykres 17: Struktura podmiotów gospodarczych wpisanych do rejestru REGON wg klas wielkości w gminie Niemce

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS – Bank Danych Lokalnych.

Struktura branż gospodarki na terenie gminy Niemce wykazuje dominację firm prowadzących działalność inną niż rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo, rybactwo czy przemysł i budownictwo. Spośród 2 119 przedsiębiorstw zarejestrowanych w rejestrze REGON w 2020 r., tylko 23 przedsiębiorstwa zajmowały się rolnictwem, leśnictwem, łowiectwem bądź rybactwem, 531 przedsiębiorstw funkcjonowało w branży przemysł i budownictwo, zaś pozostałą działalnością zajmowało się 1 565 podmiotów.

Wykres 18: Struktura podmiotów gospodarczych wg grup rodzajów działalności PKD 2007

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS – Bank Danych Lokalnych.

W poniższej tabeli zaprezentowano dane dotyczące podmiotów gospodarczych w podziale na poszczególne sekcje PKD. We wszystkich analizowanych latach dominowały przedsiębiorstwa prowadzące działalność w sekcji G – handel hurtowy i detaliczny, naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle (w 2020 r. 23% przedsiębiorstw). Na drugim miejscu znalazły się podmioty należące do sekcji F – budownictwo (w 2020 r. 17% przedsiębiorstw), a na trzecim z sekcji M – działalność profesjonalna, naukowa i techniczna (w 2020 r. 10% przedsiębiorstw).

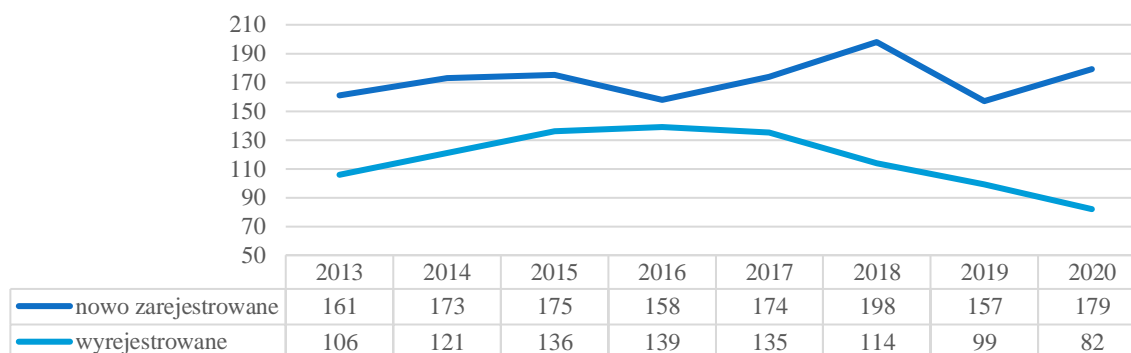
Tabela 17: Podmioty gospodarcze wpisane do rejestru REGON wg sekcji PKD 2007

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Sekcja A	24	22	23	27	28	25	23	23
Sekcja B	2	2	2	2	3	3	2	3
Sekcja C	136	141	136	139	153	147	151	155
Sekcja D	1	1	1	3	3	3	2	2
Sekcja E	10	9	9	9	8	10	10	11
Sekcja F	234	228	233	254	262	304	326	360
Sekcja G	441	441	446	461	473	469	483	486
Sekcja H	104	108	116	114	107	111	116	117
Sekcja I	32	39	39	36	38	40	41	44
Sekcja J	38	39	46	42	52	58	68	71
Sekcja K	53	53	50	48	52	52	56	61
Sekcja L	30	34	36	40	43	50	53	50
Sekcja M	123	130	148	170	180	201	211	220
Sekcja N	42	50	55	61	56	56	59	70
Sekcja O	10	10	10	10	10	10	10	12
Sekcja P	46	49	50	54	54	58	57	61
Sekcja Q	80	91	96	108	120	129	146	168
Sekcja R	19	20	22	21	22	30	28	30
Sekcje S i T	95	125	115	111	117	144	151	164
Sekcja U	0	0	0	0	0	0	0	0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS – Bank Danych Lokalnych.

Analiza zmian w liczbie podmiotów zarejestrowanych w rejestrze REGON pokazuje, że we wszystkich analizowanych latach, liczba podmiotów nowo zarejestrowanych w rejestrze REGON przewyższała liczbę podmiotów wyrejestrowanych z rejestru. W 2020 r. na terenie gminy Niemce zarejestrowano 179 nowych przedsiębiorstw – o 18 więcej niż w 2013 r. – a wyrejestrowano 82 podmioty (o 24 mniej niż w 2013 r.).

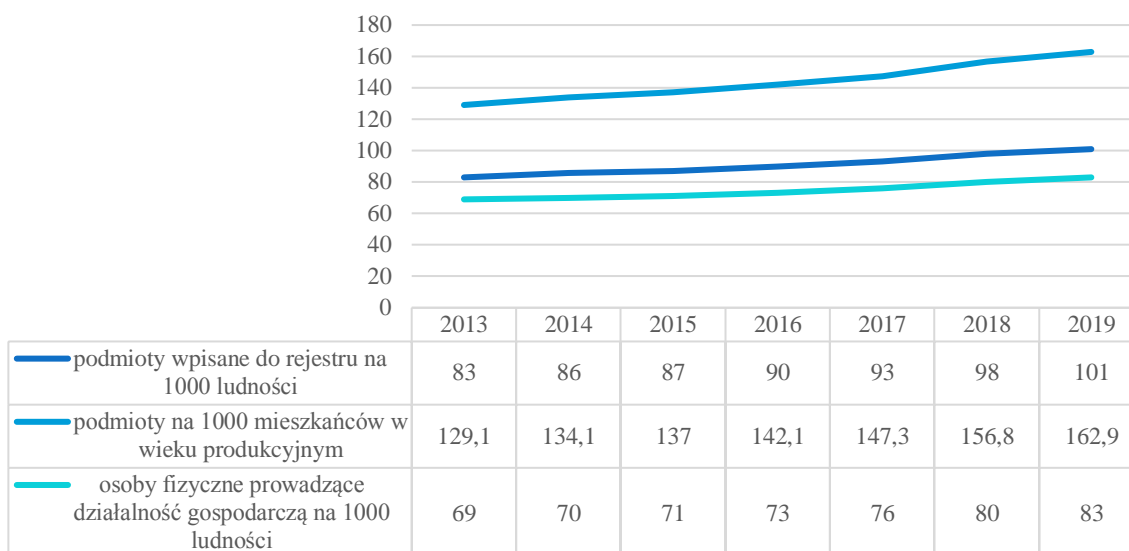
Wykres 19: Zmiany w liczbie podmiotów zarejestrowanych w rejestrze REGON

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS – Bank Danych Lokalnych.

Wskaźnik podmiotów gospodarczych wpisanych do rejestru REGON na 1 tys. ludności w gminie Niemce w latach 2013–2019 wzrastał i w 2019 r. wyniósł 101. O 26,2% (do poziomu 162,9) wzrosła również wartość wskaźnika podmiotów na 1 000 mieszkańców w wieku produkcyjnym, a o 20,3% (do poziomu 83) wzrosła wartość wskaźnika osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą na 1 000 ludności.

Wykres 20: Podmioty gospodarki narodowej – wskaźniki

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS – Bank Danych Lokalnych.

6. KULTURA, WIZERUNEK I CZAS WOLNY

6.1. Atrakcyjność turystyczna gminy Niemce

Gmina Niemce może poszczycić się urozmaiconym krajobrazem, który sprzyja aktywnemu wypoczynkowi. Charakteryzuje się przy tym dużym bogactwem dziedzictwa kulturowego i nasyceniem obiektami zabytkowymi. Do atrakcji turystycznych należą szlaki turystyczne, ścieżki rowerowe (na terenie gminy oznakowano 50 km szlaków rowerowych), liczne zabytki, w tym zabytki sztuki sakralnej, miejsca pamięci narodowej czy obszary chronionego krajobrazu.

Głównym szlakiem turystycznym jest trasa przecinająca południowe tereny gminy Niemce, biegnąca przez Obszar Chronionego Krajobrazu „Dolina Ciemięgi” – bogaty w ciekawą szatę roślinną, uzupełnioną zespołami roślin bagiennych, szuwarów i torfowisk. Szlak ten rozpoczyna się we wsi Jakubowice Konińskie a kończy w gminie Wólka w miejscowości Jakubowice Murowane.

Odwiedzając gminę Niemce nie sposób jest pominąć Alei Lipowej przy trasie Nasutów-Pólko, oraz Alei Kasztanowej ciągnącej się z miejscowości Stoczek Kolonia do wsi Pólko.

Na terenie gminy znajdują się liczne zabytki oraz miejsca pamięci narodowej. Do zabytków należą:

- zespół kościelny – kościół parafialny i dzwonnica w miejscowości Dys,
- ruiny dworu obronnego po kapitalnym remoncie w 1987 r. w Jakubowicach Konińskich,
- zespół kościelny – kościół parafialny, murowane ogrodzenie cmentarne,
- kapliczki i drzewostan w miejscowości Krasienin,
- zespół dworski – dwór, park, aleja lipowa w miejscowości Krasienin,
- dawna karczma w miejscowości Krasienin,
- zespół dworsko-parkowy – park, lipy wzdłuż ogrodzenia, aleja lipowa w miejscowości Nasutów,
- park podworski w miejscowości Ciecierzyn,
- park podworski w miejscowości Niemce,
- dwór murowany i park podworski w miejscowości Boduszyn,
- cmentarz parafialny w miejscowości Dys,
- dwór murowany „Bernatówka” i drzewostan w miejscowości Dys,
- otoczenie dworu w miejscowości Jakubowice.

Miejsca pamięci narodowej to:

- pomnik poległych i pomordowanych żołnierzy polskich i radzieckich oraz ludności cywilnej w lasach kozłowieckich – miejscowość Niemce,
- mogiła powstańców polskich z 1863 r. w miejscowości Nowy Staw,
- zbiorowa mogiła żołnierzy z II wojny światowej 1939 r. na cmentarzu parafialnym w miejscowości Niemce,
- pomnik lotnika polskiego z 1944 r. w miejscowości Dys,
- mogiła żołnierza radzieckiego z II wojny światowej w miejscowości Kawka,
- mogiła żołnierza radzieckiego z II wojny światowej w miejscowości Nasutów,
- mogiła nieznanego żołnierza z II wojny światowej w miejscowości Ciecierzyn,
- miejsce mordu ludności cywilnej z II wojny światowej w miejscowości Nasutów,
- mogiła żołnierza polskiego o nieznanym nazwisku, który został zastrzelony przez hitlerowców w Ciecierzynie 1939 r. – w miejscowości Dys, na cmentarzu,
- cmentarz wojenny z 1915 r. w miejscowości Elizówka.

Do zabytków sztuki sakralnej należą:

- jedna z najstarszych parafii diecezji lubelskiej pw. Św. Jana Chrzciciela z 1381 r.,

- późnorenesansowy kościół parafialny w Krasieninie,
- neogotycki kościół w Niemcach,
- liczne przydrożne kapliczki:
 - kapliczka przydrożna murowana z początku XIX wieku w miejscowości Baszki,
 - kapliczka przydrożna murowana z przełomu wieku XIX/XX w miejscowości Ciecierzyn,
 - kapliczka przydrożna murowana z połowy XIX wieku w miejscowości Leonów,
 - kapliczka przydrożna drewniana z początku XIX wieku w miejscowości Majdan Krasieniński,
 - kapliczka przydrożna murowana z 1906 r. w miejscowości Nasutów,
 - kapliczka przydrożna murowana z 1910 r. w miejscowości Rudka Kozłowiecka,
 - kapliczka przydrożna murowana z figurą w miejscowości Dys.

6.2. Kultura, sport i organizacja czasu wolnego

Za organizację życia kulturalnego w gminie odpowiada Gminny Ośrodek Kultury w Niemcach, realizujący zadania gminy w zakresie tworzenia, upowszechniania i ochrony kultury (zgodnie ze statutem nadanym Uchwałą Rady Gminy Niemce z dnia 24 lutego 2004 r.), prowadzący działalność w zakresie edukacji artystycznej w klubach i kołach zainteresowań, a także organizujący imprezy kulturalne różnego rodzaju. W ośrodku prowadzone są zajęcia z nauki gry na instrumentach, śpiewu, plastyki, tańca, działa siłownia i organizowane są zajęcia aerobiku. Największą chlubą ośrodka jest Studio Tańca Nowoczesnego „RHYTM-X”, którego tancerze są wieloletnimi laureatami prestiżowych turniejów tanecznych. GOK sprawuje również opiekę artystyczną nad Zespołem Ludowym „Dysowiaci” oraz Zespołem Ludowym „Ciecierzyn”.

Wśród imprez cyklicznych realizowanych przez Gminny Ośrodek Kultury w Niemcach warto wymienić: Święto Gminy Niemce, Dożynki Gminy Niemce, Festyn „Święto Kwitnących Sądów” w Dziuchowie, Przeglądy Zespołów i Kapel Ludowych, warsztaty plastyczne i taneczne oraz koncerty, wystawy i spotkania okolicznościowe. W 2019 r. GOK zorganizował łącznie 28 uroczystości, konferencji i wydarzeń kulturalnych, które przyciągnęły w sumie 9 650 uczestników.

W latach 2018–2019 ożywiła się działalność Kół Gospodyń Wiejskich na terenie gminy. Przybyły 3 nowe koła w: Rudce Kozłowieckiej, Stoczku Kolonii i Jakubowicach Konińskich. Ogółem na terenie gminy działało 17 kół, które skupiały blisko 200 członkiń. Członkinie Kół Gospodyń brały udział w spotkaniach okolicznościowych i konkursach wieńców w ramach Dożynek Gminy Niemce oraz konkursach kulinarnych o zasięgu gminnym i ponadlokalnym.

Instytucją kultury, która spełnia funkcje społeczne wynikające z szeroko rozumianej edukacji, oświaty i kultury jest Gminna Biblioteka Publiczna w Niemcach. Jest ona jedną z największych wiejskich bibliotek w województwie lubelskim. Oferuje nowości wydawnicze, podręczniki akademickie oraz pełen zestaw lektur szkolnych dla szkół podstawowych i ponadpodstawowych. W strukturach GBP Niemce znajdują się:

- 2 oddziały zlokalizowane w Niemcach (oddział dla dorosłych i oddział dla dzieci),
- 4 filie zlokalizowane w: Ciecierzynie, Nasutowie, Krasieninie i Dysie,
- 4 punkty biblioteczne usytuowane w Przedszkolu Samorządowych w Niemcach oraz w szkołach w Jakubowicach, Krasieninie i Nasutowie.

Wszystkie oddziały i filie, oprócz upowszechniania literatury oraz zaspokajania potrzeb informacyjnych i edukacyjnych, specjalizują się w formach pracy zgodnych z zapotrzebowaniem środowiska, takich jak: wystawy, konkursy, spotkania autorskie, lekcje biblioteczne. Od 2006 r. Gminna Biblioteka Publiczna w Niemcach prowadzi pionierski w województwie system udostępniania elektronicznego, dzięki któremu usprawniona została technika wypożyczania zbiorów. W uznaniu działań i zasług na

polu krzewienia kultury i wiedzy GBP w Niemcach jako pierwsza w województwie lubelskim została uhonorowana tytułem Wzorowej Biblioteki Roku 2008.

Do 2018 r. liczba czytelników w ciągu roku wzrastała, po czym w 2019 r. zmniejszyła się i wyniosła 3 172 osób (to jednak nadal o niemal 2% mniej niż w 2013 r.). Księgozbiór bibliotek w 2019 r. liczył 50 883 pozycji, a liczba jego wypożyczeń – 53 555.

Tabela 18: Działalność bibliotek

	2015	2016	2017	2018	2019
wielkość księgozbioru	51 716	52 221	54 261	56 057	50 883
liczba czytelników	3 121	3 162	3 194	3 293	3 172
liczba wypożyczeń	54 711	56 407	54 292	57 668	53 555

Źródło: Informacje o działalności Gminnej Biblioteki Publicznej w Niemcach w latach 2015–2019.

7. JAKOŚĆ ŻYCIA

7.1. Środowisko naturalne⁹

Obszar gminy zróżnicowany jest z punktu widzenia przyrodniczego i krajobrazowego. Najbardziej interesujące pod tym względem są tereny w południowej części gminy, położone w dolinie rzeki Ciemięgi i zakwalifikowane do Obszaru Chronionego Krajobrazu „Dolina Ciemięgi” (z głęboko wciętą rzeką, z przylegającymi do niej wąwozami i suchymi dolinami i interesującą roślinnością kserotermiczną) oraz położony na północy gminy obszar należący do otuliny Kozłowieckiego Parku Krajobrazowego. Środkowa część gminy to teren monotonnej równiny, pól uprawnych. Generalnym założeniem kształtowania przestrzeni powinna być maksymalna ochrona naturalnych walorów przyrodniczych i utrzymanie stref otwartego krajobrazu. Północne tereny gminy wraz z występującymi tam kompleksami leśnymi stanowią obszar atrakcyjny pod względem turystycznym. Miejscowością o takich walorach jest np. Nowy Staw.

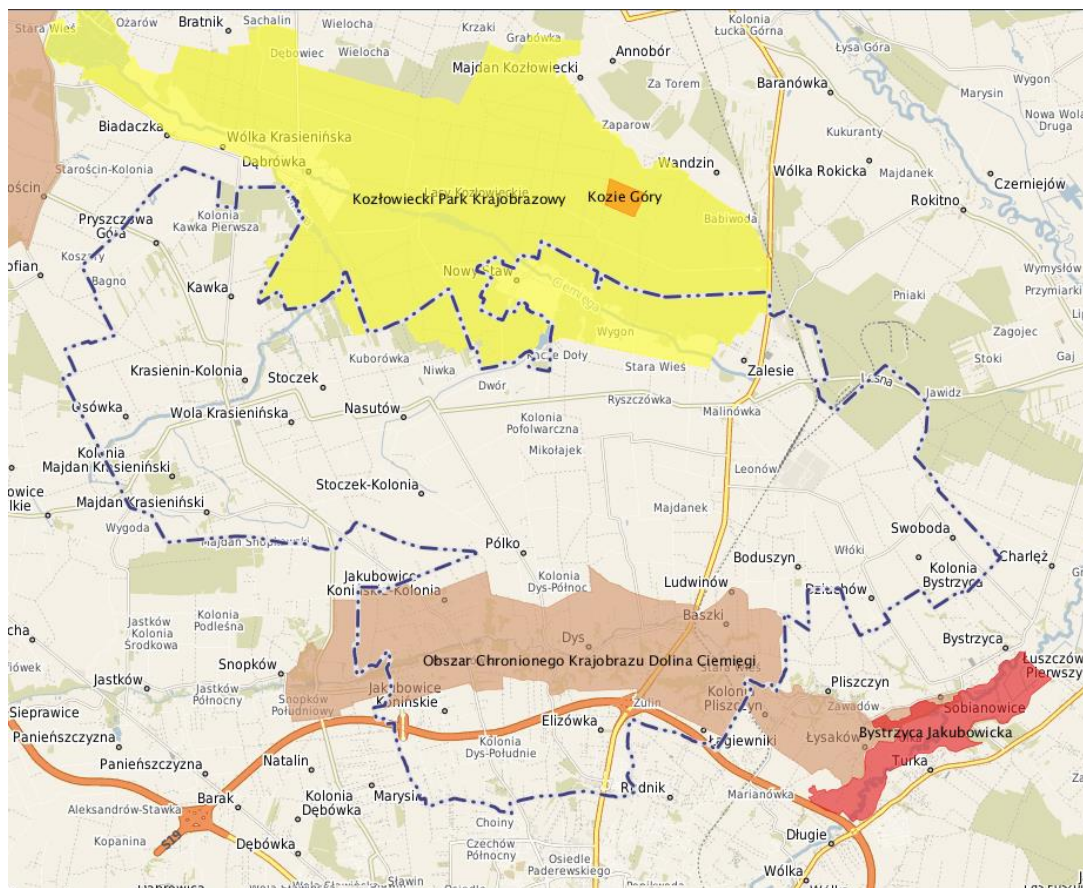
Północna granica gminy Niemce leży w otulinie Kozłowieckiego Parku Krajobrazowego, powołanego w 1990 r. w celu ochrony największego kompleksu leśnego w okolicach Lublina. Wiele ciągnących się tu ścieżek i dróg poprowadzi turystę przez rozległe kompleksy Lasów Kozłowieckich – bardzo cennych ze względu na duże zróżnicowanie drzewostanu, w tym fragmenty o składzie zbliżonym do naturalnego. Urody temu miejscu dodaje rzeczka Krzywa Rzeka oraz kompleks stawów, z których stawy Wzory są najlepszymi łowiskami dla wędkarzy.

Na terenie gminy znajdują się również zatwierdzone pomniki przyrody:

- aleja lipowa (151 lip) wzdłuż drogi od Krasienina do krzyżówek z Majdanem Krasienińskim,
- aleja lipowa (885 szt.) wzdłuż drogi Nasutów–Dys,
- lipa drobnolistna na boisku szkolnym w Nasutowie,
- lipa drobnolistna przy drodze Dys–Bernatówką,
- klon srebrzysty na terenie parku w Ciecierzynie.

⁹ Rozdział opracowano na podstawie Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Niemce, Urząd Gminy Niemce, Niemce 2017. [Uchwała nr XXX/279/2017 Rady Gminy Niemce z dnia 19 maja 2017 r.]

Rysunek 3: Lokalizacja obszarów ochrony przyrody

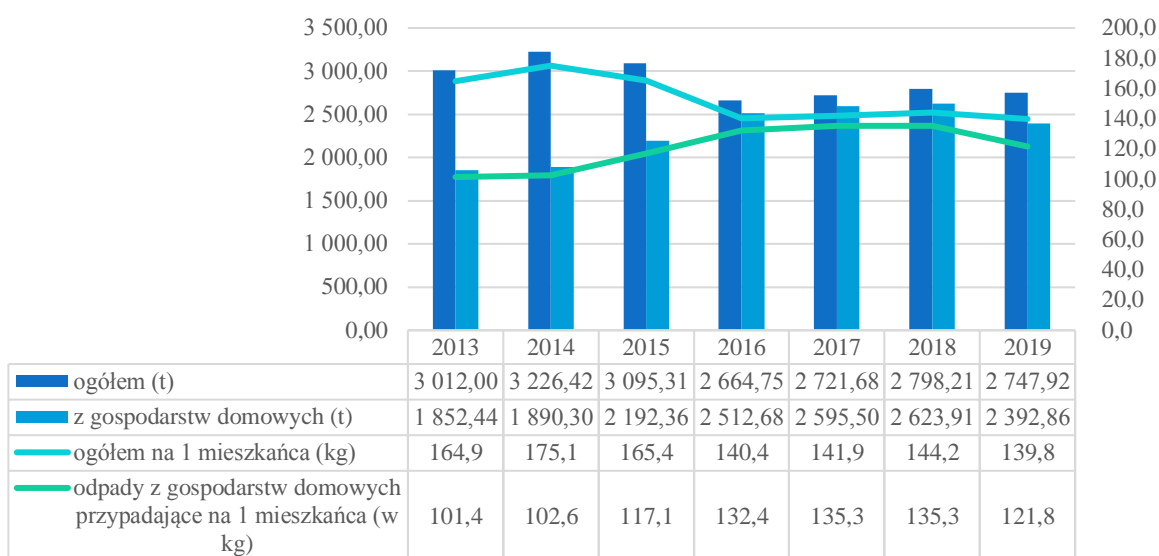
Źródło: System Informacji Przestrzennej Urzędu Gminy Niemce, www.niemce.e-mapa.net.

7.2. Ochrona środowiska

Chcąc zachować wszelkie walory przyrodnicze, stanowiące nie tylko atrakcję turystyczną, ale również wpływające na jakość życia w gminie i mieście, niezwykle ważne jest stosowanie odpowiednich rozwiązań w kwestii ochrony środowiska. Pierwszą z nich jest gospodarka odpadami.

Gmina Niemce nie posiada własnego wysypiska odpadów stałych. Głównymi źródłami wytwarzania odpadów komunalnych są gospodarstwa domowe oraz obiekty związane z działalnością rolniczą, a także obiekty infrastruktury związane z usługami. Zmieszane odpady komunalne to odpady zebrane w ciągu roku bez odpadów zebranych selektywnie i wyselekcjonowanych z frakcji suchej. W 2019 r. na terenie gminy Niemce zebrano niemal 2 750 ton zmieszanych odpadów komunalnych ogółem, w tym ponad 2 393 tony z gospodarstw domowych. Masa zebranych odpadów komunalnych ogółem w przeliczeniu na 1 mieszkańca w 2019 r. wyniosła 139,8 kg – o 15% mniej niż w 2013 r.

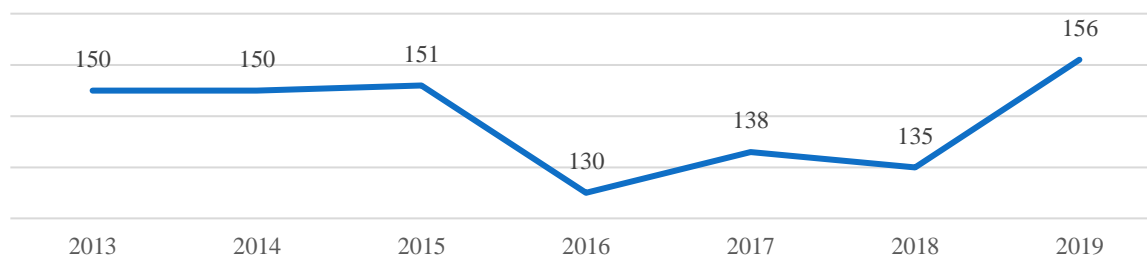
Wykres 21: Zmieszane odpady komunalne zebrane w ciągu roku w gminie Niemce

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS – Bank Danych Lokalnych.

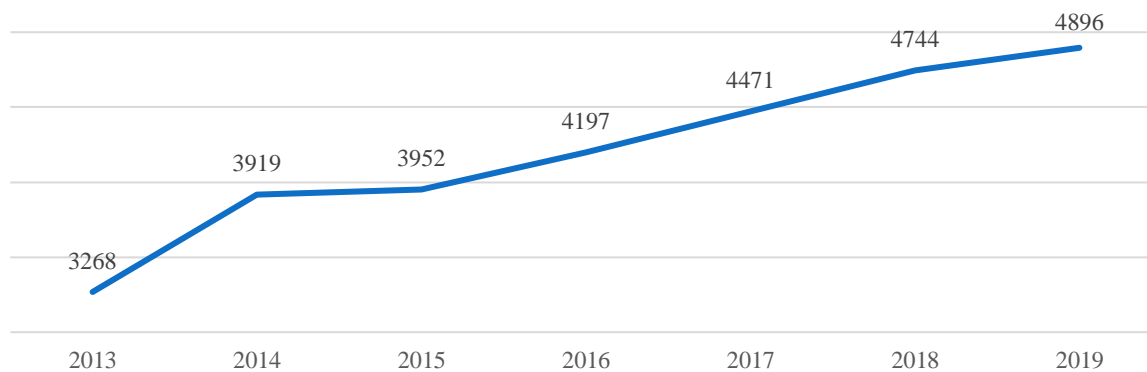
Kolejną kwestią z zakresu ochrony środowiska to oczyszczanie ścieków. W 2000 r. oddana została do użytku oczyszczalnia ścieków „BIOVAC” o przepustowości 500 m³ na dobę, a w 2011 r. po modernizacji i dalszej rozbudowie wydajność oczyszczalni wzrosła do 930 m³ na dobę. W 2019 r. w gminie Niemce odprowadzona (i oczyszczona) 156 dam³ ścieków. Od 2013 r. systematycznie rośnie ponadto liczba mieszkańców, korzystających z oczyszczalni.

Wykres 22: Ścieki odprowadzone ogółem (dam³)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS – Bank Danych Lokalnych.

Wykres 23: Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS – Bank Danych Lokalnych.

7.3. Opieka zdrowotna

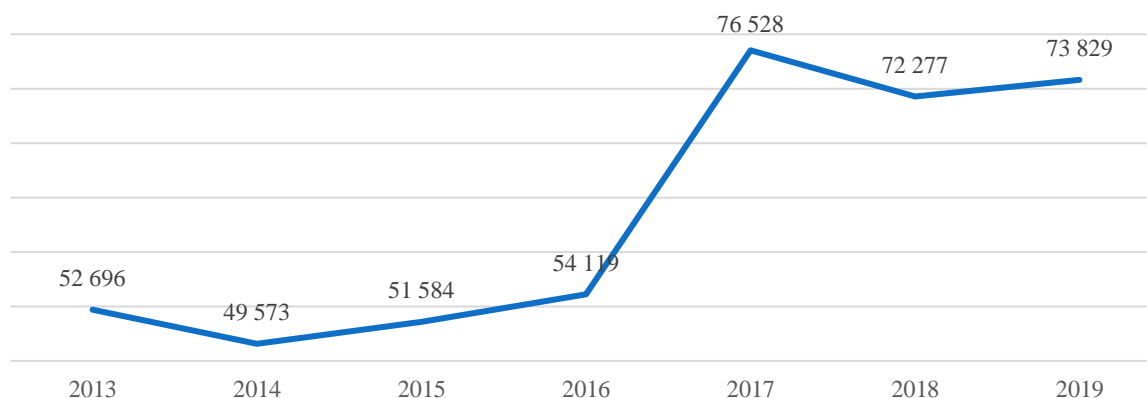
W gminie Niemce w 2019 r. funkcjonowały następujące podmioty zapewniające mieszkańcom podstawową opiekę medyczną:

- Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Niemcach z przychodniami w Ciecierzynie i Krasieninie,
- Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Przychodnia Lekarza Rodzinnego „Uśmiech” w Niemcach,
- Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „Krasmedic Centrum” w Krasieninie, który od kwietnia 2018 r. dołączył do przychodni NZOZ SANUS z siedzibą w Lublinie.

Z zakresu opieki stomatologicznej usługi świadczy 5 gabinetów dentystycznych w miejscowości Niemce. Na terenie gminy funkcjonuje ponadto 6 aptek ogólnodostępnych (5 w miejscowości Niemce i 1 w miejscowości Krasienin-Kolonia) oraz 1 punkt apteczny w miejscowości Dys. Nocna i świąteczna opieka zdrowotna udzielana jest mieszkańcom gminy przez Samodzielny Publiczny Szpital Wojewódzki im. Jana Bożego w Lublinie, ul. M. Biernackiego.

W 2019 r. w gminie Niemce udzielono niemal 74 tys. porad lekarskich w ramach podstawowej i ambulatoryjnej opieki zdrowotnej. W analizowanym okresie najwięcej porad udzielono w 2017 r. Na przestrzeni lat 2013–2019 liczba udzielonych porad wzrosła o ponad 40%.

Wykres 24: Porady lekarskie w ramach podstawowej i ambulatoryjnej opieki zdrowotnej

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS – Bank Danych Lokalnych.

W zakresie ochrony zdrowia w gminie Niemce realizowane były:

- Program polityki zdrowotnej w Gminie Niemce na lata 2015–2019, przyjęty uchwałą Nr X/85/2015 Rady Gminy Niemce z dnia 9 lipca 2015 r., stanowiący kontynuację programu zdrowotnego „profilaktyka zakażeń wirusem brodawczaka ludzkiego HPV”,
- Program polityki zdrowotnej w Gminie Niemce na lata 2018–2020, przyjęty uchwałą Nr XXXVI/324/2017 Rady Gminy Niemce z dnia 27 listopada 2017 r., stanowiący kontynuację programu zdrowotno-profilaktycznego: „Rehabilitacja lecznicza – ambulatoryjna (fizykoterapia, masaż leczniczy) mieszkańców Gminy Niemce na lata 2015–2017”,
- Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Gminie Niemce na 2019 r., przyjęty uchwałą Nr IV/30/2019 Rady Gminy Niemce w dniu 26 lutego 2019 r.

7.4. Pomoc społeczna

Zadania z zakresu pomocy społecznej w gminie Niemce realizuje Ośrodek Pomocy Społecznej w Niemcach. OPS w Niemcach jest jednostką organizacyjną gminy Niemce realizującą zadania własne i zadania zlecone przez administrację rządową z zakresu pomocy społecznej na podstawie ustawy o pomocy społecznej¹⁰.

Pomoc społeczna ma na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwycięzenie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości. Pomoc społeczna wspiera osoby i rodziny w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwia im życie w warunkach odpowiadających godności człowieka. Zadaniem pomocy społecznej jest zapobieganie trudnym sytuacjom życiowym przez podejmowanie działań zmierzających do usamodzielnienia osób i rodzin oraz ich integracji ze środowiskiem.

Pomocy społecznej udziela się osobom i rodzinom w szczególności z powodu:

- ubóstwa,
- sieroctwa,
- bezdomności,
- bezrobocia,
- niepełnosprawności,
- długotrwałej lub ciężkiej choroby,
- przemocy w rodzinie,
- potrzeby ochrony ofiar handlu ludźmi,
- potrzeby ochrony macierzyństwa lub wielodzietności,
- bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, zwłaszcza w rodzinach niepełnych lub wielodzietnych,
- trudności w integracji cudzoziemców, którzy uzyskali w RP status uchodźcy, ochronę uzupełniającą lub zezwolenie na pobyt czasowy,
- trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego,
- alkoholizmu lub narkomanii,
- zdarzenia losowego i sytuacji kryzysowej,
- klęski żywiołowej lub ekologicznej,
- trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego.

Prawo do świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej przysługuje osobom i rodzinom, znajdującym się w trudnej sytuacji życiowej przy jednoczesnym wystąpieniu co najmniej jednej z wymienionych wyżej okoliczności, których dochód nie przekracza kwoty kryterium dochodowego, tj.:

- dla osoby samotnie gospodarującej 701 zł;
- dla osoby w rodzinie 528 zł.

Zgodnie z ustawą o pomocy społecznej kryteria dochodowe podlegają weryfikacji co 3 lata.

Pomoc społeczna polega w szczególności na:

- przyznawaniu i wypłacaniu świadczeń (pieniężnych bądź niepieniężnych),
- pracy socjalnej,
- prowadzeniu i rozwoju niezbędnej infrastruktury socjalnej,
- realizacji zadań wynikających z rozeznaczonych potrzeb społecznych,
- analizie i ocenie zjawisk rodzących zapotrzebowanie na świadczenia z pomocy społecznej,

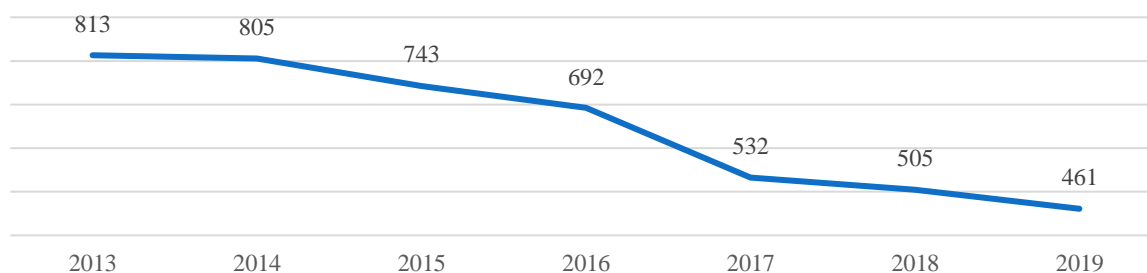
¹⁰ Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 1876, 2369, z 2021 r. poz. 794, 803).

- rozwijaniu nowych form pomocy społecznej i samopomocy w ramach zidentyfikowanych potrzeb. Świadczeniami z pomocy społecznej są świadczenia pieniężne i niepieniężne.
- 1) świadczenia pieniężne to przede wszystkim:
 - zasiłek stały,
 - zasiłek okresowy,
 - zasiłek celowy i specjalny zasiłek celowy,
 - pomoc na ekonomiczne usamodzielnienie,
 - świadczenie należne opiekunowi z tytułu sprawowania opieki przyznane przez sąd;
 - 2) świadczenia niepieniężne to głównie:
 - praca socjalna,
 - poradnictwo,
 - bilet kredytowany,
 - posiłek,
 - usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania,
 - składki na ubezpieczenie zdrowotne,
 - sprawienie pogrzebu,
 - udzielenie schronienia,
 - kierowanie do domu pomocy społecznej,
 - niezbędne ubranie.

Podstawowym aktem prawnym w oparciu, o który OPS realizuje swoje zadania jest ustawa o pomocy społecznej, określająca zadania, formy świadczeń i zasady ich przyznawania. Ustawa o pomocy społecznej nakłada na gminę obowiązek udzielenia pomocy osobom i rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji życiowej. Pomoc społeczna może być świadczona w formie pieniężnej i niepieniężnej, a podstawą przyznania pomocy – niezależnie od formy – jest przeprowadzony wywiad środowiskowy w miejscu zamieszkania i wydanie na tej podstawie stosownej decyzji administracyjnej.

W gminie Niemce od 2013 r. liczba beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców zmniejszała się i w 2019 r. wyniosła 461 osób – o 43% mniej niż w pierwszym roku analizy.

Wykres 25: Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej na 10 tys. ludności

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS – Bank Danych Lokalnych.

W 2019 r. największa liczba osób w rodzinach objęta została pomocą społeczną ze względu na długotrwałą lub ciężką chorobę. Innymi, częstymi powodami przyznania pomocy społecznej, były: bezrobocie, potrzeba ochrony macierzyństwa czy ubóstwo.

Tabela 19: Wybrane przyczyny przyznania pomocy społecznej (liczba osób w rodzinach objęta pomocą)

	2013	2019
ubóstwo	248	153
bezrobocie	193	189
potrzeba ochrony macierzyństwa	169	170
niepełnosprawność	145	170
długotrwała lub ciężka choroba	209	316
bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych	85	58
przemoc w rodzinie	5	16
alkoholizm	31	12
trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	b.d.	4

Źródło: Sprawozdanie z działalności Ośrodka Pomocy Społecznej w Niemcach w 2019 r.

Ustawa o świadczeniach rodzinnych¹¹ określa warunki nabywania prawa do świadczeń rodzinnych oraz zasady ustalania, przyznawania i wypłacania tych świadczeń. Obecnie realizacją tego zadania zajmują się Ośrodki Pomocy Społecznej. Wymienione w ustawie świadczenia pieniężne mają charakter obligatoryjny i są w całości finansowane z budżetu państwa. Zasiłki przyznawane są wyłącznie na wniosek klienta w oparciu o przedstawioną dokumentację. System świadczeń rodzinnych został skierowany do rodzin, w których dochód w przeliczeniu na osobę w rodzinie od 1 listopada 2015 r. nie przekracza kwoty 674,00 zł, (do listopada 2014 r. było 539,00 zł, natomiast do listopada 2015 r. było 574,00 zł) a w przypadku rodzin, której członkiem jest dziecko legitymujące się orzeczeniem o niepełnosprawności kryterium dochodowe wynosi 764,00 zł (do listopada 2014 r. było 623,00 zł, natomiast do listopada 2015 r. było 664,00 zł).

Świadczenia rodzinne są obligatoryjnymi świadczeniami udzielanymi na roczne okresy zasiłkowe trwające od 1 listopada do 31 października następnego roku. Na świadczenia te składają się:

- zasiłki rodzinne wraz z dodatkami, które skierowane są do osób i rodzin wychowujących dzieci;
- świadczenia opiekuńcze: zasiłki pielęgnacyjne, świadczenia pielęgnacyjne, specjalne zasiłki opiekuńcze, które przysługują osobom niepełnosprawnym oraz osobom opiekującym się osobami niepełnosprawnymi;
- jednorazowe zapomogi z tytułu urodzenia się żywego dziecka.

Wysokość zasiłku rodzinnego wynosi miesięcznie:

- 89 zł na dziecko w wieku do ukończenia 5 roku życia,
- 118 zł na dziecko w wieku powyżej 5 roku życia do ukończenia 18 roku życia,
- 129 zł na dziecko w wieku powyżej 18 roku życia do ukończenia 24 roku życia.

¹¹ Ustawa z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 111).

Tabela 20: Rodzaje świadczeń z ustawy o świadczeniach rodzinnych, wypłacone w 2019 r.

	Liczba świadczeń	Kwota
zasiłki rodzinne	15 160	1 703 221,00 zł
dodatki do zasiłków – z tytułu:	-	-
<i>urodzenia dziecka</i>	67	62 000,00 zł
<i>urlopu wychowawczego</i>	298	115 591,16 zł
<i>samotnego wychowywania dziecka</i>	637	123 432,00 zł
<i>kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego</i>	904	92 498,00 zł
<i>podjęcia nauki poza miejscem zamieszkania</i>	2.088	137 445,00 zł
<i>rozpoczęcia roku szkolnego</i>	1 785	82 337,00 zł
<i>wychowywania w rodzinie wielodzietnej</i>	2 291	209 545,00 zł
jednorazowa zapomoga z tyt. urodzenia się dziecka	138	138 000,00 zł
świadczenia rodzicielskie	564	519 435,00 zł
zasiłki pielęgnacyjne	3 713	703 161,00 zł
świadczenia pielęgnacyjne	694	1 095 443,00 zł
zasiłek dla opiekuna	89	55 180,00 zł
spec. zasiłek opiekuńczy	262	161 118,00 zł

Źródło: Sprawozdanie z działalności Ośrodka Pomocy Społecznej w Niemcach w 2019 r.

Fundusz alimentacyjny, zgodnie z ustawą o pomocy osobom uprawnionym do alimentów¹² wszedł w życie z dniem 1 października 2008 r. Świadczenia z funduszu alimentacyjnego przysługują osobie uprawnionej do ukończenia przez nią 18 roku życia albo w przypadku gdy uczy się w szkole lub w szkole wyższej do ukończenia przez nią 25 roku życia, albo w przypadku posiadania orzeczenia o znacznym stopniu niepełnosprawności. Pomoc z funduszu alimentacyjnego przysługuje osobom uprawnionym do alimentów na podstawie tytułu wykonawczego w przypadku bezskutecznej egzekucji, w której w okresie ostatnich 2 miesięcy nie wyegzekwowano pełnej należności z tytułu zaległych i bieżących zobowiązań alimentacyjnych.

Świadczenia z funduszu przysługują, jeżeli dochód rodziny w przeliczeniu na osobę w rodzinie nie przekracza kwoty 725,00 zł.

Tabela 21: Liczba rodzin pobierających świadczenia z funduszu alimentacyjnego w latach 2015–2019

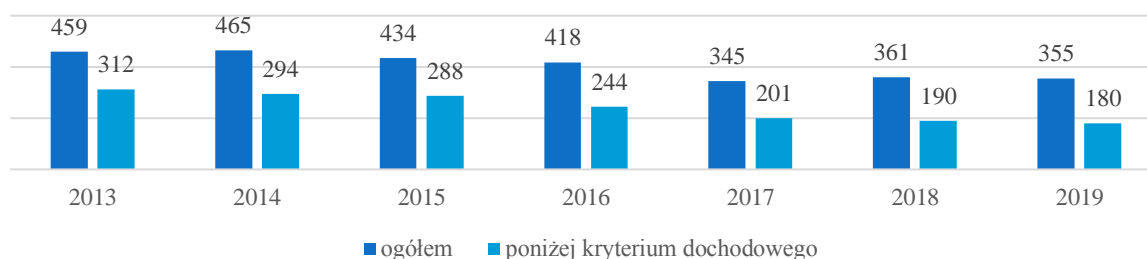
Rok	Liczba rodzin	Liczba osób uprawnionych do świadczeń	Liczba wypłaconych świadczeń	Kwota wypłaconych świadczeń (w zł)
2015	85	144	1 747	697 808
2016	81	131	1 622	666 110
2017	76	122	1 488	627 645
2018	76	120	1 454	625 255
2019	66	110	1 336	573 265

Źródło: Sprawozdanie z działalności Ośrodka Pomocy Społecznej w Niemcach w 2019 r.

Na poniższym wykresie zaprezentowano dane zawierające rzeczywistą liczbę gospodarstw domowych, które w danym roku skorzystały ze świadczeń środowiskowej pomocy społecznej. Każde gospodarstwo domowe zostało ujęte tylko raz, bez względu na rodzaj i liczbę otrzymanych świadczeń oraz niezależnie od tego czy w gospodarstwie wieloosobowym świadczenie otrzymała jedna, czy więcej osób. Zgodnie z Ustawą o pomocy społecznej, gospodarstwo domowe korzystające ze środowiskowej pomocy społecznej, to takie, które otrzymało pomoc pieniężną, rzeczową lub w formie usług za pośrednictwem ośrodka pomocy społecznej. Warunkiem przyznania pomocy jest zaistnienie jednego z problemów wymienionych w artykule 7 ustawy. W przypadku świadczeń pieniężnych podstawowym warunkiem ich przyznania jest kryterium dochodowe. W Niemce w 2019 r. z pomocy społecznej skorzystało 355 gospodarstw domowych, a ich liczba w analizowanym okresie malała.

¹² Ustawa z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 877).

Wykres 26: Gospodarstwa domowe korzystające ze środowiskowej pomocy społecznej wg kryterium dochodowego

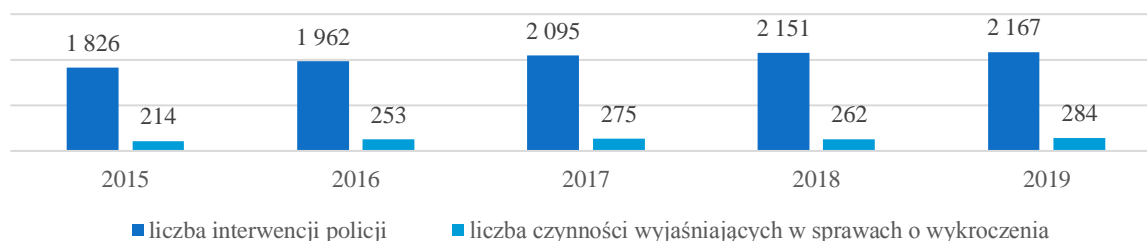
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS – Bank Danych Lokalnych.

7.5. Bezpieczeństwo

Na terenie gminy Niemce funkcjonuje Komisariat Policji w Niemcach (ul. Różana 18). Podlegają mu: Posterunek Policji w Jastkowie, Posterunek Policji w Garbowie oraz Posterunek Policji w Wólce. Z obsadą etatową 61 funkcjonariuszy obsługuje teren czterech gmin tj. Niemce, Jastków, Garbów i Wólka na którym mieszka ok. 52 000 osób.

W analizowanym okresie liczba interwencji policji i czynności wyjaśniających w sprawach o wykroczenia na terenie gminy Niemce rosła. W 2019 r. policjanci dokonali łącznie 2 167 interwencji (o niemal 20% więcej niż w 2013 r.) i zrealizowali 284 czynności wyjaśniających w sprawach o wykroczenia (o 33% więcej niż w 2015 r.).

Wykres 27: Liczba interwencji policji i czynności wyjaśniających w sprawach o wykroczenia na terenie gminy Niemce w latach 2015–2019

Źródło: opracowanie własne na podstawie informacji przekazanych przez Komisariat Policji w Niemcach.

Najczęstszą kategorią wśród przestępstw ujawnionych na terenie gminy Niemce w latach 2015–2019 były kradzieże i kradzieże z włamaniem. Jednak, co ważne ogólna liczba ujawnionych przestępstw na przestrzeni analizowanych lat zmniejszyła się o 8%.

Tabela 22: Liczba ujawnionych na terenie gminy Niemce przestępstw (według kategorii przestępstwa) w latach 2015–2019

	2015	2016	2017	2018	2019	Zmiana
Liczba ujawnionych przestępstw, w tym:	293	268	276	296	270	-8%
z tyt. kradzieży	42	21	24	9	18	-57%
z tyt. kradzieży z włamaniem	37	47	23	8	10	-73%
z tyt. rozboju	1	1	1	1	1	0%
z tyt. bójki i pobicia	5	1	1	5	1	-80%
z tyt. średniego i lekkiego uszczerbku na zdrowiu	5	13	5	9	7	40%
z tyt. zniszczenia lub uszkodzenia cudzego mienia	12	12	13	10	15	25%
pozostale	191	173	209	254	218	14%

Źródło: opracowanie własne na podstawie informacji przekazanych przez Komisariat Policji w Niemcach.

Jednym z zadań samorządu terytorialnego jest zapewnienie porządku publicznego i bezpieczeństwa przeciwpożarowego. Na terenie Gminy Niemce w latach 2015–2019 funkcjonowało 8 jednostek OSP. Są to jednostki z miejscowości: Dys, Jakubowice Konińskie Kolonia, Kawka, Krasienin-Kolonia, Majdan Krasieniński, Nasutów, Niemce, Stoczek-Kolonia. Dwie z tych jednostek, OSP Krasienin i Niemce, decyzją Komendanta Głównego PSP zostały włączone do Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego.

Wyposażenie i wyszkolenie jednostek OSP umożliwia im udział w działaniach ratowniczo-gaśniczych, ratownictwie technicznym i drogowym, medycznym, poszukiwawczo-ratownicznym oraz obsłudze lotniczego pogotowia ratunkowego.

Do dyspozycji jednostek OSP w 2019 r. pozostawały: 1 ciężki samochód ratowniczo-gaśniczy, 7 średnich, 6 lekkich oraz podnośnik hydrauliczny. Dodatkowo na wyposażeniu jednostek jest 26 motopomp, 5 zestawów ratownictwa technicznego, 3 kamery termowizyjne, 5 zestawów do ratownictwa medycznego, 3 defibrylatory, 10 agregatów prądotwórczych, 20 aparatów ochrony dróg oddechowych, 40 radiostacji nasobnych i 12 samochodowych.

W latach 2015–2019 część sprzętu została wycofana z użytkowania (stare samochody, motopompy) a na ich miejsce zostały zakupione nowe. Poza tym jednostki doposażono m.in. w nowy sprzęt komunikacji, kamery termowizyjne, aparaty ODO.

Większość strażnic wyposażona jest w system alarmowania umożliwiający zdalne uruchomienie syreny i telefoniczne powiadomienie ratowników o zdarzeniu oraz selektywne wywołanie jednostki. Na bieżąco przeprowadzane są remonty garaży i pomieszczeń socjalnych.

Jeżeli chodzi o statystykę zdarzeń, według danych Komendy Miejskiej Państwowej Straży Pożarnej w Lublinie w 2019 r. na terenie gminy Niemce było 290 zdarzeń (102 pożary, 165 miejscowych zagrożeń, 23 alarmy fałszywe). Jednostki OSP wyjeżdżały (także poza granice gminy) 310 razy. Zaangażowanych w to było 1 981 strażaków. W stosunku do 2015 r. w nastąpił wzrost w szczególności w ilości wyjazdów – 243 oraz ilości zaangażowanych ratowników – 854.

Oprócz działalności stricte ratowniczej ochotnicy biorą udział w ćwiczeniach organizowanych przez PSP. Ponadto uczestniczą w szkoleniach i kursach podnosząc swoje kwalifikacje i umiejętności. Jednostki OSP współpracują także z jednostkami samorządu terytorialnego, Kołami Gospodyń Wiejskich, Gminnym Ośrodkiem Kultury oraz szkołami. Uczestniczą też w imprezach okolicznościowych i uroczystościach kościelnych.

8. FINANSE SAMORZĄDU

8.1. Budżet gminy

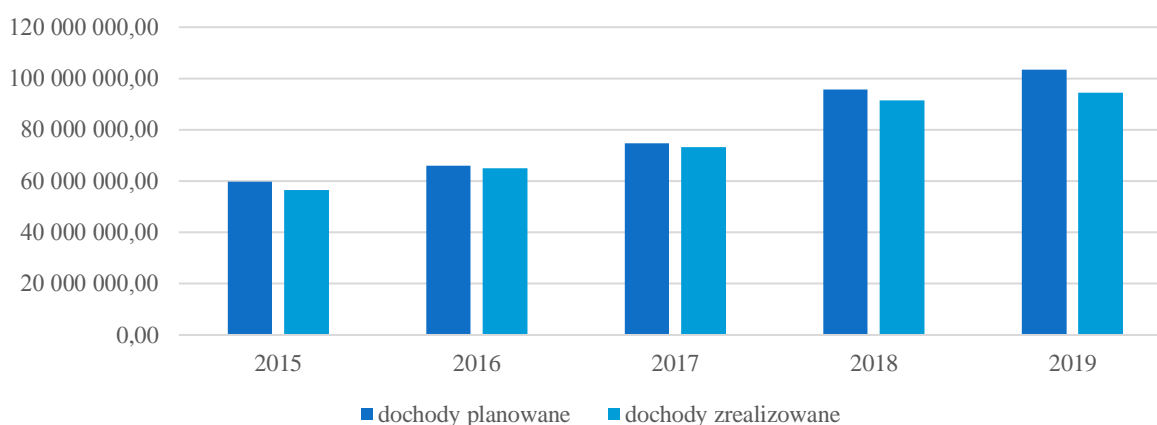
W latach 2015–2019 dochody zrealizowane w budżecie Gminy Niemce wzrosły o 67,6% i w 2019 r. wyniosły ponad 94,5 mln zł. W mniejszym stopniu, bo o 53,5% wzrosła wartość zrealizowanych wydatków, które w 2019 r. wyniosły niemal 92,2 mln zł.

Tabela 23: Wartość zrealizowanych dochodów i wydatków budżetu Gminy Niemce (w zł)

		2015	2016	2017	2018	2019	zmiana 2019/2015
dochody	planowane	59 812 051,99	65 897 601,80	74 801 877,04	95 613 896,38	103 454 702,46	73,0%
	zrealizowane	56 393 154,13	65 109 112,67	73 225 026,53	91 418 501,61	94 542 451,60	67,6%
wydatki	planowane	62 810 275,75	64 591 858,36	77 270 061,20	98 811 519,74	103 515 305,46	64,8%
	zrealizowane	60 054 004,12	63 110 588,98	75 025 212,16	94 503 199,53	92 176 882,99	53,5%

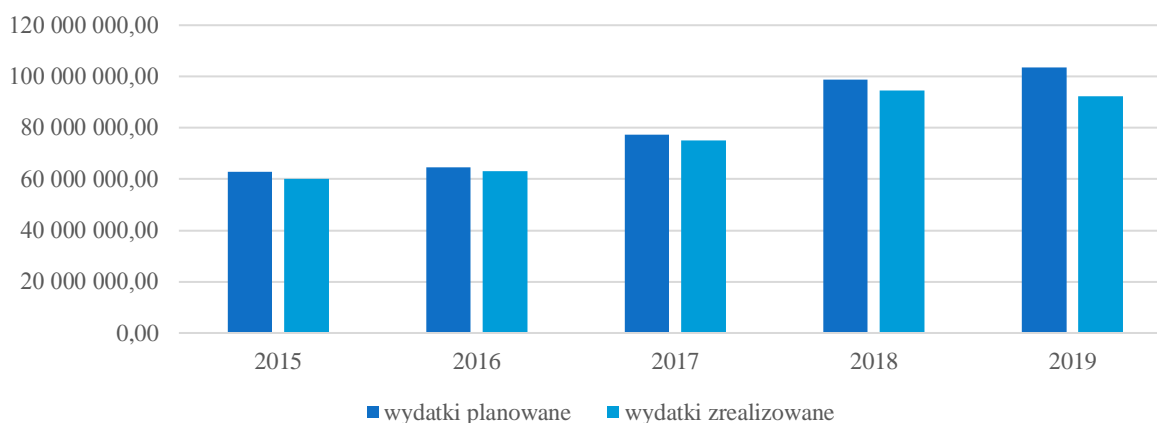
Źródło: Sprawozdanie z wykonania budżetu Gminy Niemce, Urząd Gminy Niemce.

Wykres 28: Porównanie planowanych i zrealizowanych dochodów w latach 2015–2019 (w zł)

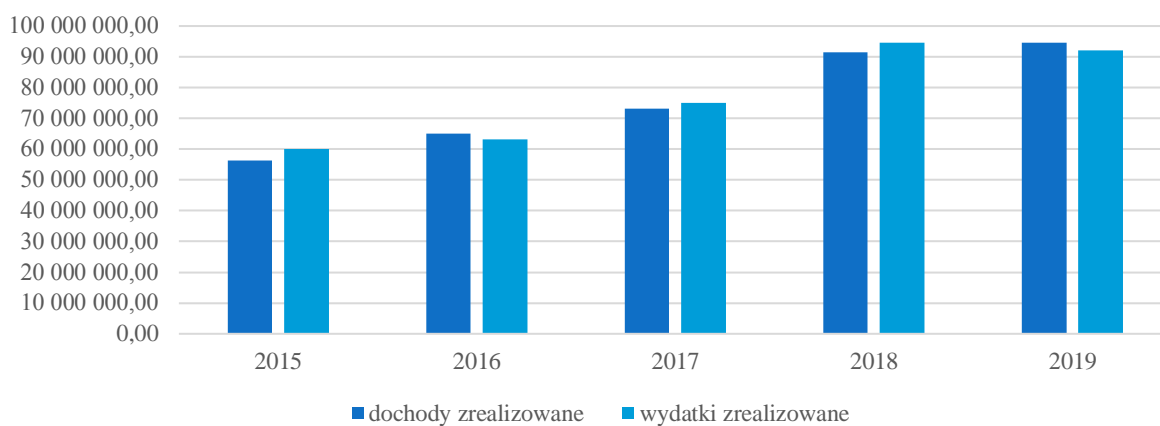
Źródło: Sprawozdanie z wykonania budżetu Gminy Niemce, Urząd Gminy Niemce.

Wykres 29: Porównanie planowanych i zrealizowanych wydatków w latach 2015–2019 (w zł)

Źródło: Sprawozdanie z wykonania budżetu Gminy Niemce, Urząd Gminy Niemce.

Wykres 30: Porównanie zrealizowanych dochodów i wydatków w latach 2015–2019 (w zł)

Źródło: Sprawozdanie z wykonania budżetu Gminy Niemce, Urząd Gminy Niemce.

Należy zauważyć, że za wyjątkiem 2016 r., kiedy to dochody budżetowe przekroczyły wydatki budżetu gminy Niemce, w każdym roku analizy występował deficyt finansowy.

Bibliografia

Sprawozdania, informacje, raporty i inne opracowania

1. Informacja o stanie realizacji zadań oświatowych Gminy Niemce. [różne lata].
2. Raport o stanie Gminy Niemce za rok 2018 i 2019, Urząd Gminy Niemce, Niemce 2019, 2020.
3. Sprawozdanie roczne z działalności Ośrodka Pomocy Społecznej w Niemcach. [różne lata]
4. Sprawozdanie z działalności Gminnego Ośrodka Kultury w Niemcach. [różne lata].
5. Sprawozdanie z wykonania budżetu Gminy Niemce, Urząd Gminy Niemce. [różne lata].
6. Strategia Rozwoju Gminy Niemce na lata 2015–2020, Urząd Gminy Niemce, Niemce 2015. [Uchwała nr XV/142/2015 Rady Gminy Niemce z dnia 17 grudnia 2015 r. w sprawie przyjęcia „Strategii R.ozwoju Gminy Niemce na lata 2015–2020”]
7. Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Niemce, Urząd Gminy Niemce, Niemce 2017. [Uchwała nr XXX/279/2017 Rady Gminy Niemce z dnia 19 maja 2017 r.].

Akty prawne

1. Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 1876, 2369, z 2021 r. poz. 794, 803).
2. Ustawa z dnia 26 stycznia 1982 r. Karta Nauczyciela (t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 2215, z 2021 r. poz. 4).
3. Ustawa z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 111).
4. Ustawa z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 877).

Źródła danych pierwotnych

1. Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego.
2. Powszechny Spis Rolny 2010 wg siedziby gospodarstwa, Główny Urząd Statystyczny.

Źródła internetowe

1. Strona internetowa LGD „Kraina wokół Lublina”, www.krainawokollublina.pl.
2. Strona internetowa Państwowej Komisji Wyborczej, www.pkw.gov.pl.
3. Strona internetowa Systemu Informacji Przestrzennej Urzędu Gminy Niemcy, www.niemce.e-mapa.net.
4. Strona internetowa Urzędu Gminy Niemce, www.niemce.pl.

Spis tabel

Tabela 1: Podstawowe informacje o gminie Niemce	5
Tabela 2: Liczba ludności w poszczególnych miejscowościach w gminie Niemce	7
Tabela 3: Współczynnik feminizacji w gminie Niemce	8
Tabela 4: Migracje na pobyt stały	11
Tabela 5: Stan organizacji przedszkoli publicznych i niepublicznych	14
Tabela 6: Zwrot kosztów wychowania przedszkolnego przez gminę Niemce na dzieci zamieszkałe na terenie Gminy Niemce, a uczęszczające do przedszkoli publicznych prowadzonych przez inne gminy w latach 2014–2019	15
Tabela 7: Stan organizacji szkół podstawowych i gimnazjów	16
Tabela 8: Zatrudnienie nauczycieli (w osobach) w placówkach oświatowych w gminie Niemce	18
Tabela 9: Stan bazy lokalowej oświaty (wybrane pozycje) w roku szkolnym 2019/2010	18
Tabela 10: Zasoby mieszkaniowe	20
Tabela 11: Mieszkania oddane do użytkowania i ich powierzchnia użytkowa	20
Tabela 12: Sieć rozdzielcza na 100 km ²	21
Tabela 13: Korzystający z instalacji sieciowych jako % ogółu ludności (w %)	21
Tabela 14: Gospodarstwa domowe z dochodami z różnych źródeł	24
Tabela 15: Gospodarstwa z uprawą wg rodzaju i powierzchni zasiewów	24
Tabela 16: Powierzchnia gospodarstw rolnych wg grup obszarowych użytków rolnych (ha)	25
Tabela 17: Podmioty gospodarcze wpisane do rejestru REGON wg sekcji PKD 2007	27
Tabela 18: Działalność bibliotek	31
Tabela 19: Wybrane przyczyny przyznania pomocy społecznej (liczba osób w rodzinach objęta pomocą)	38
Tabela 20: Rodzaje świadczeń z ustawy o świadczeniach rodzinnych, wypłacone w 2019 r.	39
Tabela 21: Liczba rodzin pobierających świadczenia z funduszu alimentacyjnego w latach 2015–2019	39
Tabela 22: Liczba ujawnionych na terenie gminy Niemce przestępstw (według kategorii przestępstwa) w latach 2015–2019	40
Tabela 23: Wartość zrealizowanych dochodów i wydatków budżetu Gminy Niemce (w zł)	42

Spis rysunków

Rysunek 1: Granice administracyjne gminy Niemce	5
Rysunek 2: Położenie gminy Niemce	6
Rysunek 3: Lokalizacja obszarów ochrony przyrody	33

Spis wykresów

Wykres 1: Łączna liczba ludności w gminie Niemce w latach 2013–2019	7
Wykres 2: Gęstość zaludnienia – ludność na 1 km ²	8
Wykres 3: Przyrost naturalny oraz urodzenia żywe i zgony na 1 000 ludności w gminie Niemce	9
Wykres 4: Małżeństwa na 1 000 ludności	9
Wykres 5: Ludność wg grup wieku w latach 2013–2019	10
Wykres 6: Struktura demograficzna ludności wg ekonomicznych grup wieku w latach 2013–2019	11
Wykres 7: Liczba pracujących ogółem	11
Wykres 8: Struktura pracujących	12
Wykres 9: Bezrobotni zarejestrowani ogółem i wg płci w gminie Niemce	12
Wykres 10: Frekwencja w wyborach samorządowych i prezydenckich w latach 2014–2020	13
Wykres 11: Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne	13
Wykres 12: Współczynnik skolaryzacji brutto	16
Wykres 13: Powierzchnia geodezyjna gminy Niemce według kierunków wykorzystania	22
Wykres 14: Liczba gospodarstw rolnych w poszczególnych miejscowościach w gminie Niemce	23
Wykres 15: Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON	25

Wykres 16: Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON wg sektorów własnościowych	25
Wykres 17: Struktura podmiotów gospodarczych wpisanych do rejestru REGON wg klas wielkości w gminie Niemce	26
Wykres 18: Struktura podmiotów gospodarczych wg grup rodzajów działalności PKD 2007	26
Wykres 19: Zmiany w liczbie podmiotów zarejestrowanych w rejestrze REGON	27
Wykres 20: Podmioty gospodarki narodowej – wskaźniki	28
Wykres 21: Zmieszane odpady komunalne zebrane w ciągu roku w gminie Niemce	34
Wykres 22: Ścieki odprowadzone ogółem (dam ³)	34
Wykres 23: Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków	34
Wykres 24: Porady lekarskie w ramach podstawowej i ambulatoryjnej opieki zdrowotnej	35
Wykres 25: Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej na 10 tys. ludności	37
Wykres 26: Gospodarstwa domowe korzystające ze środowiskowej pomocy społecznej wg kryterium dochodowego	40
Wykres 27: Liczba interwencji policji i czynności wyjaśniających w sprawach o wykroczenia na terenie gminy Niemce w latach 2015–2019	40
Wykres 28: Porównanie planowanych i zrealizowanych dochodów w latach 2015–2019 (w zł)	42
Wykres 29: Porównanie planowanych i zrealizowanych wydatków w latach 2015–2019 (w zł)	42
Wykres 30: Porównanie zrealizowanych dochodów i wydatków w latach 2015–2019 (w zł)	43

Załącznik nr 2:

*Wyniki ankiety
skierowanej
do mieszkańców
gminy Niemce*

Niemce, maj 2021 r.

1. Założenia ankiety

Przedmiotowa ankieta została opracowana na potrzeby procesu tworzenia Strategii Rozwoju Gminy Niemce na lata 2021–2030 i składała się z 7 pytań, z których 5 były to pytania zamknięte, a 2 to krótkie pytania otwarte. Ankieta była w pełni anonimowa i pozbawiona informacji metryczkowych, dotyczących np. płci, wieku, wykształcenia, czy też statusu materialnego. Ankieta została upubliczniona na stronie internetowej Urzędu Gminy Niemce, a więc była dostępna dla wszystkich zainteresowanych mieszkańców.

Poniżej przedstawiono wszystkie pytania wraz z możliwymi odpowiedziami.

1. *Jakie są według Pani/Pana najważniejsze silne strony (potencjały) gminy? (proszę wskazać nie więcej niż 5 odpowiedzi):*

- walory przyrodnicze i stan jakościowy środowiska naturalnego
- zasoby wodne (wody powierzchniowe i gruntowe)
- bogate tradycje i dziedzictwo kulturowe
- korzystne warunki środowiska naturalnego sprzyjające produkcji zdrowej żywności
- dobrze rozwinięta baza usług agroturystycznych
- dobra dostępność komunikacyjna gminy z regionem i resztą kraju (różne środki transportu)
- dobra dostępność świetlic wiejskich i różnorodna oferta w ramach ich działalności
- dobra baza materialna, lokalowa i kadrowa placówek oświatowo-wychowawczych
- występowanie obiektów zabytkowych i historycznych na terenie gminy
- dobre warunki do prowadzenia działalności rolniczej
- duże zasoby biomasy służące wytwarzaniu energii odnawialnej
- skonsolidowany sektor producentów i przetwórców rolnych
- rosnąca aktywność społeczna i ekonomiczna mieszkańców
- sprawne i prężnie działające organizacje pozarządowe, w tym koła gospodyń wiejskich i ochotnicze straże pożarne
- dobrze rozwinięta infrastruktura sportowo-rekreacyjna
- dostępność wolnych terenów pod działalność gospodarczą lub możliwość ich wyznaczenia i zagospodarowania
- dobra sytuacja finansowa gminy
- inne – jakie?

2. *Jakie są według Pani/Pana najważniejsze słabości (problemy) gminy? (proszę wskazać nie więcej niż 5 odpowiedzi):*

- wysoka liczba bezrobotnych i zbyt mała intensywność działań wspierających rozwój rynku pracy, brak miejsc pracy dla osób dobrze wykształconych, emigracja ludzi młodych
- słabo rozwinięta sieć komunikacji publicznej
- niski poziom rozwoju przedsiębiorczości i aktywności ekonomicznej mieszkańców
- ograniczona oferta kulturalna i niewystarczająca liczba animatorów kultury
- duży odsetek osób korzystających z pomocy społecznej, w tym proces dziedziczenia ubóstwa i niesamodzielności życiowej
- zły stan infrastruktury drogowej i okołodrogowej, nierównomierne rozłożenie dróg lokalnych
- słaba dostępność do infrastruktury sieciowej (kanalizacja, wodociąg, gaz)
- niszczące zabytki i obiekty użyteczności publicznej
- słabo rozwinięta infrastruktura sportowo-rekreacyjna
- niski stopień integracji społecznej mieszkańców, brak miejsc spotkań i lokalnych liderów

- rozdrobnienie rolnictwa, niska opłacalność produkcji rolniczej, trudności w zbyciu wytworzonych w gospodarstwach rolnych produktów/towarów
- problemy przedsiębiorców ze znalezieniem wykwalifikowanych pracowników
- niewystarczająca powierzchnia przygotowanych terenów inwestycyjnych/terenów aktywizacji gospodarczej
- zaniedbana przestrzeń publiczna, źle zagospodarowane tereny zielone, skwery, brak reprezentacyjnego centrum, w którym koncentrowałoby się życie mieszkańców
- niewystarczająca liczba lokali socjalnych/komunalnych
- niewystarczająca baza oświatowo-wychowawcza, źle dostosowana sieć placówek oświatowo-wychowawczych
- słabo rozwinięta infrastruktura turystyczna i okoturystyczna (np. baza noclegowa, baza gastronomiczna)
- inne – jakie?

3. Co według Pani/Pana stanowi najważniejsze szanse dla gminy? (proszę wskazać nie więcej niż 4 odpowiedzi):

- rosnące zainteresowanie społeczeństwa lokalnymi produktami i ekologiczną żywnością
- rosnąca popularność wypoczynku na obszarach wiejskich i w gospodarstwach agroturystycznych
- możliwość pozyskania w najbliższych latach środków z Unii Europejskiej na rozwój gminy
- przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu osób starszych, osób z niepełnosprawnościami i potrzebujących pomocy
- rozwój infrastruktury drogowej i kolejowej na szczeblu regionalnym i krajowym
- rosnące zainteresowanie społeczeństwa aktywnymi formami wypoczynku i zdrowego trybu życia
- rosnąca liczba rządowych programów socjalnych i pomocowych dla społeczeństwa
- lepsze wykorzystanie kompetencji i zasobów będących w dyspozycji organizacji pozarządowych (w tym kół gospodyń wiejskich i ochotniczych straży pożarnych)
- rozwój polskiej gospodarki i wzrost znaczenia kraju na arenie międzynarodowej
- postępująca informatyzacja i cyfryzacja życia codziennego
- dalsza modernizacja i postępująca specjalizacja rolnictwa
- rozwój runku energetyki odnawialnej
- inne – jakie?

4. Co według Pani/Pana stanowi zagrożenie dla gminy? (proszę wskazać nie więcej niż 4 odpowiedzi):

- zwiększające się zanieczyszczenie środowiska naturalnego
- niestabilność gospodarcza w skali całego kraju i brak perspektyw dla rozwoju lokalnej przedsiębiorczości
- rozwój epidemii lub stałe utrzymywanie się stanu zagrożenia epidemicznego
- trudności w realizacji projektów wymagających współpracy międzysektorowej i/lub ponadlokalnej
- niekorzystne trendy demograficzne w skali kraju – „starzenie się” społeczeństwa
- wzrost przestępczości i spadające poczucie bezpieczeństwa
- zwiększający się zakres problemów społecznych dotyczących różnych grup osób
- bierna postawa społeczeństwa w sferze aktywności społecznej i gospodarczej
- brak perspektyw dla rozwoju rolnictwa i niska rentowność produkcji rolnej
- niestabilność przepisów prawa oraz częste zmiany w prawie
- postępujące zmiany klimatyczne i nieprzewidywalność zjawisk pogodowych
- wyczerpujące się zasoby wodne

- *centralizacja władzy, czyli zmniejszenie znaczenia samorządu lokalnego i ograniczenie jego kompetencji*
- *inne – jakie?*

5. *Jakie według Pani/Pana powinny być oczekiwane efekty realizacji strategii rozwoju gminy? (proszę wskazać nie więcej niż 5 odpowiedzi):*

- *rozwój małej i średniej przedsiębiorczości, w tym lokalnych producentów*
- *tworzenie przestrzeni dla działań kulturalnych, artystycznych i społecznych*
- *poprawa dostępności komunikacyjnej, w tym rozwój komunikacji publicznej*
- *przyciągnięcie nowych inwestorów, aktywizacja gospodarcza gminy*
- *stworzenie lub rozszerzenie bazy turystycznej (i okołoturystycznej)*
- *wzrost aktywności obywatelskiej mieszkańców*
- *tworzenie przestrzeni do uprawiania sportów, wypoczynku i rekreacji*
- *zatrzymanie w gminie ludzi młodych, w tym osób z wyższym wykształceniem*
- *odnowa i ochrona zabytków, dziedzictwa historycznego i kulturowego*
- *poprawa stanu dróg i chodników oraz budowa ścieżek rowerowych*
- *podniesienie dostępności do komunalnych usług sieciowych (kanalizacja, woda, gaz)*
- *zapewnienie dostępności do szerokopasmowego Internetu*
- *przeciwdziałanie problemom społecznym w różnych grupach osób*
- *poprawa i rozbudowa infrastruktury okołodrogowej (np. oświetlenie gminy, mała architektura itd.)*
- *poprawa bezpieczeństwa mieszkańców*
- *poprawa warunków do prowadzenia działalności rolniczej, w tym rozwój rolnictwa ekologicznego*
- *włączenie społeczne osób starszych, zapewnienie odpowiedniej opieki i oferty dla seniorów*
- *remont i renowacja budynków publicznych (gminnych)*
- *ochrona środowiska naturalnego i przeciwdziałanie zmianom klimatu*
- *przyspieszenie cyfryzacji i zwiększenie dostępności e-usług*
- *inne – jakie?*

6. *Uwzględniając wskazane przez Panią/Pana silne strony (potencjały) gminy, proszę zaproponować maksymalnie 3 przedsięwzięcia/projekty infrastrukturalne (tzw. inwestycyjne), wraz z krótkim uzasadnieniem, które pozwolą ograniczyć/wyeliminować wskazane przez Panią/Pana słabości (problemy) gminy:*

[Schemat odpowiedzi: NAZWA PRZEDSIĘWZIĘCIA/PROJEKTU, UZASADNIENIE]

7. *Uwzględniając wskazane przez Panią/Pana silne strony (potencjały) gminy, proszę zaproponować maksymalnie 3 przedsięwzięcia/projekty społeczne/obywatelskie (tzw. miękkie), wraz z krótkim uzasadnieniem, które pozwolą ograniczyć/wyeliminować wskazane przez Panią/Pana słabości (problemy) gminy:*

[Schemat odpowiedzi: NAZWA PRZEDSIĘWZIĘCIA/PROJEKTU, UZASADNIENIE]

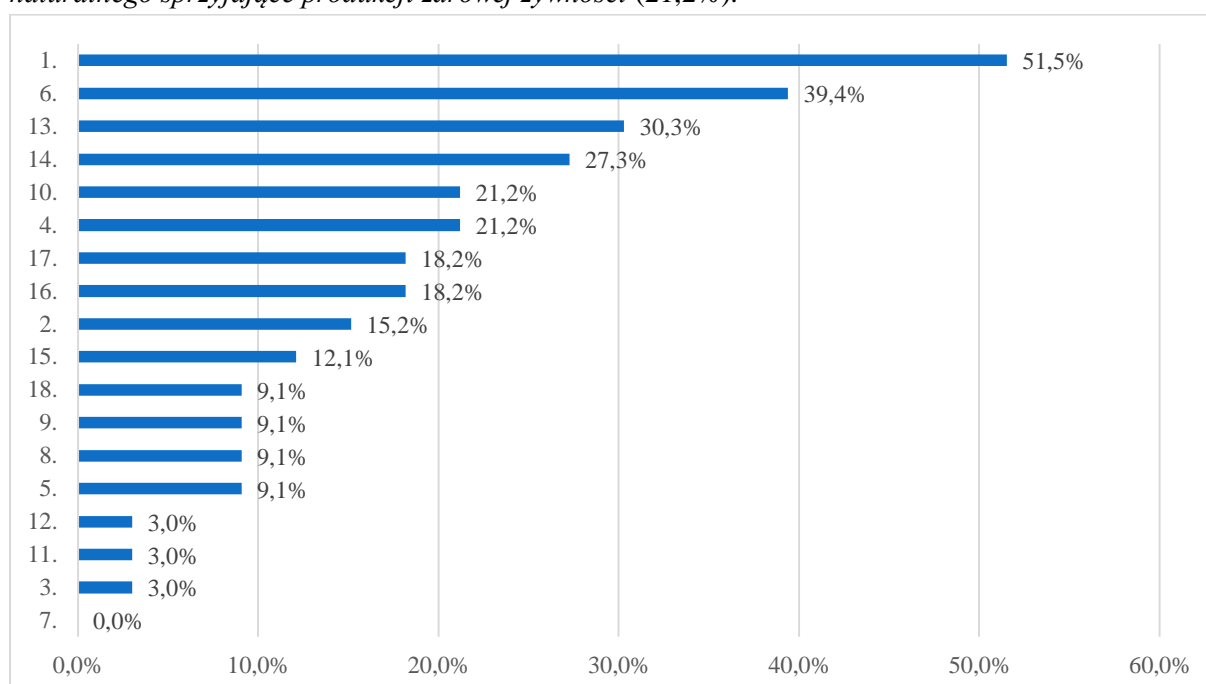
2. Analiza wyników ankiety

2.1. Pytania zamknięte

Pierwsze pytanie jakie postawiono w ankiecie brzmiało: *Jakie są według Pani/Pana najważniejsze silne strony (potencjały) gminy?* Udzielono 33 odpowiedzi. Respondenci uznali, że trzy najważniejsze silne strony (potencjały) to:

- walory przyrodnicze i stan jakościowy środowiska naturalnego – 51,5%;
- dobra dostępność komunikacyjna gminy z regionem i resztą kraju (różne środki transportu) – 39,4%;
- rosnąca aktywność społeczna i ekonomiczna mieszkańców – 30,3%.

Niewiele mniej wskazań – bo 27,3% – uzyskała odpowiedź: *sprawne i prężnie działające organizacje pozarządowe, w tym koła gospodyń wiejskich i ochotnicze straże pożarne*. Wysoko ocenione zostały także: *dobre warunki do prowadzenia działalności rolniczej* (21,2%), *korzystne warunki środowiska naturalnego sprzyjające produkcji zdrowej żywności* (21,2%).

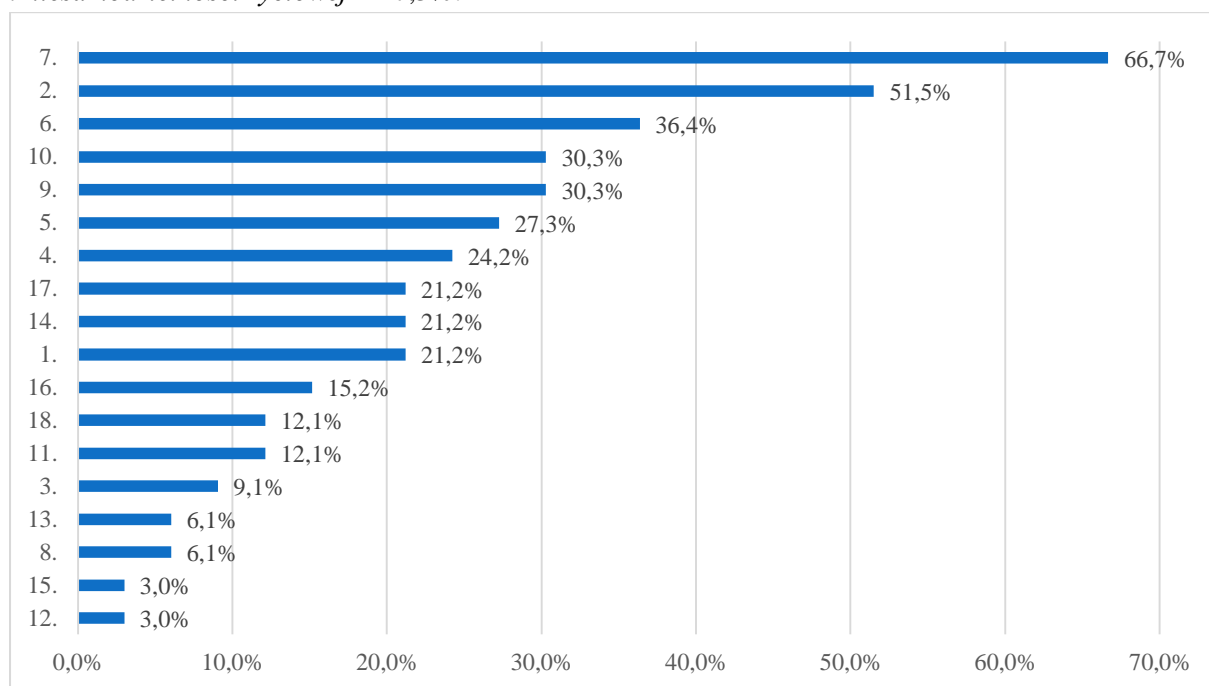

Lp.	Treść odpowiedzi
1.	walory przyrodnicze i stan jakościowy środowiska naturalnego
2.	zasoby wodne (wody powierzchniowe i gruntowe)
3.	bogate tradycje i dziedzictwo kulturowe
4.	korzystne warunki środowiska naturalnego sprzyjające produkcji zdrowej żywności
5.	dobrze rozwinięta baza usług agroturystycznych
6.	dobra dostępność komunikacyjna gminy z regionem i resztą kraju (różne środki transportu)
7.	dobra dostępność świetlic wiejskich i różnorodna oferta w ramach ich działalności
8.	dobra baza materialna, lokalowa i kadrowa placówek oświatowo-wychowawczych
9.	występowanie obiektów zabytkowych i historycznych na terenie gmin
10.	dobre warunki do prowadzenia działalności rolniczej
11.	duże zasoby biomasy służące wytwarzaniu energii odnawialnej
12.	skonsolidowany sektor producentów i przetwórców rolnych
13.	rosnąca aktywność społeczna i ekonomiczna mieszkańców
14.	sprawne i prężnie działające organizacje pozarządowe, w tym koła gospodyń wiejskich i ochotnicze straże pożarne
15.	dobrze rozwinięta infrastruktura sportowo-rekreacyjna
16.	dostępność wolnych terenów pod działalność gospodarczą lub możliwość ich wyznaczenia i zagospodarowania
17.	dobra sytuacja finansowa gminy
18.	inne odpowiedzi

Drugie pytanie jakie postawiono w ankiecie brzmiało: *Jakie są według Pani/Pana najważniejsze słabości (problemy) gminy?* Udzielono 33 odpowiedzi. Respondenci uznali, że trzy najważniejsze słabości (problemy) to:

- *słaba dostępność do infrastruktury sieciowej (kanalizacja, wodociąg, gaz)* – 66,7%;
- *słabo rozwinięta sieć komunikacji publicznej* – 51,5%;
- *zły stan infrastruktury drogowej i okołodrogowej, nierównomierne rozłożenie dróg lokalnych* – 36,4%.

Za ważniejsze słabości respondenci uznali także *niski stopień integracji społecznej mieszkańców, brak miejsc spotkań i lokalnych liderów* – 30,3%, *słabo rozwiniętą infrastrukturę sportowo-rekreacyjną* – 30,3%, *duży odsetek osób korzystających z pomocy społecznej, w tym proces dziedziczenia ubóstwa i niesamodzielności życiowej* – 27,3%.

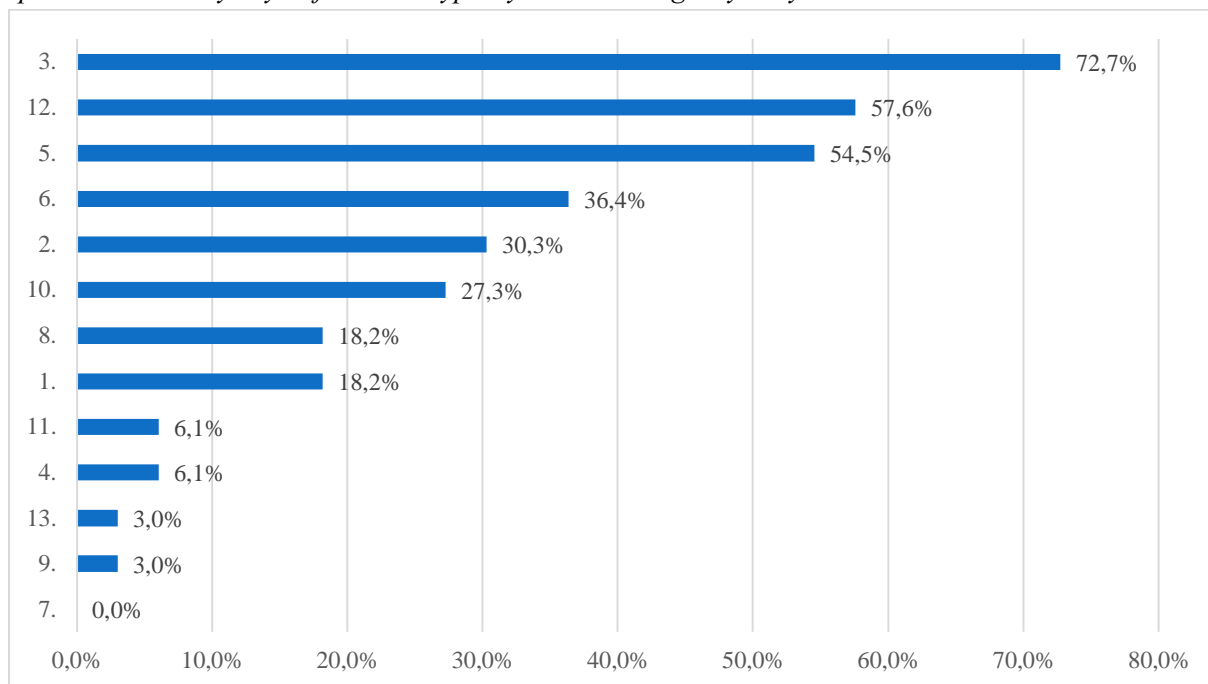

Lp.	Treść odpowiedzi
1.	wysoka liczba bezrobotnych i zbyt mała intensywność działań wspierających rozwój rynku pracy, brak miejsc pracy dla osób dobrze wykształconych, emigracja ludzi młodych
2.	słabo rozwinięta sieć komunikacji publicznej
3.	niski poziom rozwoju przedsiębiorczości i aktywności ekonomicznej mieszkańców
4.	ograniczona oferta kulturalna i niewystarczająca liczba animatorów kultury
5.	duży odsetek osób korzystających z pomocy społecznej, w tym proces dziedziczenia ubóstwa i niesamodzielności życiowej
6.	zły stan infrastruktury drogowej i okołodrogowej, nierównomierne rozłożenie dróg lokalnych
7.	słaba dostępność do infrastruktury sieciowej (kanalizacja, wodociąg, gaz)
8.	niszczące zabytki i obiekty użyteczności publicznej
9.	słabo rozwinięta infrastruktura sportowo-rekreacyjna
10.	niski stopień integracji społecznej mieszkańców, brak miejsc spotkań i lokalnych liderów
11.	rozdrobienie rolnictwa, niska opłacalność produkcji rolniczej, trudności w zbyciu wytworzonych w gospodarstwach rolnych produktów/towarów
12.	problemy przedsiębiorców ze znalezieniem wykwalifikowanych pracowników
13.	niewystarczająca powierzchnia przygotowanych terenów inwestycyjnych/terenów aktywizacji gospodarczej
14.	zaniedbana przestrzeń publiczna, źle zagospodarowane tereny zielone, skwery, brak reprezentacyjnego centrum, w którym koncentrowałoby się życie mieszkańców
15.	niewystarczająca liczba lokali socjalnych/komunalnych
16.	niewystarczająca baza oświatowo-wychowawcza, źle dostosowana sieć placówek oświatowo-wychowawczych
17.	słabo rozwinięta infrastruktura turystyczna i okołoturystyczna (np. baza noclegowa, baza gastronomiczna)
18.	inne odpowiedzi

Trzecie pytanie jakie postawiono w ankiecie brzmiało: *Co według Pani/Pana stanowi najważniejsze szanse dla gminy?* Udzielono 33 odpowiedzi. Respondenci uznali, że trzy najważniejsze szanse to:

- *możliwość pozyskania w najbliższych latach środków z Unii Europejskiej na rozwój gminy* – 72,7%;
- *rozwój rynku energetyki odnawialnej* – 57,6%;
- *rozwój infrastruktury drogowej i kolejowej na szczeblu regionalnym i krajowym* – 54,5%.

Kolejne wskazanie uzyskało już tylko wartość 36,4% i była to odpowiedź: *rosnące zainteresowanie społeczeństwa aktywnymi formami wypoczynku i zdrowego trybu życia.*

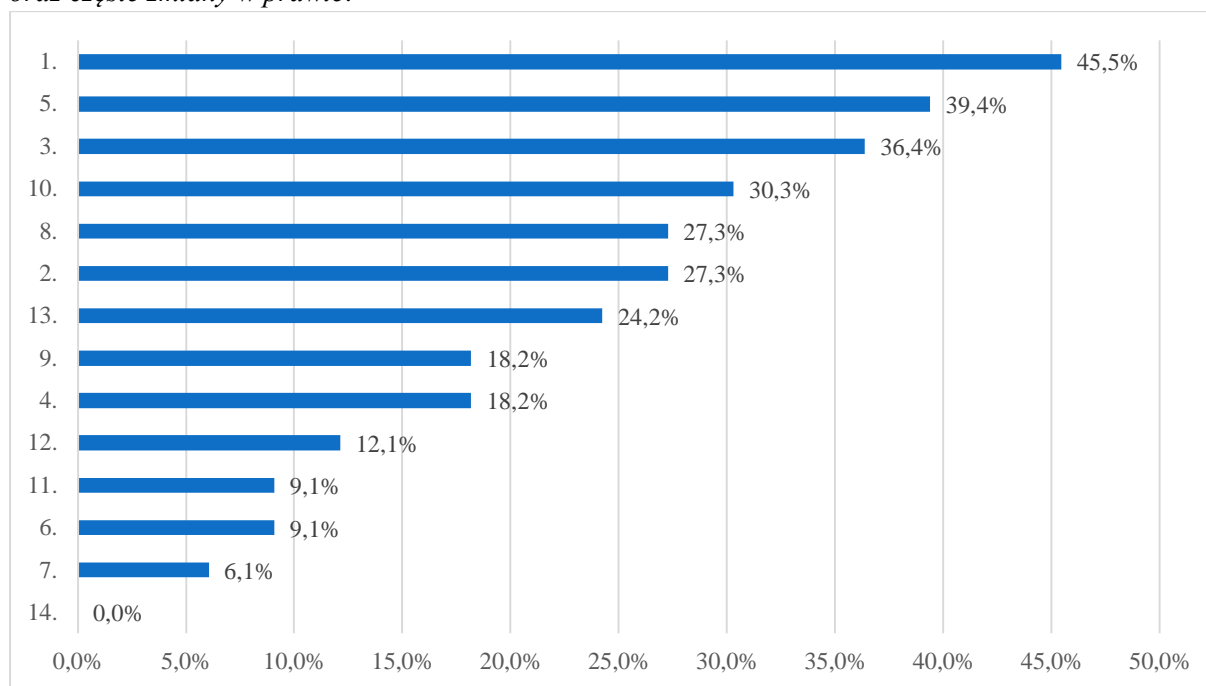

Lp.	Treść odpowiedzi
1.	rosnące zainteresowanie społeczeństwa lokalnymi produktami i ekologiczną żywnością
2.	rosnąca popularność wypoczynku na obszarach wiejskich i w gospodarstwach agroturystycznych
3.	możliwość pozyskania w najbliższych latach środków z Unii Europejskiej na rozwój gminy
4.	przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu osób starszych, osób z niepełnosprawnościami i potrzebujących pomocy
5.	rozwój infrastruktury drogowej i kolejowej na szczeblu regionalnym i krajowym
6.	rosnące zainteresowanie społeczeństwa aktywnymi formami wypoczynku i zdrowego trybu życia
7.	rosnąca liczba rządowych programów socjalnych i pomocowych dla społeczeństwa
8.	lepsze wykorzystanie kompetencji i zasobów będących w dyspozycji organizacji pozarządowych (w tym kół gospodyń wiejskich i ochotniczych straży pożarnych)
9.	rozwój polskiej gospodarki i wzrost znaczenia kraju na arenie międzynarodowej
10.	postępująca informatyzacja i cyfryzacja życia codziennego
11.	dalsza modernizacja i postępująca specjalizacja rolnictwa
12.	rozwój rynku energetyki odnawialnej
13.	inne odpowiedzi

Czwarte pytanie jakie postawiono w ankiecie brzmiało: *Co według Pani/Pana stanowi zagrożenie dla gminy?* Udzielono 33 odpowiedzi. Respondenci uznali, że trzy najważniejsze zagrożenia to:

- *zwiększające się zanieczyszczenie środowiska naturalnego* – 45,5%;
- *niekorzystne trendy demograficzne w skali kraju – „starzenie się” społeczeństwa* – 39,4%;
- *rozwój epidemii lub stałe utrzymywanie się stanu zagrożenia epidemicznego* – 36,4%.

Znaczącą ilość wskazań – bo 30,3% – otrzymała jeszcze odpowiedź: *niestabilność przepisów prawa oraz częste zmiany w prawie.*

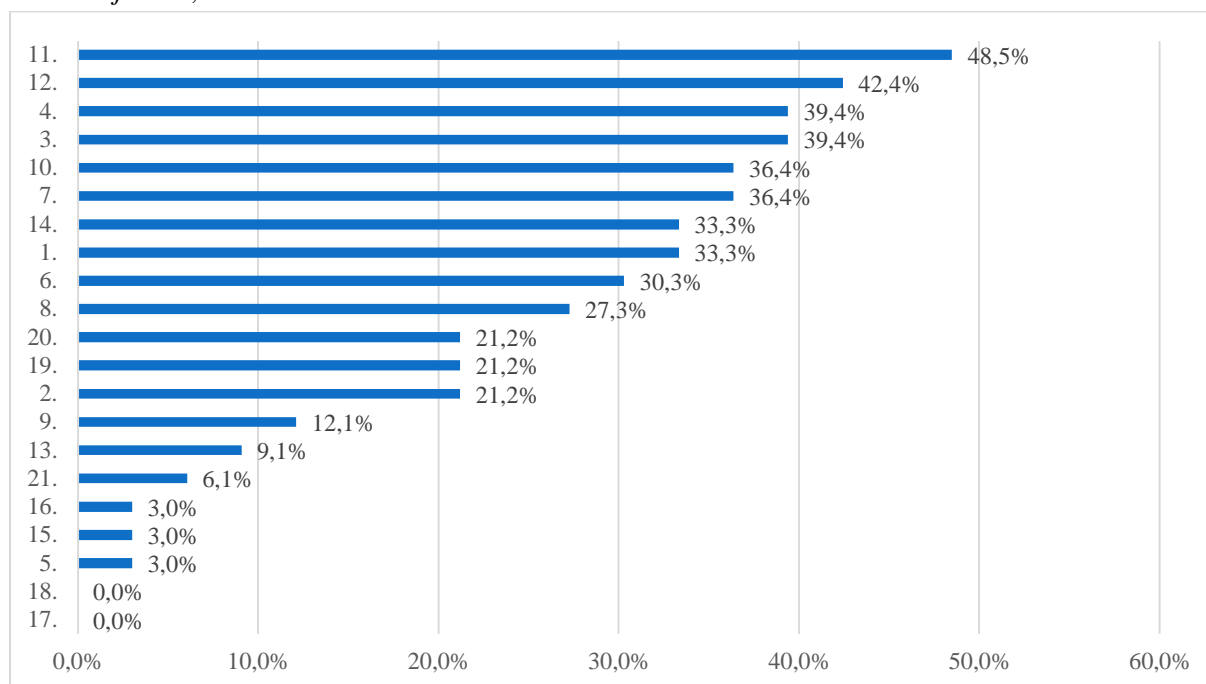

Lp.	Treść odpowiedzi
1.	zwiększające się zanieczyszczenie środowiska naturalnego
2.	niestabilność gospodarcza w skali całego kraju i brak perspektyw dla rozwoju lokalnej przedsiębiorczości
3.	rozwój epidemii lub stałe utrzymywanie się stanu zagrożenia epidemicznego
4.	trudności w realizacji projektów wymagających współpracy międzysektorowej i/lub ponadlokalnej
5.	niekorzystne trendy demograficzne w skali kraju – „starzenie się” społeczeństwa
6.	wzrost przestępczości i spadające poczucie bezpieczeństwa
7.	zwiększający się zakres problemów społecznych dotyczących różnych grup osób
8.	bierna postawa społeczeństwa w sferze aktywności społecznej i gospodarczej
9.	brak perspektyw dla rozwoju rolnictwa i niska rentowność produkcji rolnej
10.	niestabilność przepisów prawa oraz częste zmiany w prawie
11.	postępujące zmiany klimatyczne i nieprzewidywalność zjawisk pogodowych
12.	wyczerpujące się zasoby wodne
13.	centralizacja władzy, czyli zmniejszenie znaczenia samorządu lokalnego i ograniczenie jego kompetencji
14.	inne odpowiedzi

Piąte pytanie jakie postawiono w ankiecie brzmiało: *Jakie według Pani/Pana powinny być oczekiwane efekty realizacji strategii rozwoju gminy?* Udzielono 33 odpowiedzi. Respondenci uznali, że trzy najważniejsze oczekiwane efekty realizacji strategii rozwoju to:

- podniesienie dostępności do komunalnych usług sieciowych (kanalizacja, woda, gaz) – 48,5%;
- zapewnienie dostępności do szerokopasmowego Internetu – 42,4%;
- przyciągnięcie nowych inwestorów, aktywizacja gospodarcza gminy oraz poprawa dostępności komunikacyjnej, w tym rozwój komunikacji publicznej – po 39,4%.

Kolejne wskazania uzyskały już znacznie mniej głosów i były to: *poprawa stanu dróg i chodników oraz budowa ścieżek rowerowych* – 36,4% oraz *tworzenie przestrzeni do uprawiania sportów, wypoczynku i rekreacji* – 36,4%.

Lp.	Treść odpowiedzi
1.	rozwój małej i średniej przedsiębiorczości, w tym lokalnych producentów
2.	tworzenie przestrzeni dla działań kulturalnych, artystycznych i społecznych
3.	poprawa dostępności komunikacyjnej, w tym rozwój komunikacji publicznej
4.	przyciągnięcie nowych inwestorów, aktywizacja gospodarcza gminy
5.	stworzenie lub rozszerzenie bazy turystycznej (i okołoturystycznej)
6.	wzrost aktywności obywatelskiej mieszkańców
7.	tworzenie przestrzeni do uprawiania sportów, wypoczynku i rekreacji
8.	zatrzymanie w gminie ludzi młodych, w tym osób z wyższym wykształceniem
9.	odnowa i ochrona zabytków, dziedzictwa historycznego i kulturowego
10.	poprawa stanu dróg i chodników oraz budowa ścieżek rowerowych
11.	podniesienie dostępności do komunalnych usług sieciowych (kanalizacja, woda, gaz)
12.	zapewnienie dostępności do szerokopasmowego Internetu
13.	przeciwdziałanie problemom społecznym w różnych grupach osób
14.	poprawa i rozbudowa infrastruktury okołodrogowej (np. oświetlenie gminy, mała architektura itd.)
15.	poprawa bezpieczeństwa mieszkańców
16.	poprawa warunków do prowadzenia działalności rolniczej, w tym rozwój rolnictwa ekologicznego
17.	włączenie społeczne osób starszych, zapewnienie odpowiedniej opieki i oferty dla seniorów
18.	remont i renowacja budynków publicznych (gminnych/miejskich)
19.	ochrona środowiska naturalnego i przeciwdziałanie zmianom klimatu
20.	przyspieszenie cyfryzacji i zwiększenie dostępności e-usług
21.	inne odpowiedzi

2.2. Pytania otwarte

Pierwsze z pytań otwartych zostało sformułowane w następujący sposób: *Uwzględniając wskazane przez Panią/Pana silne strony (potencjały) gminy, proszę zaproponować maksymalnie 3 przedsięwzięcia/projekty infrastrukturalne (tzw. inwestycyjne), wraz z krótkim uzasadnieniem, które pozwolą ograniczyć/wyeliminować wskazane przez Panią/Pana słabości (problemy) gminy.* Respondenci zwrócili uwagę przede wszystkim na następujące rzeczy¹:

Organizacja wydarzeń kulturalnych związanych z historią gminy, która jest bardzo bogata.

Lepsze wykorzystanie pięknych krajobrazów i miejsc rekreacji.

Poprawa zaplecza gastronomicznego.

Wyrównanie poziomu rozwoju poszczególnych miejscowości wchodzących w skład gminy.

Poprawa infrastruktury – drogi, chodniki, kanalizacja.

Aktywizacja osób bezrobotnych, organizacja kursów i doszkalanie.

Walka ze smogiem.

Dbłość o czystość wód.

Postawienia na odnawialne źródła energii.

Rozwój turystyki.

Ochrona środowiska.

Gazyfikacja gminy Niemce.

Zapewnienie dostępu do szerokopasmowego Internetu.

Realizacja inwestycji w fotowoltaikę.

Realizacja inwestycji w kanalizację.

Udostępnienie większej ilości e-usług.

Rozwój sieci kanalizacyjnej.

Zwiększenie dostępności do żłobków i przedszkoli.

Stworzenie modelu opartego na zamieszkanu w gminie Niemce, a pracy w Lublinie. Zapewnienie na terenie gminy niezbędnych usług.

Większa integracja i aktywizacja społeczności.

Skanalizowanie całej Elizówki.

Lepszy dostęp do komunikacji publicznej.

Wyasfaltowanie wewnętrznych dróg gminnych w Elizówce.

Przyznanie dodatkowej dotacji lub umorzenie podatków dla rolników, którzy modernizują swoje gospodarstwa.

Stworzenie miejsc rekreacji po stronie Kozłowieckiego Parku Krajobrazowego przy granicach gminy.

Rozwój i pomoc organizacjom pozarządowym, stowarzyszeniom.

Odnowienie i budowa infrastruktury oświatowo-wychowawczej.

Utworzenie lokalnych punktów integracji społecznej wyposażonych np. w pracownie tematyczne pod opieką instruktorów.

Wykorzystanie trasy S19 do przyciągnięcia inwestorów – przygotowanie terenów inwestycyjnych w pobliżu węzłów komunikacyjnych.

Inwestycje w infrastrukturę rekreacyjną w okolicy lasów kozłowieckich i pałacu w Kozłówce.

Wykorzystanie sąsiedztwa Lublina i przygotowanie inwestycji w sieć Internetową (szerokopasmową).

Zwiększanie liczby ludności i wpływów z PIT.

Ochrona zasobów wodnych (powierzchniowych i gruntowych).

Zmiana władz gminy.

Inwestycje w odnawialne źródła energii.

Efektywniejsze starania w zakresie pozyskiwania dofinansowania z UE.

Wykorzystanie szans płynących z budowy drogi ekspresowej S19.

Uwalnianie gruntów rolnych pod inwestycje lub zabudowę – umożliwienie napływu przedsiębiorców i mieszkańców.

Uzupełnienie sieci przedszkoli i żłobków.

Wprowadzenie lokalnej firmy transportowej, wykorzystującej potencjał społeczny, angażującej osoby wykluczone i poprawiającej komunikację na terenie gminy.

¹ Zaprezentowane treści nie są dosłownymi odpowiedziami, jakie zostały sformułowane przez respondentów w formularzu ankiety. W przedstawionym wykazie dokonano interpretacji wypowiedzi, aby możliwe było zaprezentowanie w sposób jednolity najważniejszych zagadnień, na które zwrócono uwagę.

Utworzenie parkingu gminnego, gdzie mieszkańcy spoza gminy Niemce mogliby zostawiać samochód i dalej poruszać się innymi środkami komunikacji.

Rozbudowa mediów – sieci gazowej i kanalizacyjnej.

Utworzenie nowych połączeń komunikacyjnych z Lublinem. Poprawa komunikacji wewnątrz gminy.

Wsparcie aktywności biznesowej przedsiębiorców – np. dla powstających firm, startupów.

Udzielanie dotacji dla przedsiębiorczej młodzieży w celu zatrzymania jej w gminie Niemce.

Zbudowanie chodnika w Nasutowie.

Budowa nowych odcinków sieci oświetleniowej, w różnych miejscowościach.

Budowa nowej szkoły podstawowej w Nasutowie.

Budowa nowoczesnego kompleksu sportowo-rekreacyjnego z basenem.

Budowa chodników, ścieżek rowerowych i obiektów małej architektury, skwerów.

Budowa chodników i latarni oświetleniowych.

Budowa większej ilości boisk sportowych.

Budowa oświetlenia w Nasutowie.

Budowa basenu – poprawa infrastruktury sportowo-rekreacyjnej.

Rozbudowa sieci gazociągowej.

Dofinansowanie dla mieszkańców do budowy systemów służących zatrzymywaniu wody deszczowej.

Budowa farmy fotowoltaicznej.

Drugie z pytań otwartych zostało sformułowane w następujący sposób: *Uwzględniając wskazane przez Panią/Pana silne strony (potencjały) gminy, proszę zaproponować maksymalnie 3 przedsięwzięcia/projekty społeczne/obywatelskie (tzw. miękkie), wraz z krótkim uzasadnieniem, które pozwolą ograniczyć/wyeliminować wskazane przez Panią/Pana słabości (problemy) gminy.* Respondenci zwrócili uwagę przede wszystkim na następujące rzeczy²:

Organizowanie wydarzeń kulturalnych dla różnych grup społecznych, także dla tej bardziej wymagającej.

Większe zaangażowanie w sport.

Dofinansowanie dla inicjatyw klubów sportowych na rzecz dzieci i młodzieży.

Rozwój infrastruktury turystycznej.

Promowanie i wspieranie zdrowej żywności oraz eko-produktów.

Zapewnienie ogólnodostępnego Internetu.

Aktywizacja ludzi młodych, wykształconych poprzez tworzenie programów szkoleń, które jeszcze bardziej podnosiłyby kwalifikacje.

Zapewnienie szerokopasmowego Internetu sprzyja pośrednio rozwojowi lokalnej przedsiębiorczości i zatrzymaniu mieszkańców

Rozwój komunikacji.

Ciekawsza oferta kulturalna – np. letnie kino objazdowe, które mogłoby odwiedzać różne miejscowości.

Utworzenie gminnych lig sportowych oraz organizacja turniejów sportowych o puchar Wójta.

Udzielanie dotacji do wymiany pokryć dachowych.

Utworzenie Budżetu Obywatelskiego, w ramach którego mieszkańcy będą mogli decydować o realizowanych działaniach.

Wprowadzenie do regulaminów w sprawach socjalnych zobowiązań dla obdarowanych – zaangażowanie się osób niepracujących, otrzymujących zapomogi w prace gospodarcze, pielęgnacyjne na terenie gminy.

Rozwój działań społecznych na poziomie wsi. Wspólne przedsięwzięcia integracyjne o charakterze kulturalnym, turystycznym, edukacyjnym.

Opracowanie systemu wcześniejszego powiadamiania o planowanych przedsięwzięciach.

Zidentyfikowanie i wykorzystanie potencjału osób „z pomysłami”, które z chęcią zaangażują się w projekty społeczne w gminie lub pracę na rzecz gminy.

Promowanie zielonej energii i OZE.

Wykorzystanie nowej perspektywy budżetowej UE i zaplanowanie projektów społecznych.

Ochrona zasobów wodnych.

Zmiana władz gminy.

² Zaprezentowane treści nie są dosłownymi odpowiedziami, jakie zostały sformułowane przez respondentów w formularzu ankiety. W przedstawionym wykazie dokonano interpretacji wypowiedzi, aby możliwe było zaprezentowanie w sposób jednolity najważniejszych zagadnień, na które zwrócono uwagę.

Dofinansowania do inwestycji w odnawialne źródła energii (pompy ciepła, rekuperacja, fotowoltaika).

Wspieranie tworzenia spółdzielni, stowarzyszeń promujących lokalne produkty (nie tylko żywnościowe) i lokalny transport.

Organizacja cyklicznych imprez, nawiązujących do powstania Niemiec – np. analogicznie do pikników archeologicznych.

Udzielanie dofinansowania do termomodernizacji.

Organizowanie kursów językowych.

Inwestowanie w odnawialne źródła energii.

Rozbudowa ścieżek rowerowych, infrastruktury przystankowej, miejsc postojowych, utworzenie parkingów w niektórych miejscach przy ścieżkach leśnych.

Rozwój komunikacji publicznej.

Poprawa dostępności do szerokopasmowego Internetu.

Stworzenie w każdej miejscowości miejsc spotkań dla mieszkańców, również dla tych niezrzeszonych w kołach gospodyń wiejskich, czy też ochotniczych strażach pożarnych.

Rozbudowa gazociągu i podłączenie jak największej liczby mieszkańców do oczyszczalni ścieków.

Budowa szkoły w Nasutowie.

Organizowanie zajęć ruchowych np. aerobik, pilates, tai chi.

Poszerzenie oferty kulturalnej oraz poprawienie sprawności fizycznej mieszkańców w tym seniorów.

Rozwój infrastruktury sieci energetycznej.